

Talousarvio 2026 Taloussuunnitelma 2027-2028

Kunnanhallitus
Kunnanvaltuusto

Sisällys

1 Kunnanjohtajan katsaus	4
2 Talousarvion yleisperusteet.....	8
2.1 Kuntalain säädökset talousarviosta ja -suunnitelmasta	8
2.2 Yleiset talouden kehitysnäkymät.....	8
2.2.1 Yleistä talouden kehittymisestä	8
2.2.2 Yleistä julkisyhteisöjen ja kuntien taloudellisesta kehityksestä	10
2.3 Kunnan talous ja talousarvion suunnitteluperusteet	12
2.4 Väestö ja työllisyys.....	19
2.5 Talousarvion rakenne ja talousarvion sitovuus	21
2.6 Kunnan hallinto ja henkilöstö	25
2.7 Kuntastrategia ja toiminnalliset tavoitteet.....	26
2.8 Suunnitelma kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	30
2.9 Kuntakonserni.....	36
2.9.1 Kiinteistö Oy Muonion Kotikontu ja Asunto Oy Kullero	36
2.9.2 Kiinteistö Oy Muonion Hilla ja Kiinteistö Oy Muonion Lakka.....	37
2.9.3 Muonion Ruoka- ja Siivouspalvelut Oy	38
3 Käyttötalousosa	39
3.1 Vaalit.....	39
3.2 Tarkastuslautakunta	40
3.3 Kunnanhallitus	40
3.3.1 Yleishallinto (hallinto- ja talouspalvelut)	40
3.4 Tunturi-Lapin Maaseutulauslautakunta.....	47
3.4.1 Maaseututoimi	47
3.5 Sivistyslautakunta	49
3.5.1 Sivistyksen hallinto- ja tukipalvelut	49
3.5.2 Varhaiskasvatus	52
3.5.3 Perusopetus	55
3.5.4 Lukio	57
3.5.5 Kansalaisopisto	60
3.5.6 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut.....	62
3.5.7 Nuorisopalvelut	66
3.5.8 Liikuntapalvelut ja hyvinvoinnin edistäminen	69
3.6 Elinvoimalautakunta	72
3.6.1 Elinvoiman hallinto- ja tukipalvelut.....	72

3.6.2 Rakennusvalvontapalvelut	74
3.6.3 Kiinteistö- ja tiepalvelut.....	75
3.6.4 Liikuntapaikat ja reitistöt.....	76
3.6.5 Kuntakehittäminen ja työllisyyspalvelut	78
3.6.6 Vesihuoltolaitos	80
4 Tuloslaskelmaosa.....	82
5 Investointiosa	84
6 Rahoitusosa	87
7 Muu taseyksikkö	89

1 Kunnanjohtajan katsaus

Jos vuonna 2025 talousarviovalmistelun yhteydessä aloitin kunnanjohtajan katsauksen sanoilla, kuinka vain muutos on pysyvää, voi saman toteamuksen todeta nyt, vuoden 2026 talousarvion kynnyksellä. Maailmassa ja kuntakentällä ovat muutoksien tuulet puhaltaneet voimakkaasti, ja ne näyttävät jatkavan puhuriaan edelleen. On kohdattu kansallista ja kansainvälistä epävarmuutta, valmius ja varautuminen ovat nousseet vahvemmin kuntatoiminnan ytimeen. Samalla ajan erityispiirteenä näyttää olevan, itse muutoksien lisäksi se, että nämä toteutuvat entistä nopeammin ja tiheämmissä sykleissä. Kuntakentän ennustettavuus on entistä haastavampaa.

Suuria rakenteellisia muutoksia on toteutettu ja isoja palvelumuutoksia on vielä tulossa. 1.1.2023 alkaen as-tuimme hyvinvointialueiden aikaan, ja ennen kuin kaikki muutokset on saatu edes kunnolla yhteisten kehittämisen raitaisiin pyörimään, palveluverkkouudistus näyttää haastavan rakenteita; Lapin hyvinvointialueen massiivinen säästötavoite ja arviointimenettelyn alla oleminen tulee näkymään ja tuntumaan kaikkialla Lapissa. Kun talousarviota 2026 valmistellaan, on Muoniossa luonnollisesti huoli alueellisten ja paikallisten palveluiden saatavuudesta sekä kuntalaisten perusturvallisuuden toteutumisesta, mutta myös muutoksien negatiivisista vaikutuksista kuntatalouteen. Jos em. muutokset tapahtuvat esitetyn mukaisesti, kunnan tulee ratkaista tyhjäksi jäävien kiinteistöjen jatkokäyttömahdollisuudet tai olla valmis nämä alaskirjaamaan, mahdollisesti vapautuneiden sote-kiinteistöjen tasearvo on vielä korkeahko. Tiettyihin epävarmuustekijöihin on pyritty vastaamaan vuoden 2026 talousarviolla mahdollisimman pitkälle, mutta kaikkea ei pystytty ennakoimaan vielä valmisteluvaiheessa. On siis selvää, että Lapin hyvinvointialueen palvelurakennemuutokset, toteutuessaan esityksen mukaisesti, vaikuttavat kunnan kiinteistötarpeisiin tai kunnan alueella järjestettävään palveluun.

1.1.2025 alkaen olemme myös astuneet yhteisen Tunturi- Lapin ja Pellon työllisyysalueen aikakauteen. Työllisyysalueemme on heti alkuunsa pystyttävä kehittämään toimintaansa eteenpäin ja on pyrittävä vaikuttamaan mm. alueen kustannusvaikutuksiin, Muonion kunta on antanut vastuukunta Kittilälle kehittämiskohteista sekä ongelmista näkemysensä. Yhteinen kehittämistehtävä ei ole helppo nykyisten kuntarealitytien aikakaudessa, jossa mm. taloudelliset toimintaedellytykset ovat kiristyneet ja lukuisat lakiuudistukset ovat käynnissä limittäin. Riskienhallinnankin näkökulmasta voidaan todeta, että palveluiden kehittäminen ja sopimuksien päivittäminen tulevat olemaan vahvasti läsnä ensi vuoden kuntatoiminnassa.

Muonion kunta on tilastokeskuksen mukaan kasvukunta, ja pitkän tähtäimen ennuste näyttää myönteiseltä väestökehityksen suhteen. Vuonna 2026 viimeistelemme pitovoimainvestointimme soluasuntoratkaisuista, jotta saamme paitsi 2. asteen opiskelijoille, mutta myös aikuisväestölle tarjottua moninaisempaa ja joustavampaa asumisenmuotoa. Vuonna 2025 valmistui kärki-investointina päiväkotihankkeemme, ja nyt vuonna 2026, sekä suunnitelmavuosina, meidän tulee panostaa perusinfran kunnostukseen; mm. vesinfran ja tiestön, sekä pitkän tähtäimen suunnitelmien mukaisten kiinteistöinvestointien laatimiseen ja toteuttamiseen. Alun perin tavoitteena oli toteuttaa uusi kunnantaloinvestointi vuonna 2026, mutta hyvinvointialueelta kantautuneiden isojen epävarmuustekijöiden vuoksi, tätä ei voida tällaisenaan valitettavasti toteuttaa sellaisenaan. Ko. investointi olisi ollut liian iso taloudellinen riski kunnalle, ja tähän ratkaisuun (tulevaisuuden kunnantalo) onkin vuonna 2026 haettava lisää vaihtoehtoisia toteuttamismalleja. Vuonna 2026 ja tästä seuraavina vuosina panostamme investoinneissamme ennen kaikkea turvallisuuteen (mm. tie- ja liikennejärjestelyinfrainvestoinnit) sekä kuntalaisten viihtyvyyteen:

tavoitteenamme on mm. panostaa koulukeskuksen ympäristön moninaistamiseen, kaluston nykyaikaistamiseen sekä liikuntamahdollisuuksien korostamiseen, niin ikään lähteä hakemaan ratkaisuja torialueen ja Kiela- kiinteistön jatkojalostamiseen liittyen. Investointivaroissa huomioidaan koko kunnan arkistojen digitalisointitarpeet, valmius- ja varuautuminen sekä mm. reittityön uudet avaukset (maastopyöräily), ja myös suunnitelmavuosien investointitarpeet olemassa olevaan reitistöön.

Muonion talousarvio ensi vuodelle on laadittu tiiviissä yhteistyössä vastaavien ja johtavien viranhaltijoiden kanssa. Työ aloitettiin kesäkuussa 2025 laajennetussa johtoryhmässä ja keskeisten valmistelijoiden kesken, kun valmistelimme toiminnallisia tavoitteita yhdessä. Raamiluonnos oli pääpiirteittäin valmis jo kesällä, mutta elokuussa tämä kävi kunnanhallituksen hyväksymänä. Tulevaisuudessa on tavoitteena kehittää sekä talousarvio- että tilinpäätösprosesseja edelleen siten, että pystyisimme hieman aikaistamaan itse valmisteluprosessia, ja siten varaamaan enemmän syksyllä aikaa toiminnallisten tavoitteiden ja taloudellisten realiteettien tasapainottamiseen. Vuoden 2026 talousarviota lautakunnat eivät käsitelleet kuin kerran, ylimääräistä säästökierrosta ei toteutettu. Kunnanhallitus päätti lokakuun käsittelyn yhteydessä käynnistää kuntaan älykkään sopeuttamisen ohjelman. On nimittäin selvää, että Muonion kunnassa on olemassa kasvun, taloudellisten epävarmuustekijöiden ja investointitarpeiden yhtälö, jota on pystyttävä ratkomaan älykkään sopeuttamisen ohjelmassa, tietopohjaan perustuvalla investointijohtamisella sekä mm. rohkeilla tulevaisuuspanostuksilla.

Talousarviovalmistelussa on edelleen pidetty kiinni siitä, että kuntastrategia kulkee selkeänä ja konkreettisena punaisena lankana asiakirjassa, kuten kuntalaki edellyttää. Vuodesta 2026 alkaen kuntastrategia päivitetään, mutta nyt talousarviossa vuodelle 2026 asetetut tavoitteet ovat yhdenmukaisia myös tulevan kuntastrategian kanssa. Kaikki talousarviossa esiintyvät tavoitteet juontuvat kuntastrategiamme lupauksesta edistää luonnostaan vastuullista, aidosti avointa ja onnellista Muoniota. Se, miten tätä isoa visiota tavoitellaan vuonna 2025 kestävästi vahvistuvan elinvoiman, uuden ajan kuntatyön ja onnellisen arjen kautta, osoitetaan tässä asiakirjassa. Jokaisella palvelualueellamme, elinvoimalla, sivistyksellä sekä hallinto- ja talouspalveluilla (yleishallinnolla), on omat vetovastuunsa tässä kokonaisuudessa.

Toiminnallisina tavoitteina sivistyspalveluissa korostuvat mm. organisaation kehittäminen ja terävöittäminen. Toimiva yhteistyö kunnan sisällä, sidosryhmien ja hyvinvointialueen kanssa on keskeistä. Palveluissa on huomioitu vauvalahja kuntaan syntyville lapsille. Ensi vuonna on tavoitteena osallistua Lapsiystävällinen kunta –mallin hakuprosessiin ja luoda turvallisemman tilan periaatteet tapahtumiin. Sivistyspalveluissa päivitetään tarvittavia suunnitelmia ja aloitetaan osan ko. suunnitelmien päivitystyö. Koulukuljetuskilpailutuksen suunnittelu aloitetaan ensi vuonna siten, että uudet sopimukset olisivat voimassa vuonna 2027. Vuonna 2026 varhaiskasvatuksessa kehitetään toimintakulttuuria uuden päiväkodin arjessa, varaudutaan henkilöstöresurssien lakisääteiseen muutokseen, kehitetään vuorohoitoa sekä yhteistyötä perusopetuksen kanssa, sekä edistetään toimenpitein perheiden ja lasten hyvinvointia. Muonion varhaiskasvatus kehittää Vihreä lippu- toimintaa. Perusopetuksessa keskeisenä tavoitteena on oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus- lakimuutoksen jalkauttaminen ja yhteistyön tiivistäminen varhaiskasvatuksen kanssa. Ensi vuonna on tavoitteena panostaa oppilaiden hyvinvointiin päivittämällä oppilaskalusteet sekä älynäytöt luokkiin. Lukiossa tehdään mm. aktiivista yhteistyötä Lappian ja Redun, sekä muiden lukioiden kanssa. Lisäksi organisoidaan omaa asuntolatoimintaa kevästä 2026 alkaen ja panostetaan Erasmus + toimintaan. Niin

ikään tekoäly ja oppimisen tuen uudistus tulee näkymään myös lukion arjessa ensi vuonna.

Sivistyspalveluiden kansalaisopiston tavoitteena on jatkaa sekä kehittää oman opiston toimintaa ja panostaa hallinnon kehittämiseen, tiiviimpää kansalaisopistoyhteistyötä hyödyntäen. Kirjasto- ja kulttuuripalveluissa edistetään lukemista ja mm. jalkautetaan uutta kulttuurihyvinvointisuunnitelmaa, ensi vuonna juhlitaan myös 100-vuotiaasta kirjastomme. Jatkamme kunnassa lastenkulttuurin palvelukehittämistä osana kunnan kulttuuri-ilaisuuksia. Nuorisopalveluissa keskeisenä tavoitteena on kansainvälisen nuorisotyön sekä oppilaitosnuorisotyön kehittäminen (päihdetyö). Vuonna 2026 aloitetaan nuorten työpajatoiminnan mahdollisen siirtymäprosessin valmistelu yhdessä työllisyysasioiden kanssa. Liikunta- ja hyvinvointipalveluissa ensi vuoden keskeisissä tavoitteissa korostuvat hyvinvointisuunnitelman valmistuminen, ehkäisevän päihdetyön suunnitelman käynnistäminen, elintapaneuvonnan laajentaminen toiselle asteelle ja PT-toiminnan kehittäminen. Yhteistyötä tehdään Lappian kanssa ja toteutetaan osallistava budjetointi kuntalaisille.

Elinvoimapalveluissa vuonna 2026 jatkovalmistellaan tulevaisuuden kunnantaloratkaisuja. Niin ikään kaavateiden haltuunottokysymyksiä valmistellaan eteenpäin sekä sisäisesti kehitetään tiedonhallintamallien prosessien automatisointia. Erilaisiin investointiosan infrahankkeisiin pyritään hakemaan tehokkaasti ulkopuolista rahoitusta. Rakentamisvalvonnassa painopisteenä on jalkauttaa 1.1.2025 voimaan tulleeseen rakentamislakiin liittyviä tehtäviä, myös osoiterekisterin päivittämistyön suunnitelmaa on tavoite valmistella eteenpäin. Kiinteistö- ja tiepalveluissa jalkautetaan maankäytösopimuksia, valmistaudutaan sote-kiinteistöjen jatkovalmisteluun ja mm. edistetään toimitilaohjelmaa sekä PTS-suunnitelmien eteenpäinviemistä. Talousarviossa vuodelle 2026 on määräraha Kiela-kiinteistön purkamiseen. Liikunta- ja reitistöt – palveluissa mm. kehitetään edelleen edelliskaudella alkanutta reittien talvikunnossapidon työtä. Tarkoituksena on pienentää ulkoilureittien ja ulkoliikuntapaikkojen korjausvelkaa ja viedä eteenpäin maastopyöräilyyn ja yhtenäiskoulun liikunta-alueisiin liittyviä investointeja. Kuntakehittämisen ja työllisyyspalveluiden tavoitteena on ensi vuonna kehittää kuntalisärahoitusmallia ja valmistella nuorisopalveluiden kanssa nuorten työpajan organisoitumismallia. Tuotantoyhtiöyhteistyötä jatketaan ja matkailumarkkinointi sekä yritysneuvonta toteutetaan ostopalveluna. Ensi vuoden tavoitteena on avata kansainvälisiä yhteistyömahdollisuuksia naapurimaiden kanssa. Vesihuoltolaitoksella vuonna 2026 on tavoitteena toteuttaa kirkonkylän verkoston saneerausta ja mm. huomioida Toras-Siepin ja Jerisjärven alueen vesihuollon mukaan tuleminen kunnan verkostoon. Yhteispäivystysasiaa kiinteistöhuollon kanssa pyritään edistämään.

Hallinto- ja talouspalveluiden (yleishallinto) tavoitteena on vuonna 2026 kehittää konsernijohtamista siten, että mm. konserniohje olisi päivitetty. Automatisaatiota (tiedonhallinnan ja asiahallinnan kehittäminen, kunnan arkistoinnin digitalisaatio ja seulonta) on tavoitteellista viedä eteenpäin, samoin edistää yhtiöittämisselvityksiä. Hallinto ottaa vastuun sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen päivittämisestä ja pilotoi vastuumatriiseja. Nämä on tunnistettu mm. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan analyyseissä ensi vuoden tavoitteiksi. Kotisivujen päivitystyö aloitetaan ensi vuonna ja haetaan kyläviestinnän tehostamiseen välineitä. Henkilöstöhallinnon osalta kehitetään eteenpäin tasopalkkamallia; juurrutetaan tätä ja koulutetaan tästä henkilöstöä. Johtamistyön kehittäminen on avainasemassa vuonna 2026 ja mm. hyvinvointikyselyn tuloksien käyttöönottaminen osana ko. työvälineitä korostuu. Talouspalveluiden osalta keskeisiä

tavoitteita on strategisen tiedon tuottaminen osana päätöksentekoa sekä yhdessä hallinnon kanssa rakentaa kestävämpää konsernityötä. Vuonna 2026 kehitetään talousarvio- ja tilinpäätösprosessia sekä investointiohjelmia. Talouspalveluihin pilotoidaan vastuumatriiseja ja selkeytetään prosessikuvauksia.

Taloudellisesti voidaan todeta, että Muonion kunnan tilanne on vahvistunut kuluneina vuosina, taloudelliset keskeiset tunnusluvut ovat pääosin vankistuneet ja kassamme olemme saaneet kerrytettyä ns. ylijäämäpuskuria. Iloksemme voimme myös todeta, että vuoden 2025 tilinpäätös tulee olemaan myönteisempi kuin osasimme odottaa loppuvuonna 2024. Verotulokertymät ovat olleet nousevia, ja Kuntaliiton veroennustekehikot povaavat jopa positiivisempaa kasvua Muoniolle, kun olemme itse uskaltaneet edes talousarviossamme tai taloussuunnitelmavuosissamme odottaa. Vuoden 2026 talousarvio pystyttiin laatimaan lopulta noin 480 000 euroa ylijäämäiseksi – kuten elokuun talousarvioraamissa otettiin suuntaviivoiksi. Muonion kunnan taloudellinen kehitys vaikuttaisi, kuntakokoonkin suhteutettuna, kohtuullisen suotuisalta myös tulevana vuosina, jos isoina epävarmuustekijöinä ei tarvitsisi huolehtia kiinteistöihin liittyvistä haasteista, Laphan palveluverkkouudistuksien tuomista muutoksista tai mm. lakiuudistuksien aiheuttamista harmaista pilvistä. Kohtuullisen massiiviset investointitarpeet lähivuosille haastavat kunnan taloudellista kantokykyä, velkamäärämme kasvaa eittämättä. On lisäksi hyvä korostaa erikseen, että toimintaympäristön muutoksilla on seurauksia myös kuntatalouden ennustettavuuteen. VM ja Kuntaliitto ovatkin muistuttaneet, että talouden näkymät ovat kaksijakoiset Suomessa ja maailmalla. Monenlaisia riskitekijöitä liittyy globaaleihin ja lokaaleihin ennusteisiin. Alueellisella tasolla keskeisessä asemassa on ajankohtaisen tepa- alueen kustannusvaikutukset, Laphan taloudellinen kehitys, valtionosuusuudistuksen aikataulu sekä mm. hankintalain uudistuksesta realisoituvat muutuskulut.

Lopuksi, ja isossa kuvassa, voidaan todeta seuraavaa: Tunturi- Lapilla menee edelleen elinvoimaindikaattoreilla tarkasteltuna hyvin, meillä on vetovoimaa ja kuten tuoreimmat muuttajaindeksit osoittavat, myös pitovoimaa. Matkailuvetoiset Tunturi- Lapin kunnat ovat kehittyneet maaseutumaisiksi kunniksi vahvasti, etenkin 2020- luvun kehitys on ollut voimakasta. Kaikista haasteista ja epävarmuustekijöistä huolimatta, meidän kannattaa luottaa Muoniossa omanlaiseen, selkeään kuntaprofiiliin. Ja tehdä edelleen tärkeitä, kuntastrategian mukaisia panostuksia tulevaisuuteen – päätöksentekorohkeutta meillä on oltava, tämän merkitys korostuu lähitulevaisuudessa.

Panostetaan edelleen pitovoimamme kasvattamiseen, tunnistetaan rehelliset kehittämis-kohteemme sekä luotetaan vahvuuksiemme korostamiseen. Ennakkotyö, tiedolla johtaminen, konsernijohtaminen ja verkostotyö tulevat korostumaan, myös päivitetyssä kuntastrategiassa. Kunta on vahvasti profiloitunut pehmeiden arvojen vaalimisessa. Pehmeät arvot vetoavat osajiin, jo kunnassa asuviin ja tänne muuttaviin. Luotetaan siis jatkossakin voimakkaasti visioomme sekä strategiaamme, joita toimeenpanemme mm. nyt käsillä olevalla talousarvioasiakirjalla. Mennään rohkeasti kohti vuotta 2026 ja suunnitelmavuosia 2027-2028!

Muoniossa 10.11.2025

Laura Enbuska-Mäki, kunnanjohtaja

2 Talousarvion yleisperusteet

2.1 Kuntalain säädökset talousarviosta ja -suunnitelmasta

Kunnan ja kuntayhtymän talousarviota ja -suunnitelmaa koskevat säännökset ovat kuntalain 14 ja 110 §:ssä. Lain 39 §:n mukaan kunnanhallitus vastaa kunnan taloudenhoidosta ja kunnanvaltuuston päätösten valmistelusta, jolloin sillä on päävastuu talousarvion valmistelusta. Kunnan keskushallinnon tulee laatia talousarviokehykset seuraavaa talousarviovuotta varten, minkä jälkeen hallitus hyväksyy kehykset ja laadintaohjeet.

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnittelukausi). Talousarviovuosi on suunnittelukauden ensimmäinen vuosi.

Muoniossa kunnan taloussuunnittelukausi on kolme vuotta, josta ensimmäinen vuosi on sitova talousarvio. Talousarviossa ja -suunnitelmassa valtuusto hyväksyy kunnan ja kuntakonsernin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava niin, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvio tulee laatia siten, että siihen sisällytetään toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve tulo-rahoituksen lisäksi katetaan. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Valtuuston hyväksyttyä talousarvion lautakunnat päättävät talousarvion käyttösuunnitelmista eli tarkistavat talousarvioehdotuksiin sisältyvät alustavat käyttösuunnitelmat. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota ja siihen tehtävistä muutoksista päättää valtuusto talousarviovuoden aikana.

2.2 Yleiset talouden kehitysnäkymät

2.2.1 Yleistä talouden kehittymisestä

Valtiovarainministeriön 16.6.2025 julkaiseman Taloudellisen katsauksen (kesäkuu 2023) mukaan talous kääntyi viime vuonna kasvuun, vaikka bruttokansantuote (BKT) supistui 0,1 prosenttia vuositasolla. Investointeja lisäsivät rakentamisen toipuminen, puolustushankinnat ja energiasiirtymä. Taas inflaation hidastuminen, korkojen lasku ja veroalennukset lisäsivät kulutusta. VM:n mukaan talouden kasvua hidastaa Yhdysvaltojen tullien korotukset. Ministeriön mukaan BKT tulisi kasvamaan 1,0 prosenttia vuonna 2025, 1,5 prosenttia vuonna 2026 ja vuonna 2027 tämä kasvaisi 1,7%. Talouden näkymiä vaivaava epävarmuus tulee jatkumaan, vaikkakin myös myönteisiä signaaleja tässä on havaittavissa. Väestön ikääntyminen haastaa menopaineita. Tosin, ministeriön kesäkuun katsauksessa todetaan myös, että mikäli epävarmuus maailmantalouden tulevasta suunnasta hellittää, Suomen talous voi vaivatta kasvaa myös ennustettua nopeammin, koska talouden tuotanto on taantuman myötä vajonnut selvästi alle potentiaalisen tasonsa.

Ennusteen mukaan työllisyys tulisi kasvamaan selkeämmin vasta vuosina 2026- 2027, ja työttömyysasteen ennustetaan laskevan vuoden 2025 tasosta (9,3 %) 8,3 prosenttiin

vuoteen 2027 mennessä. Vuonna 2025 työllisyys on ollut valtakunnassa laskussa, mutta odotetaan, että tuotannon kasvun myötä työllisyyden kasvu virkistyy. VM toteaa kesällä 2025, että potentiaalia työmarkkinoilla työllisyyden kasvulle olisi: työvoiman määrä on kasvanut reilusti (mm. maahanmuutto ja hallituksen työllisyystoimet), mutta toistaiseksi, väisun kysynnän vuoksi, työvoiman määrän kasvu on näyttäytynyt työttömyyden kasvuna. Lapissa työllisyystilanne on ollut valtakuntaan tasoon verrattuna myönteisempi, ja työttömyyden kasvu on ollut hitaampaa – joskin työttömyys, etenkin pitkäaikatyöttömyys, on myös Lapissa kasvanut. Toukokuussa 2025 Lapin työllisyystilanne oli selkeästi valtakunnan keskiarvoon suhteutettuna parempi: Lapissa työttömyysluku oli 5/2025 tilanteessa 10,3 prosenttia, kun koko maan keskiarvo oli 11,3 %. Lapin työttömyysluvuista on havaittavissa mm. selkeät alueelliset erot, myös erot kaupunkien ja kuntien välillä.

Lapin suhdannekatsauksesta voidaan arvioida Lapin elinkeinojen kehitysnäkymiä (2024) sekä suhteuttaa näitä valtakunnan kehitykseen. Lapin tilanne näyttäytyy monessa valossa hieman erilaiselta suhteessa valtakunnan keskitasoon. Yleisesti voidaan todeta, että Lapissa henkilöstömäärän kehitys jatkui liikevaihtoa myönteisempänä vuonna 2024, kasvaen noin 0,4 % edellisvuodesta; vastaavasti koko maassa kaikkien toimialojen henkilöstömäärä supistui 1,4 %. Lapissa henkilöstömäärän kasvua on tapahtunut nyt kolmena vuona peräkkäin. Lapissa kaikkien toimialojen liikevaihto väheni vuonna 2024 noin yhden prosentin verran edellisvuodesta, kun vastaavasti koko maassa em. vähenys oli 1,7 prosenttia. Liikevaihto laski toisena vuonna peräkkäin, mutta vuonna 2024 selvästi vuotta 2023 maltillisemmin; vuonna 2023 liikevaihto väheni Lapissa jopa 6,5 prosenttia. Liikevaihto kuitenkin kasvoi vuonna 2024, teollisuutta lukuun ottamatta, kaikilla muilla tarkastelluilla toimialoilla – eniten matkailupalveluissa (17,7%), kaivostoiminnassa (15,8 %) sekä majoitus- ja ravitsemustoiminnassa (10,3 %).

Lapin liikevaihdon kehitystä analysoitaessa voidaan todeta, että trendikehitys on ollut vuodesta 2021 voimakkaimmin kasvussa Tunturi-Lapissa ja seuraavaksi paras kehitys on ollut Rovaniemen seutukunnassa; Tunturi-Lapissa liikevaihdon vuosimuutos (1-3/2024) oli + 9,1 %. Kuten Lapin pk- yritysbarometristä 2025 voidaan havaita, sekä mikro- että pk-yritysten suhdanneodotukset pysyvät positiivisina. Yrityksien näkymät ovat selkeästi myönteisempiä suhteutettuna koko maahan. Toimialakohtaiset erot ovat tasoittuneet vuodesta 2023; teollisuudessa näkymät ovat parantuneet huomattavasti viime syksystä, myös rakentamisessa ja kaupassa näkymät ovat hieman positiivisemmat vuoden 2024 syksyyn verrattuna. Myös palvelualoilla näkymät olivat positiiviset. Barometrin analyysin mukaan Lapin pk- yritysten vienti (tunnuspiirteenä on se, että yli puolet viennistä on palveluiden vientiä) vaikuttaisi olevan paremmassa ns. turvassa kaupapasodalla kuin muussa maassa. Merkittävä kasvun este Lapissa pk- barometrin mukaan on edelleen osaavan työvoiman saatavuus.

Lapin kauppakamari niin ikään toteaa investointiselvityksessä (2025), että Lapilla menee hyvin talouden yleisiin suhdanteisiin nähden, tilannekuva on muuttunut merkittävästi positiivisemmaksi. Lapin yritykset onnistuivat heikon taloussuhdanteenkin aikana kasvattamaan liikevaihtoa, ja Lapin aluekehityksen potentiaali on noussut maan kärkitasolle. Kun kauppakamari selvitti vuonna 2023 koko Pohjoisen rajat ylittävän alueen investointipotentiaalin vuoteen 2035 mennessä, summa nousi yli 187 miljardiin euroon, josta Pohjois-Suomen osuus oli 76 miljardia. Vuoden 2024 alkupuolella Finnveran rahoitus Lapissa kasvoi huomionarvoisesti ja rahoitettujen investointien arvo lähes kolminkertaistui. Avainasemassa potentiaalisten investointien toteuttamisessa on valtakunnan päätöksenteon toimet vetovoimaisen investointiympäristön suhteen, myös Pohjoisen ohjelman toimeenpano. On selvää, että myös T&K- rahoitusta tulisi saada ohjattua pohjoiseen

enemmän. Avainasemassa on myös kuntien riittävät taloudelliset kannusteet investointien edistämiseen ja kaavoittamiseen, myös asuntopulaan ja osaamisen vajeeseen olisi löydettävä maakunnassa ratkaisuja. Matkailu tulisi tunnistaa vientituotteeksi ja panostaa em. viennin edistämiseen, Lapin saavutettavuutta ja väyläyhteyksiä on kohennettava.

Valtiovarainministeriö toteaa kesäkuun 2025 katsauksessaan, että julkisyhteisöjen lähtötilanne vuoteen 2025 oli heikko; julkisyhteisöjen rahoitusaliijäämä oli vuonna 2024 jopa 4,4 prosenttia suhteessa BKT:hen. Talouskasvun vauhdittumisesta ja hallituksen sopeutustoimista huolimatta arvioidaan, että julkisyhteisöjen rahoitusasema kohenee ennustejaksolla vain vähän. Katsauksessa todetaan, että erityisesti valtiontaloutta heikentävät keväällä 2025 tehdyt päätökset veronkevennyksistä ja puolustusmenojen lisäyksistä. Julkisyhteisöjen aliijäämä on tänä kuluvana vuonna 4,2 prosenttia suhteessa BKT:hen ja laskee siitä vähitellen 3,5 prosentin tuntumaan vuonna 2027. Alijäämä ei laske alle kolmen prosentin ennustejaksolla, Julkisyhteisöjen velkasuhde nousee vuonna 2025 yli 86 prosentin, minkä jälkeen tosin velan kiihkeimmän kasvun tulisi olla toistaiseksi takana. Syvät aliijäämät pitävät kuitenkin velkasuhteen maltillisessa kasvussa koko ennustejakson ajan, ja arvioidaan, että velkasuhde nousisi yli 90 prosentin vuonna 2029, keskeisessä roolissa velkasuhteen kehityksessä on mm. puolustusmenot.

2.2.2 Yleistä julkisyhteisöjen ja kuntien taloudellisesta kehityksestä

Kuntien tilinpäätöksistä 2024 on havaittavissa, että kuntien taloustilanne tulee kiristymään, vuosi 2025 tulee olemaan vielä haastavampi. Sopeuttamistoimenpiteitä henkilöstömenojen suhteen kunnissa on tehty, ja palveluiden kasvuprosentti on merkittävää (jopa 8%). Yleinen, epätietoinen talouskehitys haastaa kuntia, ja mm. yksityiskohdiltaan epäselvä valtiosuusuudistus tuo haasteita kuntien taloussuunnitteluun, tällä on luonnollisesti iso vaikutus yksittäisen kunnan tilanteeseen. Kuten KT:n pääekonomisti Juho Ruskoaho toteaa kirjoituksessaan (1/2025), uudistuksien myötä kuntien talous on aiempaa riippuvaisempi työllisyyden ja talouden näkymistä, suhdanneherkkyys on uudella tavalla ns. kuntapulssilla, kun työvoimapalvelut siirtyivät kunnille. Verotulojen heikko kasvu epävarmassa ympäristössä kuluttaa julkisen talouden rahoituspohjaa. Kuntien lakisääteisiä tehtäviä on lisätty, valtiosuuksia on sekä leikattu että lisätty. Arvioidaan, että kuntatalous tulee pysymään, investoinnit huomioiden, vielä tovin aliijäämäisenä.

Kuntaliitto (2025) nostaa esille huolen, kuinka kuntien eriytymiskehitys näyttää jatkuvan ja taloudelliset näkymät heilahtelevat merkittävästi kuntien kesken. Kuntaliitto esittää, kuinka uudet kokeilut ja ns. normienpurku on keskeinen keino, jolla kuntatalouksia olisi mahdollista saada tasapainotettua. Budjettiriihen viitaten Kuntaliitto esittää, kuinka ensisijaisen tärkeää olisi onnistua hallitusohjelman toimeenpanossa siten, että kuntien valtiosuuksista ei enää nipistettäisi (vos-uudistus on keskiössä), tai heikennettäisi kuntien maksu- ja verotulojen kertymiä. Kuntien rahoitusvastuuta ei tulisi kasvattaa. Kuntatalouden rahoitusjäämä on koko kehyskaudella negatiivinen. Hallituksen puoliväliriihen esityksen mukaan peruspalveluiden valtiosuuteen kohdistettaisiin vielä 75 miljoonan euron leikkaus vuodelle 2026, Muonion kunnalle tämä tarkoittaa noin 90 000 euron leikkausta valtiosuuksiin. Kuntaliitto korostaa, että em. lisäleikkauksen myötä peruspalveluiden valtiosuutta pienentää yhden prosenttiyksikön ns. indeksijarru, jonka vaikutuksen arvioidaan olevan yhteensä noin 110 miljoonaa euroa vuoteen 2027 mennessä. Kuntaliiton mukaan näyttää siltä, että kuntien talouteen tullaan vielä kohdistamaan lisää rahoitusleikkauksia myös seuraavalla hallituskaudella.

Hyvinvointialueiden tilannekuva on niin ikään hankala: hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa voimakas inflaatio nosti menoja enemmän kuin rahoitusta siirtyi alueelle. Myös hintatason nousu ennustettiin hyvinvointialueindeksissä alakanttiin. KT:n pääekonomisti tiivistää, kuinka vuodelta 2024 alijäämää syntyi kiritettäväksi 1,3 miljardia, vuonna 2024 yhteensä lähes saman verran. Syntynyt alijäämä on katettava seuraavien parin vuoden aikana, ja isona kokonaiskuvana KT:n pääekonomisti kiteyttää haasteen ytimekkääseen tiivistykseen: Näyttää siltä, että hyvinvointialueiden rahoituksen kasvu menee aikaisempien vuosien alijäämien kattamiseen, joten palvelujen järjestämiseen ei ole juuri laitettavissa lisäeuroja. Palkkojen harmonisoinnin vuoksi palkkakulut kasvavat tänäkin vuonna hyvinvointialueilla nopeammin kuin ansiotasoindeksi ennustetaan kasvavan. Lapin hyvinvointialueen taloudellinen tilannekuva on heikko, sen ollessa arviointimenettelyn alla. Lapin hyvinvointialueen sopeuttamistarpeet ovat massiiviset, ja näillä on keskeinen vaikutus alueemme palveluverkostoon: Muonion kohdalla hyvinvointialue on esittänyt (10/2025) palveluverkkosuunnitelmaan toimenpiteenään vuodeosaston lakkauttamista 1.6.2026 alkaen, ja hoivapalveluyksikkö Marjapaikan lakkauttamista vuoden 2027 aikana. Em. ratkaisulla olisi toteutuessaan, palveluverkon supistumisen lisäksi, kiistattomat vaikutukset myös kuntatalouteen.

Yhteenvetona voitaneen todeta, kuinka haastavat ja epävarmat globaalit ja valtakunnalliset talousajat haastavat myös kuntien talouden suunnittelua vielä tovin. Kuntien tulee pohtia sekä sopeuttamis- että kasvukeinoja samaan aikaan ja nettosumman arviointi, heijastinvaikutuksineen, on vaikeaa. Tulevat leikkaukset ja valtionosuusuudistuksen lopputuleman ennustaminen tuovat haasteita kunnille, samoin keskeisten lakivalmisteluiden seuraukset. Myönteisenä signaalina voidaan todeta, että Lapissa elinkeinojen kehitysnäkymät ovat positiivisemmat suhteessa muuhun maahan, ja siten myös työllisyyskehitys on myönteisempi. Valtiovarainministeriön kesäkuun 2025 talouskatsauksen esipuheessa todetaan viisaasti seuraavasti: Urakka julkisen talouden kuntoon saattamiseksi ei heti valmistu, toivoa ei ole syytä heittää. Pitkäjänteinen työ tuottaa kyllä tulosta aikanaan. Tarvitaan rohkeutta karsia ja tehostaa, mutta myös viisautta investoida tulevaisuuteen. Kestävä julkinen talous ei tarkoita säästötoimien loputonta ketjua, vaan vastuullista taloudenpitoa, joka mahdollistaa vakaan ja oikeudenmukaisen hyvinvointivaltion myös tulevaisuudessa.

Tämä on hyvä ohjenuora myös Muonion kunnan lähitulevaisuuden taloussuunnittelulle, toiminnallisille tavoitteille sekä älykkäälle sopeuttamiselle.

Lähteet:

KT. Juho Ruskoaho 2025. Kuntien taloustilanne heikkeni odotetusti.
Kuntaliitto 2025. Kuntatalouden tila heikkeni: Kuntien omat sopeutustoimet vahvistivat taloutta vuonna 2024.
Kuntaliitto 2025. Kuntakohtainen verotulojen ennustekehikko (päivitetty 5/2025, 8/2025.)
Kuntaliitto 2025. Pääekonomistin palsta.
Kuntaliitto 2025. Valtionosuuslaskelmat.
Lapin Kauppakamari 2023. Selvitys: Pohjoinen alue houkuttelee ennätyskellisiä investointeja – investointipotentiaali kasvanut entisestään.
Lapin Luotsi. Lapin tilanne- ja kehityskuva 2024.
Lapin Luotsi. Lapin suhdannekatsaus 2024.
Lapin yrittäjät 2025. Pk-yritysbarometri 1/2025 alueraportit ja alueelliset graafit.
TEM. Lapin työllisyyskatsaus. Kesäkuu 2025.
Valtioneuvosto 2025. Taloudellinen katsaus: Kesäkuu 2025.
YLE 2025. Lapin työllisyystilanne on muuta maata parempi.

2.3 Kunnan talous ja talousarvion suunnitteluperusteet

Vuoden 2024 ylijäämä oli 95 000 euroa, verotulot ja valtionosuudet jäivät oletettua vaimummaksi, erityisesti kiinteistöveron ja opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien osalta. Talousarviovuoden aikana kunnassa ei toteutettu organisaatiouudistuksia, mutta hallintosäätöön (valtuusto 9.12.2024 § 47) päivitettiin sekä selkeytettiin toimivaltakysymyksiä, tarkistettiin virkanimikkeitä sekä johtajaorganisaation järjestäytymistä ja päivitettiin työllisyys- sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia muutoksia. Muutokset tulivat voimaan 1.1.2025 alkaen.

Hallinto- ja talouspalveluissa kunta osti alkuvuoden Pellon kunnalta palkkahallinnon palveluita, kunnes kuntaan palkattiin ma. taloussihteeri, ja aloitettiin palkkahallinnon ulkoistamisprosessin valmistelu Monetra Oy:lle. Em. projekti meni hallitusti sekä suunnitelman mukaisessa aikataulussa. Vuoden 2024 aikana tilikarttaan avattiin työllisyysalueelle uudet palveluluokat, tilit ja kustannuspaikat työllisyyspalveluiden alle.

Valtuusto myönsi käyttötalouteen nettona yhteensä 164 000 euroa lisämäärärahaa. Suurin yksittäinen lisämääräraha käyttötalouteen myönnettiin elinvoimapaalveluiden alle vanhan esikoulukiinteistön purkamiseen (80 000 euroa). Valtuusto hyväksyi varhaiskasvatuksen tehtäväalueelle 34 000 euron lisämäärärahan. Hallinto- ja talouspalveluille (yleishallinto) myönnettiin 50 000 euron lisämääräraha.

Valtuusto hyväksyi määrärahan siirtoja tehtäväalueiden välillä seuraavasti:

- lukion tehtäväalueelta siirrettiin 43 000 euroa varhaiskasvatuksen tehtäväalueelle,
- liikunta- ja hyvinvointipalveluiden tehtäväalueelta siirrettiin 18 500 euroa kirjasto- ja kulttuuripalveluiden tehtäväalueelle, sekä
- kuntakehittämisen ja työllisyyspalvelujen tehtäväalueelta siirrettiin 45 000 euroa kiinteistö- ja tiepalvelujen tehtäväalueelle.

Vesihuoltolaitoksen tilikauden alijäämä oli vuonna 2024 n. 96 000 euroa. Tulot toteutuivat n. 101 000 euroa parempina kuin arvioitu, kun vuonna 2024 vesi- ja jätevesimaksuja korotettiin 15 %. Toisaalta menot ylittyivät n. 71 000 eurolla. Konsernitilipäätös osoittaa ylijäämää n. 292 000 euroa. Tytäryhtiöistä Kiinteistö Oy Muonion Kotikonnun hoitokate oli - 2 000 euroa, mutta muilla se oli positiivinen. Omavaraisuusaste ja suhteellinen velkaantuneisuus pysyttelivät edellisen tilikauden tasolla.

Investoinnit toteutuivat n. 1,5 milj eurolla (n. 61 %), toteutumisasteeseen vaikutti mm. se, että Kielan saneeraus ei käynnistynyt eivätkä vesihuoltolaitoksen hankkeet toteutuneet arvioidusti. Vuoden 2024 Investointiosaan valtuusto hyväksyi "aineettomat hyödykkeet" -osatehtävätasolle Monetra Oy:n palkkahallinnon ulkoistamiseen liittyvät kustannukset ja CaseM:n lisäpalveluiden sekä DocuWaren käyttöönottokulut. Valtuusto hyväksyi vuoden 2024 talousarvion investointiosan muut osakkeet ja osuudet -osatehtävätasolle 112 500 + 112 500 (yht. 225 000 e) euron lisämäärärahavarauksen osakkeiden hankintaa varten Jerisjärven Huolto Oy:stä.

Hyvinvointialueeseen siirryttäessä 1.1.2023 kunnan taseessa oli edellisten vuosien ylijäämää 3 531 706 euroa. Tilinpäätösvuoden 2023 hyvä tulos mahdollisti 0,5 milj. euron vapaaehtoisen varauksen tekemisen tulevien vuosien investointeihin ja taseeseen kertynyt ylijäämä on vuoden lopussa 4 124 317 euroa. Vuoden 2024 tilinpäätöksen ylijäämä

(94 984,86 euroa) muodostaa taseeseen kertyneeksi ylijäämäksi 4 592 321,50 euroa. Käytännössä vuoden 2024 tilinpäätöksen keskeiset tunnusluvut huononivat vuodesta 2023; toimintatuottojen määrä toimintakuluista (%) hieman pieneni, vuosikate/poistot % käytännössä puolittui (2023 tämä oli 218 %) ja vuosikate euroa/asukas pieneni merkittävästi ollen 388 euroa/ asukas, kun se vuonna 2023 oli 845 euroa/asukas.

Kunnan tulorahoitus ei vielä tilinpäätösvuonna 2024 laskenut Lapin hyvinvointialueelle vuokrattujen sote -kiinteistöjen vuokratuottojen vuoksi. Nykyiset vuokrasopimukset ovat voimassa 31.12.2025 asti ilman optiovuotta, vuoden 2025 loppuun mennessä käydään hyvinvointialueen kanssa neuvottelut sote- kiinteistöjen vuokrasopimuksista. Ko. sopimuksilla on keskeinen rooli paitsi kunnan palveluverkkokysymyksiin, mutta myös talous- ja tilaohjelmajohtamiseen. Vuokraneuvottelut ovat olleet monivaiheiset. Hyvinvointialueen kanssa tehtävien uusien vuokrasopimusten tekoon on valtion taholta sisällytetty keskustelu kuntien kiinteistöjen yhtiöittämisvelvoitteesta, em. tarkastelu on aloitettu Muoniossa syksyllä 2025 markkinatarvekartoituksella. Em. yhtiöittämisvelvoitteen arviointi on ollut haastavaa kunnassa, kun vuokrasopimusneuvottelut ovat pitkittyneet, Lapin hyvinvointialue on joutunut arviointimenettelyyn ja loppuvuonna 2025 Lapha julkaisi massiivisen palveluverkkouudistussuunnitelmansa, jolla on huomionarvoisia vaikutuksia, toteutessaan, Muonion kiinteistöratkaisuihin. Kunta on varautunut vuoden 2026 ja suunnitelmavuosien 2027-2028 talousarvioissaan vuokratulojen tippumiseen sekä mahdolliseen sote- kiinteistöjen yhtiöittämiseen, mikäli kunta on tämän velvoitettu tekemään.

Talousarviolaadinnan yhteydessä on tunnistettu, että mm. seuraavilla tulevilla kansallisilla ja maakunnallisilla muutoksilla on odotettavissa merkittävä vaikutus kunnan toimintaan ja tulopohjaan:

- Vuonna 2025 voimaanastunut TE-palvelu 2024 -uudistus, jossa kunnille tuli työllisyyspalveluiden järjestämisvastuu sekä laajentuva vastuu työttömyysturvan rahoituksesta. Laajeneva rahoitusvastuu kompensoidaan kunnille erillisellä valtionosuuden lisäyksellä ja kahden vuoden siirtymäajalla. Tämänhetkisten laskelmien mukaan arvio nykytilan kustannuksista ei kohtaa valtionosuuden lisäyksen kanssa. Käytäntö on osoittanut, että tehty muutos ei ole ollut kustannusneutraali; on selvää, että työllisyysalueilla tulee olemaan taloudellisia haasteita ratkaistavana ja sopimuspäivityksiä on tehtävä. Muonio on muodostanut työllisyyspalvelualueen Tunturi-Lapin ja Pellon kuntien kesken ja isäntäkuntana toimii Kittilä.
- Kuntien peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmän uudistustyö on prosessissa ja sen vaikutusten konkreettisuus on vielä epäselvää. Tavoitteena on, että uusi päivitetty valtionosuusjärjestelmä olisi voimassa vuoden 2026 alusta alkaen. Vielä ei ole saatavilla ennakkotietoa/laskelmia tulevan uudistuksen vaikutuksista yksittäisen kunnan talouteen. Kuitenkin on tiedotettu, että uudistus toteutetaan kustannusneutraalisti, toisin sanoen uudistuksessa jaetaan jo olemassa olevia rahoja uudelleen.
- Kuntien valtionosuuksiin on valmisteltu tehtävän leikkauksia lähivuosina, mutta näiden realisoituminen on epävarmaa.
- Lakivalmistelu koskien hallituksen esitystä eduskunnalle julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamista toisi merkittäviä muutoksia kunnan toimintaan ja taloudellisiin resursseihin. Jos

uudistus toteutuu nyt esitetyllä tavalla sekä esitetyssä aikataulussa, tulee tämä haastamaan kunnan kriittisten tukipalveluiden järjestämistä sekä tuomaan eittämättä lisäkustannuksia.

Talousarvio 2025 tehtiin noin 270 000 euroa ylijäämäiseksi. Kesäkuun 2025 lopun taloustilanne on koko kunnassa raamissa. Toimintakateen kertymä oli noin 50 % (toimintatuotot 49 %, kulut 50 %). Tilannekuva oli myönteinen myös peilattuna siihen, että kesäkuun palkoissa on maksettu lomarahat. Toimintamenoista henkilöstökulut olivat toteutuneet em. ajankohtaan mennessä noin 50 prosenttisesti, palveluiden ostot ovat toteutuneet 50 prosenttisesti ja *aineet, tavarat ja tarvikkeet* – menokohta noin 46 prosenttisesti. Verotulot olivat toteutuneet kesäkuun loppuun mennessä odotettua paremmin, kertymän ollessa lähes 54 prosenttia. Valtionosuudet olivat toteutuneet lähes tasaisen kertymän mukaisesti, kertymä oli kesäkuussa 50 prosenttia. Rahoitusmenot ovat toteutuneet huomattavasti arvioitua alempina, ja näiden kertymä oli kesäkuussa noin 12 prosenttia. Poistot olivat toteutuneet 47 prosenttisesti. Valtiokonttorille loppukesästä toimitetun tilinpäätösennusteen mukaan vaikutti siltä, että tilinpäätösennuste/ tilikauden ylijäämä voisi olla jopa noin 500 000 – 700 000 euroa ylijäämäinen, lainakannan ollessa arviolta noin 5,1 meuroa ja investointien bruttomenojen noin 3,13 meuroa. Syyskuun 2025 loppuun mennessä hyvä taloudellinen kehitys on jatkunut. Tasaisella kertymällä toteuma saisi olla syyskuun loppuun mennessä noin 75 %, ja kunnan toimintakate 9/12 ajanjaksona oli yhteensä 68 %. Tästä tosin on huomioitava, että 1.10.2025 alkaen tuli takautuvasti maksuun tasopalkkauudistus sekä järjestelyerät, niin ikään sopimuskorotus palkkoihin astui voimaan 1.10.2025 alkaen. Kuitenkin, syyskuun lopun tilanteesta voitiin todeta, että mm. palkkakulut ovat olleet hyvin raamissa, palveluiden ostot, aineet, tavarat ja tarvikkeet sekä avustukset toteutuneet jopa merkittävästi alle tasaisen kertymän. Syyskuun kertymässä verotulokertymä on ollut erittäin positiivinen (87 %), valtionosuudet ovat kertyneet ennusteen mukaan ja rahoituskulut ovat toteutuneet merkittävästi arvioitua pienempinä (30 %). Poistot olivat kertyneet 73 prosenttisesti. Syyskuun lopun talousennuste voisi ennakoida jopa yli 1 000 000 euron ylijäämäistä tulosta kunnalle, johon tosin on suhtauduttava vielä varauksellisesti.

Vuoden 2025 toimintakateraamia ohjaavat verotulojen osalta käytettävissä olevat ennusteet ensi vuoden verotulokehityksestä (kunnan oma verotuloennustekehikko) sekä kuluvan vuoden toteutuma ja valtionosuuksien osalta Kuntaliiton julkaisemat ennakkolaskelmat kunnan valtionosuuksista. Kuntaliiton syyskuussa 2025 päivitetyn kuntakohtaisen verotulosennustekehikon mukaan Muonion kunnalle arvioidaan maksettavan veron olevan vuonna 2025 yhteensä noin 6,948 miljoonaa euroa, kunnallisveron osuus olisi noin 4,571 miljoonaa euroa, kiinteistöveron osuus noin 1,432 miljoonaa euroa ja yhteisöveron 0,945 miljoonaa euroa. Vuoden 2025 verotulojen kertymä on toistaiseksi ollut myönteinen: syyskuun loppuun mennessä verokertymä oli toteutunut 87 %:sti. Talousarviossa 2025 varauduttiin 6,314 milj. euron verotuloihin, joten ennuste on kohentunut merkittävästi sitten syksystä 2024. Syyskuun loppuun mennessä verotuloja on siis kertynyt noin 5,503 milj. euroa, tuloveroa n. 3,061 milj., kiinteistöveroa 1,756 milj. ja yhteisövero-osuutta noin 685 000 euroa. On huomioitava, että verotuloennusteet vuosille 2026-2028 näyttävät erittäin positiivilta, ja jopa Kuntaliitto on kiinnittänyt ”ylioptimistisiin arvioihin” huomiota; Muonion talousarvion laadinnassa on varovaisuusperiaatteella tehty – 100 000 euron leikkaus Kuntaliiton (9/2025) verotuloennusteisiin suhteutettuna. Varovaisuusperiaatteen vuoksi, vuoden 2026 talousarvioon lähdetään liikkeelle **6, 846 miljoonan euron verotulo-odotuksella**.

Kunnan efektiivinen veroaste oli 6,92 % vuonna 2025 (erotus 1,98), vuodelle 2026 arvioidaan olevan 6,94 % (erotus 1,96) ja vuodelle 2027 arvioidaan olevan 6,98 % (erotus 1,92). (Kuntaliitto; kunnan verotuloennustekehikko 23.9.2025). Valtuusto päätti pitää kunnan veroprosentit vuodelle 2026 vuoden 2025 tasossa, eli se vahvisti 3.11.2025 kunnan tuloveroprosentiksi 8,90 % ja kiinteistöveroprosenteiksi seuraavat prosentit (%):

- yleinen kiinteistöveroprosentti 1,15
- maapohjan kiinteistöveroprosentti 1,30
- vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentti 0,45
- muun kuin vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentti 1,20
- rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentti 6,00 ja
- voimalaitosten kiinteistöveroprosentti 3,10.

Kunnan verotulojen kehittyminen on esitetty alla olevassa taulukossa (kuntakohtainen veroennustekehikko 9/2024, Verohallinto).

KUNNALLISVERO	2023	2024*	2025**	2026**	2027**	2028**
MAKSETTAVA VERO	3 836	4 072	4 426	4 571	4 726	4 930
Muokattu	3 836	4 072	4 426	4 571	4 726	4 930
Ero	0	0	0	0	0	0
TILITYKSET YHTEENSÄ	4 260	4 319	4 171	4 688	4 725	4 910
Muokattu	4 260	4 319	4 171	4 688	4 725	4 910
Ero	0	0	0	0	0	0
YHTEISÖVERO	2023	2024*	2025**	2026**	2027**	2028**
MAKSETTAVA VERO	785	648	929	945	1 004	1 042
Muokattu	785	648	929	945	1 004	1 042
Ero	0	0	0	0	0	0
TILITYKSET YHTEENSÄ	1 009	705	823	917	972	1 020
Muokattu	1 009	705	823	917	972	1 020
Ero	0	0	0	0	0	0
KIINTEISTÖVERO	2023	2024	2025**	2026**	2027**	2028**
MAKSETTAVA VERO	1 287	1 302	1 432	1 432	1 432	1 432
Muokattu	1 287	1 302	1 432	1 432	1 432	1 432
Ero	0	0	0	0	0	0
TILITYKSET YHTEENSÄ	1 237	1 138	1 420	1 415	1 415	1 415
Muokattu	1 237	1 138	1 420	1 415	1 415	1 415
Ero	0	0	0	0	0	0
VEROT YHTEENSÄ	2023	2024*	2025**	2026**	2027**	2028**
MAKSETTAVA VERO	5 908	6 021	6 787	6 948	7 162	7 403
Muokattu	5 908	6 021	6 787	6 948	7 162	7 403
Ero	0	0	0	0	0	0

TILITYKSET YHTEENSÄ	6 506	6 162	6 414	7 019	7 111	7 345
Muokattu	6 506	6 162	6 414	7 019	7 111	7 345
Ero	0	0	0	0	0	0

Kuntien valtionosuusrahoitus muodostuu kahdesta osasta, kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta (laki 618/2021) ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain (1705/2009) mukaisesta valtionosuusrahoituksesta.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden poistuessa kuntien tehtävistä peruspalveluiden valtionosuuden laskennallisten kustannusten pohjana ovat perusopetus, varhaiskasvatus, kirjasto, kulttuuri ja taiteen perusopetus. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksiin sisältyy lukiokoulutus, ammatillinen koulutus ja ammattikorkeakoulu, perusopetuksen muu rahoitus sekä rahoitus muuhun opetus- ja kulttuuritoimeen. Valtionosuusrahoitus on yleiskatteellista.

Sosiaali- ja terveys- sekä pelastuspalveluiden siirtyessä hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta sekä työ- ja elinkeinopalveluiden siirtyessä kunnille vuoden 2025 alusta kunnille muodostuu uudenlainen rooli peruspalveluiden järjestämisessä. Valtiovarainministeriön asettama työryhmä (31.8.2023) on alkanut edellä mainituista muutoksista johtuen valmistella peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmän uudistusta, työryhmän työskentely on yhä valmistelussa, esityksiä ei ole tullut kuntiin lausunnoille. Työryhmän tehtävänä on arvioida kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kehittämistarpeita suhteessa kuntien tehtäviin ja toimintaympäristön muutoksiin, arvioida eri ratkaisuvaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia taustaselvityksiin perustuen sekä laatia hallituksen esitysluonnos järjestelmän muutostarpeista. Tavoitteena on uudistaa peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmä hallitusohjelman linjausten mukaisesti sekä lisätä järjestelmän ymmärrettävyyttä ja läpinäkyvyyttä. Alkuperäisenä tavoitteena oli, että hallituksen esitys olisi voitu antaa eduskunnalle kevätestuntokaudella 2025 ja uusi lainsäädäntö olisi tullut voimaan 1.1.2026.

Valtionosuusennusteiden mukaan (syyskuu 2025, ennakkolaskelmat) kunnan valtionosuudet ensi vuodelle olisivat noin 4,642 milj. euroa. Valtionosuudet (yhteensä) kasvaisivat 2,6 % vuoden 2025 tasosta, joka tarkoittaisi kasvua + 61 euroa / asukas. Kunnan talousarviossa vuodelle 2026 ja suunnitelmavuosille 2027-2028 ei ole huomioitu valtion alkusyksyllä ilmoitettua linjausta kertaleikkauksesta vuoden 2026 valtionosuuksiin, jotka realisoituisivat, toteutuessaan, Muoniolle noin 90 000 euron leikkauksena – alustavan tiedon mukaan em. kertaleikkaukset eivät tulisi toteutumaan. Kotikuntakorvaukset olisivat Kuntaliiton laskelmien mukaan vuonna 2026 noin 152 000 euroa.

Lainakantaluvut ja tilannekuva 2025

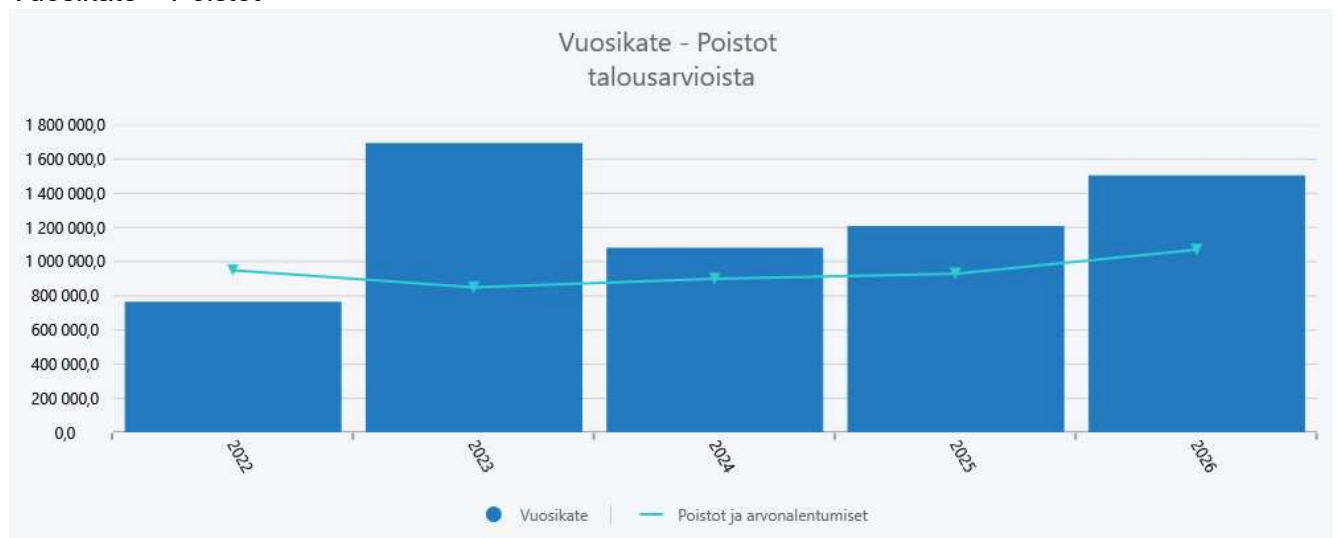
Vuoden 2025 lopussa kunnassa on arviolta sisällä noin 7,7 milj. euroa lainaa ja leasing-vastuita. Käytännössä tästä pitkäaikaista lainaa olisi noin 2,9 milj. euroa, lyhytaikaista lainaa / kuntatodistus noin 1,1 milj. euroa ja leasing- vastuita noin 3,7 milj. euroa. Lainakanta / asukas olisi tällöin n. 1 700 euroa, ja leasing- vastuiden kanssa noin 3 300 euroa / asukas. Marraskuussa 2025 kunnan lainasalkun kokonaisarvo oli noin 8,2 milj. euroa (sis. leasing-vastuut), josta kokonaisuudesta on tavoite lyhentää lyhytaikaista lainaa pois.

Talousarvio sisältää vuodelle 2026 investointien rahoittamiseksi pitkäaikaista lainanottoa 1 milj. euroa. Vuodelle 2027 investointien rahoittamiseksi on suunnitelmavuodelle esitetty

0,5 milj. euroa lisää pitkäaikaista lainaa sekä vuodelle 2028 suunnitellaan myös nostettavan 0,5 milj. euroa pitkäaikaista lainaa. Talousarviovuonna 2026 ja suunnitelmavuosina 2027-2028 arvioidaan lyhytaikaisen lainakannan pysymistä ennallaan.

Talousarviovuoden 2026 investointibudjetin suuruus (netto) on noin 2,074 miljoonaa euroa, ja suunnitelmavuosien investointibudjettivaraus (netto) on vuodelle 2027 1,562 miljoonaa euroa ja 1,030 miljoonaa euroa. Vuodelle 2025 on budjetoitu suurimpana investointikohteena koulukeskuksen liikuntamahdollisuuksien parantaminen yleisurheilukenttäinvestoinnin sekä katetun jääkaukalon myötä. Lisäksi tavoitteena on lisätä yhtenäiskoulun pihan viihtyisyyttä, aloittaa Kiela-kiinteistön ja torialueen jatkosuunnitelmien laatiminen sekä panostaa perusinfraan investointeihin (tiestö, vesihuoltolaitos, liikenneturvallisuusratkaisut mm. koulukeskuksen yhteydessä). Määrärahaa on varattu koulukiinteistöjen (lukio, yhtenäiskoulu, liikuntasali) PTS- suunnitelmien edistämiseksi ja välttämättömien korjausinvestointien toteuttamiseksi. Koko kunnan arkistojen digitalisaatioprojektia on tavoite edistää vuonna 2026 ja tehdä osakeanti Jerisjärven huolto Oy:stä. Maastopyöräreitistöä on tarkoitus kehittää jo vuonna 2026, samoin panostaa vesistöjen kunnostushankkeisiin. On huomioitava, että vuodelle 2026 ja suunnitelmavuosille 2027-2028 ei ole varattu investointimäärärahaa tulevaisuuden kunnantaloratkaisuun kuin 20 000 euroa: tähän tulee jatkovalmistella vaihtoehtoisia toteuttamismalleja ensi vuoden aikana. Vuosien 2026-2028 investointien toteutus vaatii joko lisälainan ottoa tai rahoituksen järjestämistä muilla keinoin, esim. leasing-rahoituksella.

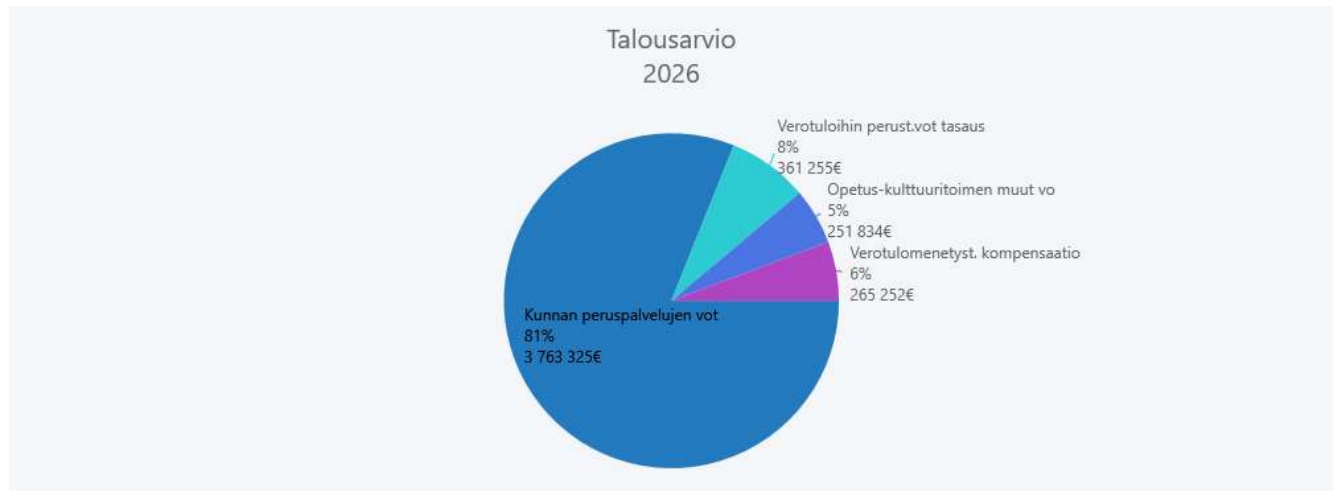
Vuosikate – Poistot

Verotulot

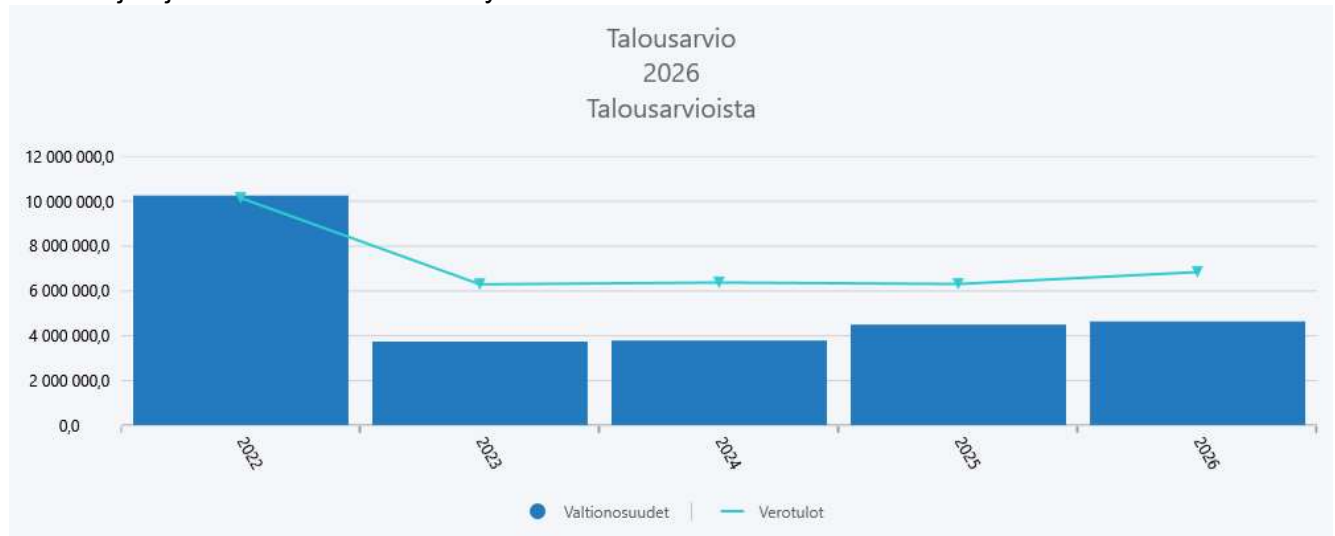
Valtionosuudet

Valtionosuudet ja verotulot

Verotulojen ja valtionosuuksien kehitys

2.4 Väestö ja työllisyys

Muonion asukasluku oli vuoden 2023 lopussa 2 313 henkilöä, eli tämä siis pieneni hieman vuoden 2024 tasosta (-0,5 %). Alle 15 -vuotiaita oli 14,3 % (vuonna 2024 vastaava luku 14,7 %), 15 - 64 -vuotiaita oli 57,9 % (vrt. ed. vuosi 57,5 %) ja yli 64 -vuotiaita 27,8 % (vrt. ed. vuosi 27,9 %). Suhteutettuna koko maan väestörakenteeseen voidaan todeta, että Muonion väestörakenne noudattelee pääpiirteittäin valtakunnan tasoa, ikäihmisten osuus oli Muoniossa hieman korkeampi (ollessa kuitenkin vielä kohtuullisen lähellä valtakunnan keskitasoa): alle 15 -vuotiaiden osuus koko maassa oli 14,6 %, 15 - 64 -vuotiaiden osuus oli 61,9 % ja yli 64 -vuotiaiden osuus 23,6 %. Käytännössä syntyvyyden enemmisyys oli negatiivinen, -15 henkilöä (vrt. ed. vuosi -19 henkilöä). Vuonna 2023 nettomuuttovoittolukema jäi negatiiviseksi, ollen -3 henkilöä; vuonna 2023 tämä oli huimasti +54 henkilöä.

Ulkomaan kansalaisia oli vuonna 2024 Muoniossa 3,8 % (vrt. ed. vuosi 3,9 %), kun koko maassa vastaava luku oli 7,3 %. Lapin väestöstä ulkomaalaisia oli vuonna 2024 3,9 % ja Tunturi-Lapissa em. osuus väestöstä oli sama 3,9 %. Ulkomaalaisten osuus väestöstä Kittilässä oli 4,5 %, Kolarissa 3 % ja Inarissa 4,9 %. Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysalueen on hyvä huomioida erityisen huolellisesti em. kasvava kv-asukkaiden osuus palveluissaan, samoin kuntien lakisääteisessä kotouttamistyössään.

Muoniossa asui vuonna 2023 yhteensä 614 perhekuntaa, ja myös vuonna 2024 em. lukumäärä oli sama. Erittäin myönteinen tilanne on ollut vuoden 2023 muuttotilastojen suhteen siinä, että Manner-Suomen kunnista Muonioon muutti väkilukuun suhteutettuna eniten lapsiperheitä. Vuonna 2023 kuntaan muutti yhteensä 37 alle 15 -vuotiasta lasta.

Luonnollinen väestönmuutos on ollut Muoniossa negatiivista vuosina 2008-2022. Syntyneiden määrä on vaihdellut vuosien 2014-2022 välillä 12 lapsesta 20 lapseen. Huippuvuosi viime vuosien syntyvyydessä oli vuonna 2021 (21 lasta), ja esimerkiksi vuonna 2022 syntyvyys oli vain 13 lasta. Muonion väestönkehitys on viime vuosina ollut, pääviereissään, myönteinen ja näyttää, että ns. positiivinen taitekohta on saavutettu: vuoteen 2045 mennessä väkiluku kasvaisi kahdeksalla henkilöllä / vuosi, ja v. 2045 väkiluku olisi 2 441 henkilöä. Syntyvyyden ja kuolleisuuden erotus kaventuisi (v. 2024 -15; v. 2045 -

11), lapsia siis syntyisi 21 henkilöä ja kuolleisuus olisi 32 henkilöä. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan muuttoliikkeen olisi tullut olla vuonna 2024 myönteistä (muuttoliikkeen arvioitiin olevan jopa +22 henkilöä); tilastoista voidaan kuitenkin havaita, että em. luku jäi negatiiviseksi. Kaiken kaikkiaan voidaan kuitenkin todeta, että väestönkehitykseen liittyvät tunnusluvut ovat kohentuneet merkittävästi vuoteen 2022 verrattuna, vaikkakin vuosi 2024 oli odotettua vaisumpi.

FCG Oy:n laatiman analyysin mukaan kunnan väestöllinen huoltosuhde (indikaattori kuvaa sitä, kuinka paljon kunnassa on lapsia ja 65 vuotta täyttäneitä 100 työikäistä kohti) kasvaisi vuoden 2025 arviosta 77,6 %:sta vuoteen 2040 mennessä 80,3 %:iin. Ennusteiden mukaan em. kasvu olisi noin kaksi prosenttia vuosina 2025-2035. On hyvä huomioida, että vuonna 2023 kunnan väestöllinen huoltosuhde oli kuitenkin tosiasiallisesti pienentynyt vuodesta 2022 (76 %) ollen 74 %. FCG Oy laati kunnalle analyysin vuonna 2023 väestöennusterakenteen ja kunnan peruspalveluiden kehittämisen suhteesta. Em. analyysinpohjalta esitettiin, että kunnan palvelutarpeet tulevat myös jokseenkin eriytymään; ikäihmisten hoivan palvelutarpeet kasvavat, mikäli palveluiden käyttö säilyy nykyisellä tasolla. Taas tilastollisesti ja palveluiden nykyisen ikäryhmittäisen käytön perusteella tarkasteltuna kunnan palvelutarpeiden tulisi supistua noin kolmanneksella opetuspalveluissa. Toisaalta on huomioitava, että vuoteen 2022 verrattuna päivitetyt väestöennusteet ja väestön huoltosuhdeindikaattori näyttävät kunnalle myönteisempää näkymää ja vaikuttaa siltä, että lapsilukumäärä voisi jopa ns. vakiintua parinkymmenen lapsen syntyvyyden vuositason, joka olisi kunnan kannalta erinomainen tilanne. Tämä ennuste ja kehityssuunta luonnollisesti vaikuttaa palveluiden tarpeen arviointiin.

Yleisesti muoniolaisesta väestöstä voidaan todeta, että vähintään 2. asteen suorittaneiden osuus yli 15 -vuotiaista on valtakunnan keskiarvoa lähes pari prosenttiyksikköä korkeampi ollen 77,1 % (vuonna 2023 vastaava luku oli 76,1 %). Korkeakoulutettujen osuus Muoniossa vuonna 2024 oli 28 %, kun koko maassa vastaava luku oli hieman yli 30 % ja Lapissa 29,2 %. Taloudellisen huoltosuhteen indikaattori oli 135,6 % (viime vuonna 130,9 %) ollen Lapin keskiarvoa matalampi luku, ja koko maahan suhteutettuna hieman korkeampi. Tilastollisesti Muonion taajama-aste (51,2 %) on paljon pienempi suhteessa koko Lapin lukuun (78,6 %), ja muoniolaiset asuvat useammin rivi- ja pientaloissa (92,6 %) kuin koko muu Lappi (66,4 %). Vuokra-asunnoissa asuvien asuntokuntien osuus oli 20,9 %, kun koko maassa vastaava osuus vuonna 2024 oli 32,3 %.

Kun tarkastellaan (FCG Oy, USO-verkosto) työvoiman kehitystä vuosina 2013-2022 voidaan havaita, että työikäisten määrä on Muoniossa vähentynyt 10 % ja työllisten määrä on vähentynyt samalla 8 %. Työvoiman ulkopuolella (ts. henkilöt, jotka tutkimusviikolla eivät olleet työllisiä tai työttömiä) olevien määrä on vähentynyt noin 36 %; etenkin työikäisten eläkeläisten määrä on vähentynyt. Työttömien määrä on vähentynyt 35 % (n. 80 henkilöä). Työpaikkojen määrä on kasvanut noin 9 % (n. 80 kpl, kasvu on ollut vertailukunnissa samansuuntaista). Työllisyysaste on Muoniossa ollut perinteisesti korkeampi suhteessa koko muuhun maahan (esimerkiksi, vuonna 2021 tämä oli 75,6 %, kun koko maan vastaa luku oli 72,4%). Lapissa työvoiman ajankohtainen haaste on työvoiman kohtaanto-ongelma.

Vuonna 2023 kunnan työpaikkaomavaraisuus oli 105,2, joka on koko maata noin viisi prosenttiyksikköä korkeampi luku. Alueella asuva työllinen työvoima oli 987 henkilöä, joka on kutakuinkin sama luku kuin vuonna 2022 (vertailuluku on v. 2023). Työttömien osuus työvoimasta oli 7,5 % (2023), kun koko maassa vastaava luku oli 10,9 %. Eläkeläisten osuus väestöstä oli koko maata hieman korkeampi (29,9 %, 2023), kun koko

maassa vastaava luku oli 25,8 %. Vuonna 2023 kunnan keskimääräinen työttömyysluku (%) oli 10,2 %, kun se Lapissa oli 10,1 %. Syyskuun 2025 lopussa Muonion työttömyysluku oli 8,6 %, koko Lapissa vastaava luku oli 9,3 % ja koko maassa 11,4 %. Kunnan positiivisena trendinä voidaan todeta, että pitkäaikaistyöttömyys on laskenut vuodesta 2014 alkaen tarkasteltuna merkittävästi, käytännössä se on puolittunut. Esimerkiksi, joulukuussa 2023 em. luku oli niin pieni, että tätä ei voitu tilastoida. Kunnan maksama osuus työmarkkinatuesta on ollut perinteisesti pieni suhteessa koko maahan: kunnan maksama osuus työmarkkinatuesta on ollut noin 37 000 euroa vuonna 2022. Tämä on asukasta kohden 16 euroa, kun vertailun vuoksi voidaan todeta, että koko maan keskiarvo on jopa 83 e/asukas. On huomioitava, että em. kuntien osuudet työmarkkinatuesta ovat radikaalisti kasvaneet vuoden 2025 alusta hallituksen päätösten mukaisesti.

Alueella olevien työpaikkojen lukumäärä vuonna 2023 oli 1 038 kappaletta (ed. vuonna vastaava summa 1050), joista alkutuotannon työpaikkojen osuus oli 3,5 %, jalostuksen osuus 6,2 % ja palvelujen osuus 89,2%. Palvelurakennetta tarkastellessa (2009-2020) voidaan havaita, että elinkeinorakenteemme on hyvin vahvasti palveluvaltainen. Tämä on huomattavasti suurempi kuin keskiarvoisesti muissa Suomen kunnissa tai USO-verkoston vertailukunnissa. Alkutuotannossa sijaitsevien työpaikkojen osuus on varsin pieni myös suhteutettuna vertailukuntiin (FCG Oy, USO-verkosto) ja jalostuksen työpaikkojen lukumäärä selkeästi pienempi. Kunnan palvelusektoreiden suhteet ovat pysyneet lähes samankaltaisina vuodesta 2009 alkaen.

Yritysten lukumäärä on kasvanut Muoniossa merkittävästi vuodesta 2018 alkaen, kasvua on ollut jopa yli viidenneksen tasoa. Yrityskantaindikaattori vuonna 2018 oli 262, kun se oli vuonna 2022 jo 319. Lähes kaikilla toimialoilla on ollut kasvua. Prosentuaalisesti tarkasteltuna teollisuuden ala on kasvanut 60 % ja koulutus sekä informaatio ja viestintä 50 %. Maatalous, metsätalous ja kalatalous, taiteet, viihde ja virkistys sekä amm., teollinen ja tekninen toiminta ovat kasvaneet 30-40 %. Työpaikkapendelöintiä tarkasteltaessa noin joka viides muoniolainen, 201 henkilöä, käy toisessa kunnassa töissä, useinten Kittilässä, Rovaniemellä ja Kolarissa. Vuonna 2021 Muonioon pendelöiviä oli 238 henkilöä, pääosin em. työntekijät kulkivat Kittilästä, Kolarista, Enontekiöltä ja Rovaniemeltä.

Lähteet:

FCG Oy, Väestömuutokset vuoteen 2024 (USO-verkosto)

Mayors Indicators 2024

TEM. Lapin työllisyyskatsaukset 2023-2024

Tilastokeskus 2024 ja 2025

Yle Suomi 2024

2.5 Talousarvion rakenne ja talousarvion sitovuus

Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Samaa rakennetta noudatetaan myös taloussuunnitelmassa ja tilinpäätöksessä. Kunnan talous esitetään sekä tuloslaskennan että rahoituksen näkökulmasta.

Käyttötalousosassa valtuusto osoittaa toimielimille tehtäväkohtaisesti toiminnalliset tavoitteet ja määrärahat niiden hoitamiseksi. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan, miten tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korko- ja muihin rahoitusmenoihin sekä poistoihin. Investointiosassa osoitetaan hankekohtaiset määrärahat ja tuloarviot. Rahoitusosassa

kootaan tulo-rahoitus ja pääomarahoitus sekä investointien hankintamenot ja muut pääomamenot yhteen laskelmaan. Rahoitusosassa määritellään lainanotto. Talousarvion käyttötalouden sitovuustaso on tehtävätason toimintakate eli netto.

Käyttötalouden sitovat tehtävätasot lautakunnittain:

Keskusvaalilautakunta

- vaalit

Tarkastuslautakunta

- tarkastustoimi

Kunnanhallitus

- yleishallinto (hallinto- ja talouspalvelut)

Tunturi-Lapin maaseutulausakunta

- maaseututoimi

Sivistyslautakunta

- hallinto- ja tukipalvelut
- varhaiskasvatus
- perusopetus
- lukio
- kansalaisopisto
- kirjasto- ja kulttuuripalvelut
- nuorisopalvelut
- liikuntapalvelut ja hyvinvoinnin edistäminen

Elinvoimalautakunta

- hallinto- ja tukipalvelut
- rakennustarkastuspalvelut
- kiinteistö- ja tiepalvelut
- liikuntapaikat ja reitistöt
- kuntakehittäminen ja työllisyyspalvelut
- vesihuoltolaitos

Tuloslaskelman sitova taso on rahoituserät nettotasolla.

Investoinnit ovat sitovia lautakunnittain nettona. Yli 1,0 milj. euron hankkeet ovat hankekohtaisesti sitovia. Investointiosassa määrärahat siirretään lautakunnille, jotka voivat päätöksillään siirtää käyttämättömiä määrärahoja tai muuttaa niiden käyttötarkoitusta sellaisten ennalta arvaamattomien investointien kattamiseksi, joiden kustannukset eivät ylitä varattua määrärahaa.

Rahoitusosan sitovia tasoja ovat antolainat ja ottolainat nettotasolla.

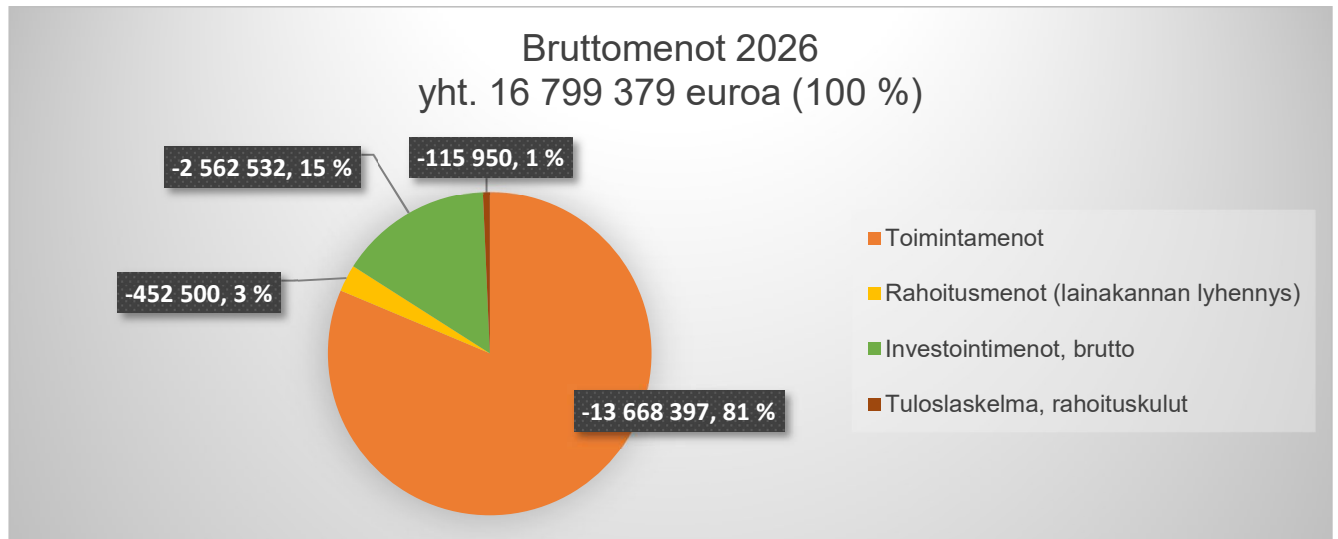
Vesihuoltolaitoksen tulosbudjetin sitova erä valtuustoon nähden on tilikauden tulos. Investointibudjetin osalta sitova taso on tulojen ja menojen erotus eli netto.

Rahoitusbudjetissa sitovia eräjä ovat rahoituksen rahavirtaan sisältyvät antolainauksen, ottolainauksen ja oman pääoman muutosten erät nettomääräisenä.

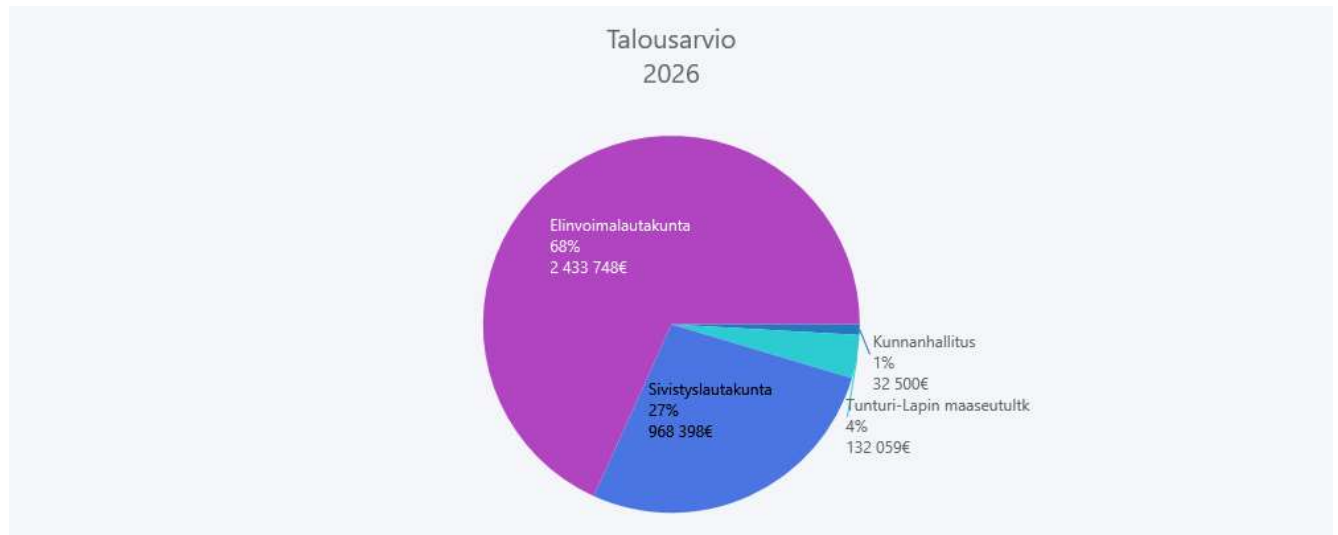
Tilivelvolliset viranhaltijat

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kunnan toimielinten jäsenet sekä toimielimien tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kuntalaki 125 §). Muonion kunnan tilivelvollisia viranhaltijoita ovat kunnanjohtaja, palvelualuejohtajat ja tehtäväaluevastaavat. Palvelualuevastaavat johtavat palvelualueita, tehtäväaluevastaavat vastaavat tehtäväalueista ja tehtäväyksikkövastaavat tehtäväyksiköistä.

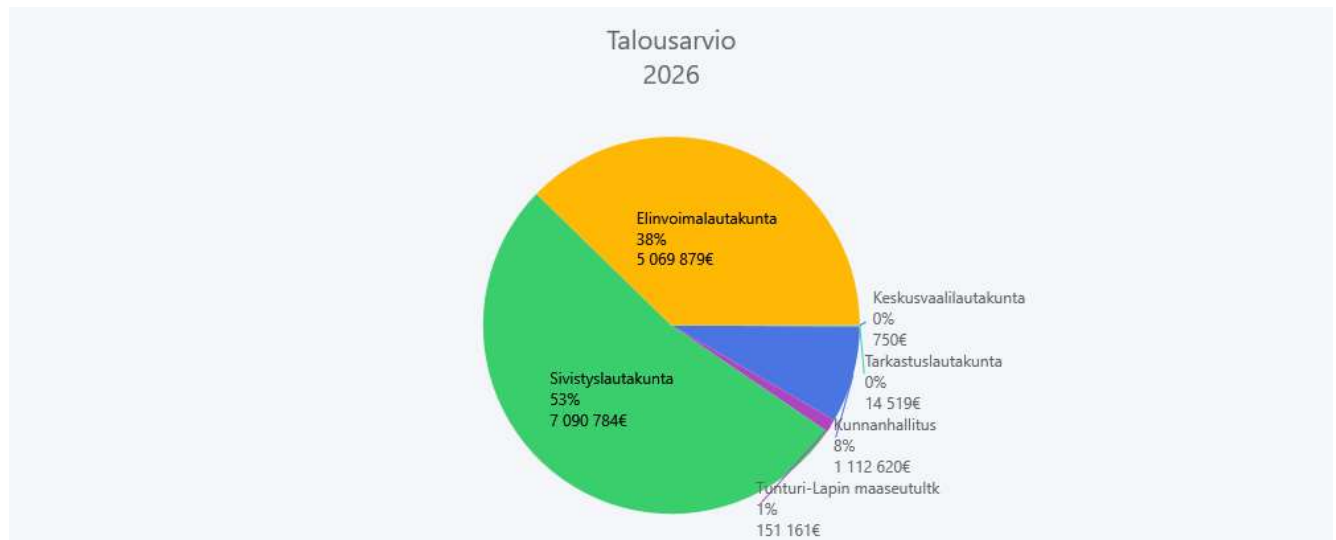
Bruttomenot

Toimintatuotot hallintokunnat

Toimintakulut hallintokunnat

Toimintakate hallintokunnittain

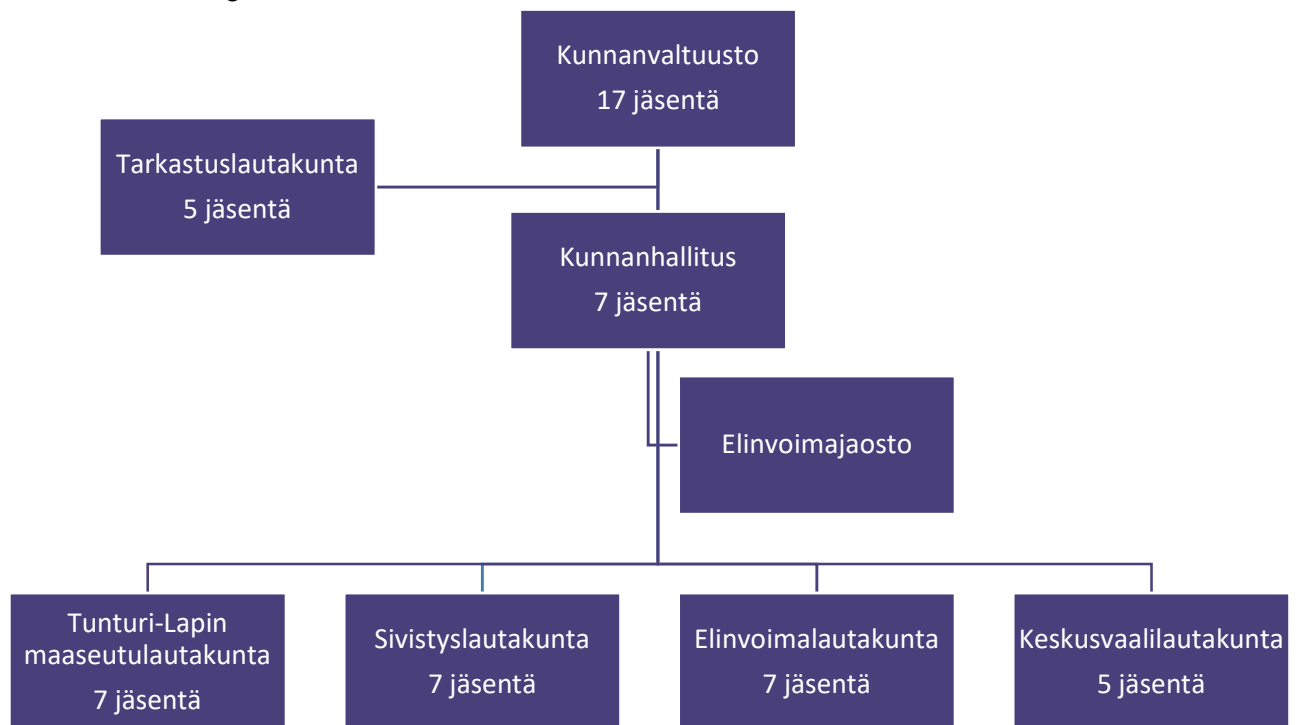

Käyttötalousmenot menolajeittain

2.6 Kunnan hallinto ja henkilöstö

Luottamushenkilöorganisaatio

Henkilöstö

Vuonna 2026 henkilöstömäärä tulee olemaan n. 110 henkilötyövuotta. Tähän määrään ei ole laskettu kansalaisopiston opettajia tai ohjaajia eikä kesätyöntekijöitä.

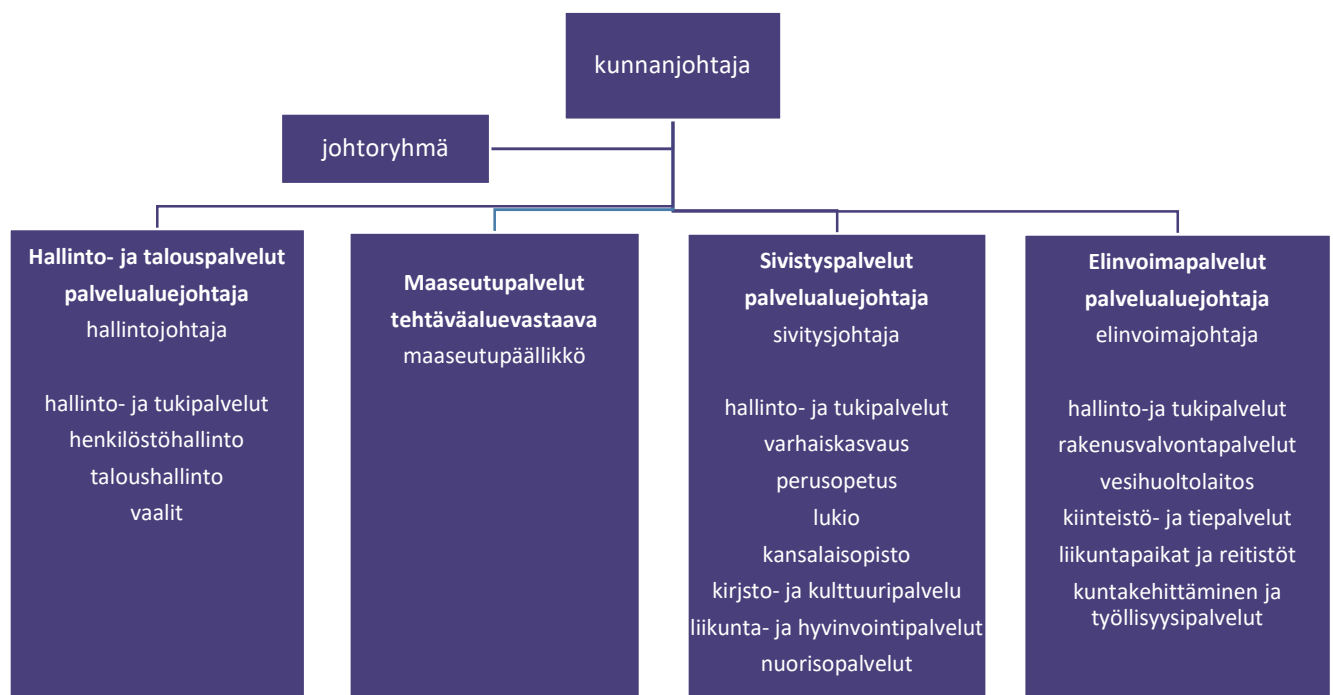
Suuria muutoksia henkilöstörakenteeseen ei tällä hetkellä ole tiedossa ja näin ollen henkilöstön määrän ennakoidaan pysyvän suurin piirtein samalla tasolla seuraavat vuodet.

Suurimman muutoksen aiheuttavat eläköitymiset. Tulevina vuosina 2026–2028 eläkeiän saavuttaa tämänhetkisen arvion mukaan 5 työntekijää.

Henkilöstöennuste

Palveluala	2026	2027	2028
Elinvoimapalvelut			
hallinto ja -tuki palvelut	2,5	2	2
rakennuspalvelut	2	2	2
vesihuoltolaitos	3,5	3,5	3,5
kiinteistö- ja tiepalvelut	5	5	5
liikuntapaikat ja reitit	4	4	4
kuntakehittäminen ja työllisyyspalvelut	5	5	5
Elinvoimapalvelut yhteensä	22	22	22

Keskushallinto			
hallinto- ja talouspalvelut	6	6	6
maaseututoimi	2	2	2
Keskushallinto yhteensä	8	8	8
Sivistyspalvelut			
hallinto	1,5	1,5	1,5
perusopetus (opettajat, koulunkäynninohjaajat, hallinto)	38	38	38
lukio	9	9	9
varhaiskasvatus	20	20	20
kansalaisopisto hallinto	0,5	0,5	0,5
kirjasto- ja kulttuuripalvelut	6	6	6
nuorisopalvelut	4,5	4,5	4,5
liikunta- ja hyvinvointipalvelut	2	2	2
Sivistyspalvelut yhteensä	81,5	81,5	81,5
Koko kunta yhteensä	111,5	111,5	111,5

2.7 Kuntastrategia ja toiminnalliset tavoitteet

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Valtuusto hyväksyi 13.6.2022 kuntastrategian päivityksen vuosille 2021-2025 ja se toimii talousarvion ja taloussuunnitelman perustana ja ohjeena. Strategian päivitysprosessissa säilytettiin koko strategiakaudeksi 2017-2025 asetettu visio, kärkiteemat ja toimintaa ohjaavat periaatteet eli arvot. Uusi kuntastrategia tulevalle kaudelle 2026-2030 on valmistelussa (ja astuu voimaan 1.1.2026 alkaen), mutta talousarviossa 2026 noudatetaan yhä voimassa olevan kuntastrategian linjauksia.

Kuntastrategiassa kunnan tahtotilana on olla luonnollisesti vastuullinen, aidosti avoin ja onnellinen Muonio. Elinvoiman tahdotaan vahvistuvan kestävästi, muonilaisten arjen olevan onnellista ja kuntatyön siirtyvän uuteen aikakauteen. Toiminnan keskiössä ovat yrittäjyys, yhteistyökyky, suvaitsevaisuus ja kansainvälisyys.

Valtuustokauden 2021 - 2025 painopisteet

Elinvoima vahvistuu kestävästi

Yrittäjystävällinen kunta – ympäri vuorokauden ja kansainvälinen elinkeinoelämä

Edistämme mahdollisuuksia monipuoliseen, ympäri vuorokauden, kansainväliseen ja monipaikkaiseen elinkeinoelämään. Vahvistamme Muonion asemaa ja sijaintia merkittävänä tutkimus-, testaus- ja osaamisalueena uusille innovaatioille, teknologioille ja tuotantokehitykselle, joissa voidaan hyödyntää luonnon ja ilmastoon olosuhteita kestävästi. Tuemme elinkeinojamme korona-ajasta elpymisessä.

- ✓ Laadukkaiden ja monipuolisten yritysneuvontapalveluiden tarjoaminen yrityksille eri tilanteisiin, erityisesti kasvupolulla tukemiseen.

- ✓ Yritysten, oppilaitosten ja kunnan välisen verkottumisen ja yhteistyön edistäminen paikallisesti, seutukunnallisesti ja kansainvälisesti. Edistämme työelämän ja oppilaitosten yhteistyön tiivistymistä.
- ✓ Etätyömarkkinoiden ja muiden moniammatillisten mahdollisuuksien hyödyntämisen edistäminen ympärivuotisen työllistymisen keinoina.

Luonnostaan vastuullinen kunta

Vahvistamme kunnan ekologista kestävyttä ja pidämme huolta luontoympäristöstä yhdessä yrityssectän toimijoiden, sidosryhmien ja kuntalaisten kanssa.

- ✓ Liikenneyhteyksien, joukkoliikenteen ja alueen saavutettavuuden kehittäminen
- ✓ Kiertotalouden, lähiruoan ja – palveluiden käytön edistäminen sekä kestävien hankintojen periaatteiden huomioiminen hankinnoissa
- ✓ Ekologisesti kestävä kunnan tiekartan ja toimenpideohjelman laatiminen

Kestävä maankäyttö ja rakentaminen

Ohjaamme kestävä maankäyttöä ja rakentamista kaavoituksella, maapolitiikalla ja liikenneverkkosuunnittelulla.

- ✓ Kestävän liikkumisen strategian laatiminen ja toimeenpano
- ✓ Maapoliittisen ohjelman laatiminen
- ✓ Kunnan omistamien kiinteistöjen toimitilaohjelman päivittäminen ja täytäntöönpano

Kuntatyö siirtyy uuteen aikaan

Yhteistyöllä sujuvat ja saavutettavat palvelut

Kehitämme palveluidemme laatua, saavutettavuutta ja asiakaslähtöisyyttä: suunnittelemme ja tuotamme yhä enemmän palveluita yhteistyössä asiakkaiden, henkilöstön ja sidosryhmien kanssa osallistamalla, heidän osaamistaan hyödyntäen ja vahvistaen.

- ✓ Kunnan palveluprosessien muotoilun käynnistäminen, systemaattinen kehittäminen ja osaamisen vahvistaminen.
- ✓ Avustusjärjestelmien yhtenäistäminen ja monipuolistaminen.
- ✓ Kunnan toimialarajat ylittävien toimintamallien ja paikallisen osaamisen sekä yhteistyön hyödyntäminen saavutettavien, oikea-aikaisten, monipuolisten ja matalan kynnyksen palveluiden tuottamisessa, palvelunohjauksessa sekä kohderyhmien saavuttamisessa.

Vaikuttavuutta ja vakuuttavuutta tiedolla johtamisella – aidosti avoin kunta

Panostamme laadulliseen asioiden valmisteluun, arvioimme päätösten ennakkovaikutuksia ja mahdollistamme tietoon pohjautuvan päätöksenteon. Ylläpidämme rakentavaa keskustelukulttuuria henkilöstön, päättäjien ja kuntalaisten kanssa. Hyvällä tietoon pohjautuvalla päätöksenteolla saamme toimintaan lisää toivottua vaikuttavuutta ja rakennamme luottamusta kuntalaisten ja kunnan välillä

- ✓ Avoimuuden, läpinäkyvyyden sekä osallistumis- ja vaikuttamistapojen kehittyminen.
- ✓ Yhtenäisten asiahallintajärjestelmien käyttäminen ja siihen liittyvien valmiuksien vahvistaminen säännöllisesti.
- ✓ Hyvinvointikertomuksen käyttöönotto tiedolla johtamisen työvälineeksi ja sitä toteuttavien suunnitelmien toimeenpano.

Virkistynyt, osaava, vetovoimainen ja suvaitsevainen organisaatio

Uudistamme organisaatiokulttuuriamme ketterään, kokeilevaan ja osallistavaan suuntaan. Meidät tunnetaan työtyytyväisyydestä, yhteistyökykyisestä ja osaavasta henkilökunnasta.

- ✓ Teemme tekoja työhyvinvoinnin ja -tyytyväisyyden eteen veto- ja pitovoiman vahvistamiseksi
- ✓ Otamme käyttöön tapoja hiljaisen tiedon ja osaamisen siirtämiseksi sekä jakamiseksi
- ✓ Henkilöstön ja luottamishenkilöiden kouluttautumisen tukeminen, mahdollistaminen ja osaamisen päivittämiseen kannustaminen

Elämme onnellista arkea

Yhdenvertainen oikeus elinikäiseen kasvuun, kehittymiseen ja oppimiseen

Uudistamme sivistyspalveluiden toimintatapoja ottamalla käyttöön uusia innovaatioita palvelutuotannossa. Järjestämme laadukasta 2. asteen koulutusta Muoniossa. Panostamme koronan aiheuttamien oppimiseen ja kasvuun liittyvien haasteiden korjaamiseen.

- ✓ Yhteistyömahdollisuuksien aktiivinen etsiminen ja yhteistyön tiivistyminen koulutuksen järjestämisessä sekä yhtenäisen koulupolun mahdollistamisessa Muoniossa vähintään toiselle asteelle asti. Luomme työpolkuja työelämään.
- ✓ Luonnon roolia hyvän olon lähteenä vahvistetaan ottamalla luontokasvatus läpileikkaavaksi teemaksi varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle sekä vapaa-ajan palveluihin vauvasta ikääntyviin.
- ✓ Vapaan sivistystoimen, kuten kulttuurin, kansalaisopiston ja kirjastojen toimintojen, hyvinvointivaikutusten sekä yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistämisen koko kunnan alueella.

Viihtyisä, turvallinen ja terveellinen elinympäristö

Mahdollistamme terveellisen ja turvallisen asumisen sekä viihtyisän elinympäristön vahvistamalla asuntokantaa. Kotiuttamalla ja kotouttamalla kaikki halukkaat Muonioon muuttajat saamme lisää osaavaa työvoimaa alueelle. Luomme edellytyksiä myös kylien kehittymiselle yhdessä kylätoimijoiden, yhdistysten ja asukkaiden kanssa.

- ✓ Asuntokannan laadun ja turvallisuuden kehittymisen edistäminen sekä fyysisen ympäristön viihtyisyyden ja siisteyden edistäminen koko kunnan alueella.
- ✓ Asumisen mahdollistamiseksi tarvittavien tukipalveluiden ja tuen järjestäminen
- ✓ Monipuolisten tukitoimien tarjoaminen kylätoimijoille ja yhdistyksille.

Hyvinvoiva, tyytyväinen ja turvalliseksi olonsa tunteva muoniolainen – mahdollisuus tasapainoiseen ja onnelliseen elämään

Kehitämme sotetu-palveluita yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Moniammatillisella yhteistyöllä pyrimme turvaamaan sotetu-palveluiden laatua, saatavuutta ja läheistä saatavuutta. Panostamme koronan jälkeisen fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvointivelan korjaamiseen.

- ✓ Teemme yhteistyötä toimiala- ja kuntarajat ylittävien yhteisten toimintamallien rakentamiseksi ja käyttöönottamiseksi hyvinvointialueen kanssa.
- ✓ Henkistä ja sosiaalista hyvinvointia tukeviin ennaltaehkäiseviin palveluihin ja toimiin panostaminen.
- ✓ Arjen turvallisuuden edistäminen.

Strategian läpileikkaavat painopisteet: toimivat tietoliikenneyhteydet, markkinointi ja viestintä, edunvalvonta ja yhteistyö

Jokaiselle painopisteelle on määritelty kolme keskeisintä toimenpidettä. Kuntastrategiaa toteutetaan ennen kaikkea ohjelmien, suunnitelmien ja hankkeiden kautta. Strategialle laaditaan aikataulutettu toimeenpanosuunnitelma, jossa määritellään myös vastuutahot toimenpiteille. Strategia-asiakirjaan on määritelty kunkin painopisteen kannalta kunnalle strategisesti merkittävät kumppanit.

Indikaattorit ja seuranta

Muonion kuntastrategia toteuttaa erityisesti Agenda 2030 -kestävän kehityksen toiminta-ohjelman mukaisista tavoitteista tavoitetta 3 (Terveyttä ja hyvinvointia), 4 (Hyvä koulu-tus), 8 (Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua), 9 (Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria) sekä 11 (Kestävät kaupungit ja yhteisöt). Lisäksi strategia toteuttaa tavoitteita 10 (Eriarvoisuuden vähentäminen), 12 (Vastuullista kuluttamista) ja 17 (Yhteistyö ja kumppanuus).

Tavoiteindikaattoreita viedään talousarvioon ja seuranta on osa talouden toteutumisen prosessia. Mittaamme kuntastrategian kestävyysmittareilla talousarviossa sitä, kuinka saavutamme palvelulupauksiamme; näin pystymme kytkemään kunnan strategisen kehityksen suhteessa laajemmin valtakunnan kehitystasoon.

2.8 Suunnitelma kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Hallintosäännön 49 §:n mukaan kunnan hallinnon ja talouden valvonta järjestetään niin, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän. Kunnanhallitus on hyväksynyt kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen 4.11.2019.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kunnalle ja kuntakonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista. Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamisjärjestelmää sekä kunnan johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kokonaisvaltaisesta järjestämisestä vastaa kunnanhallitus.

Sisäinen valvonta jaetaan sisäiseen tarkkailuun ja sisäiseen tarkastukseen. Sisäinen tarkkailu on jatkuvaa toimintaan liittyvien työvaiheiden tai erillisten toimenpiteiden ja varojen käytön valvontaa. Sisäinen tarkkailu edellyttää täsmällisiä valtuuksien ja vastuiden määrittämiä sekä kattavia laskenta- ja raportointijärjestelmiä. Sisäisestä tarkkailusta vastaa kukin esimies.

Sisäinen tarkastus tukee organisaatiota sen tavoitteiden saavuttamisessa ja arvioinnissa tarjoamalla objektiivisen, riippumattoman ja järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien tuloksellisuuden arviointiin ja kehittämiseen. Sisäinen tarkastus on aktiivista, järjestelmällistä ja avointa toimintaa, jossa tarkastuksen kohde tietää suorituksensa oleva arvioinnin kohteena. Tarkastuksen kohteena ovat toimintalinjaukset, -periaatteet, resurssien käyttö ja tavoitteiden toteutuminen. Sisäinen tarkastus tehdään toimivan johdon johdolla ja alaisuudessa.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Sillä tarkoitetaan systemaattisia menettelyjä, joiden mukaisesti tunnistetaan, luokitellaan, arvioidaan ja mitataan merkittävimmät riskit sekä määritellään toimintatavat niiden välttämiseksi, hallitsemiseksi ja raportoimiseksi. Tällöin on otettava huomioon sisäiset ja ulkoiset riskit, niiden mitattavuus sekä eri riskiluokat. Omaisuuden, toiminnan ja henkilöstön vakuuttaminen on osa riskienhallintaa ja on huolehdittava, että vakuutukset ovat ajan tasalla. Riskejä voidaan luokitella esimerkiksi strategisiin riskeihin, toimintariskeihin, henkilöriskeihin sekä toimitilariskeihin. Muonion kunnan riskikartoittaminen on tehty riskilomakkeeseen, jossa palvelualuejohtajat sekä kunnanjohtaja ovat arvioineet toimipisteensä merkittävät riskit ja esittänyt näihin liittyvät toimenpiteet.

Vuonna 2026 merkittävät riskit liittyvät vahvasti strategiaan riskeihin, toimintariskeihin ja toimitilakysymyksiin. Viime vuosina valmius- ja varautumiskokonaisuudet ovat nousseet keskeiseen rooliin kunnan toiminnassa, ja tämä painoarvo on edelleen tulevina vuosina merkittävä. Myös kunnan tulopohjassa tapahtuvat muutokset ja kestävä konsernijohtaminen korostuu riskienhallinnan kannalta tulevina vuosina. Toimintariskeissä sopimussellisuus ja rajapintayhteistyö nousee riskiarviossa 3- tasolle ("merkittävä riski") ja selittyy myös pitkälti mm. lukuisten muutoksien keskellä elämisellä. Edunvalvontaa ja yhteistyötä on tehtävä tiiviimmin niin työllisyyspalveluiden kuin Lapin hyvinvointialueen kanssa, lisäksi mm. lukuisat merkittävät lakiuudistukset vaativat kunnan riskienhallinnan kannalta toimenpiteitä ja ns. valmistelupulssilla olemista. Toimitilakysymyksissä suurena haasteena on kunnan kiinteistökanta, kiinteistökannan johtaminen sekä mm. sidosryhmien ratkaisujen vaikutukset kunnan talous- ja tilajohtamiseen. Johtoryhmän arvion mukaan vuonna 2026 henkilöstöriskien merkittävyys on laskenut vuoden 2025 tasosta pääosin "kohtalaiselle tasolle".

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma vuodelle 2026

Riskienhallinnan kartoittamisen pohjalta päätetään valvottaviksi kohteiksi poimia korkeimman riskiluokan riskit (riskiluokka 3) – *painotus tulee olemaan strategisissa riskeissä ja toimitilariskeissä.*

Käytännössä vuoden 2026 aikana siis keskitytään valvonnassa tarkkailemaan erityisesti

Riskiluokat

1 = vähäinen riski 2 = kohtalainen riski 3= merkittävä riski

Strategiset riskit

Esim. toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat riskit, palvelutarpeisiin liittyvät merkittävät muutokset, palvelujen vaihtoehtoihin järjestämistapoihin liittyvät riskit, kunnan tulopohjassa tapahtuvat muutokset, suuronnettomuudet, ympäristöriskit, asukkaiden terveyteen kohdistuvat uhat

Valvottava kohde	Merkittävät riskit	Riski-luokka	Valvontatoimenpiteet	Vastuuhenkilö
Hallinto- ja talouspalvelut				
Kunnan tulopohjassa tapahtuvat muutokset ja kestävä konsernijohtaminen	Talouden hallinta ja taloudellisten resurssien riittävyys, menojen kasvu ja tulopohjan riittävyys. Laphan palveluverkkouudistus Henkilöstön riittävyys muutoksien johtamisessa Kestävä konsernirakenne.	3	Aktiivinen osallistuminen uudistus- ja toimeenpanoryhmiin, palveluprosessien resurssi- ja kustannustehokas suunnittelu ja toimenpiteiden toteuttaminen Aktiivinen vuoropuhelu Laphan kanssa ja edunvalvonta Tiedolla johtaminen osana strategista konsernisuunnittelua ja johtamista Tiedottaminen ja reagointi	kunnanjohtaja
Varautuminen häiriö- ja poikkeustilanteisiin	Energian saannin epävarmuus, ruoka- ja huoltovarmuus, turvallisuusuhat, sota, kyber- ja tietoturvaturvallisuus	3	Varautumis- ja valmiustyön päivittäminen ja käytännön harjoitukset Viestintä	hallintojohtaja
Sivistyspalvelut				
Palveluiden tuottaminen häiriötilanteissa	Miten lakisääteiset palvelut tuotetaan asianmukaisesti tai katkeamatta häiriötilanteissa (varhaiskasvatus, opetus, kirjasto, muut palvelut)	3	Suunnitelmien ylläpito ja harjoittelu, yhteistyö, viestintä	sivistysjohtaja
Elinvoimapaalvelut				
Ympäristö- ja infrariskit	Vesi- ja viemärlaitoksen häiriötilat & kyber- ja tietoturva-vaikuttaminen Sähkönjakeluhäiriöt	3	Ajantasainen korjaussuunnitelma Toteutetut investoinnit/ kunnan vesihuoltojärjestelmä Varautuminen, tiedottaminen ja neuvonta Toteutunut yhteispäivystys	elinvoimajohtaja

Toimintariskit

Esim. häiriöt toiminta- ja työketjuissa, tietoturvallisuusriskit, laiteturvallisuusriskit, sopimustoiminnan riskit

Valvottava kohde	Merkittävät riskit	Riski-luokka	Riskiin varautuminen/ Valvontatoimenpiteet	Vastuuhenkilö
ICT- ja ohjelmistopalveluiden päivittäminen ja ajankohtainen tilannekuva Automatisaatio sekä tekoäly osana hallintopalveluita	Hallitsemattomuus Päällekkäisyys Vastuujaot Kustannus- ja resurssitehokkuus Automatisaation hyödyntäminen/ hyödyntämättä jättäminen In house – lakivalmistelu ja tulevaisuus	2	ICT- ja ohjelmistopalveluiden läpikäynti ja selkeämmän tilannekuvan kirkastaminen (elinkaarimalli) Tulevaisuuden ratkaisujen valmistelu sekä yhteensovittaminen Toimenpiteet automatisaation ja tekoälyn tehostamiseksi Aktiivinen yhteistyö ja valmistelu Koulutus Edunvalvonta	kunnanjohtaja
Tietoturva- ja laiteturvallisuus	Tieto- ja laiteturvallisuuden hallinta	2	Koulutus ja valvonta Laitehallinta	hallintojohtaja
Hallinto- ja talouspalveluiden prosessien kuvaus	Dokumentaatio, hiljainen tieto osana prosessien hallintaa, epäselvät vastuu- ja roolijaot, muutokset sekä uudet yhteistyörajapinnat toimintaketjuissa (mm. Monetra oy)	2	Prosessien avaaminen ja tarkistaminen, dokumentaation ja sopimuksellisuuden vahvistaminen Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen päivittäminen Vastuujakomatriisi	hallintojohtaja
Rajapintayhteistyö hyvinvointipalveluiden ja hyvinvoinnin edistäminen	Tiedonkulku ja yhteensovittaminen Yhteistyön konkretisoituminen Palveluiden tuottaminen Vastuualueet	2	Tiivis yhteistyö ja verkostoyhteistyö	sivistysjohtaja
Sopimuksellisuus ja rajapintayhteistyö TE- alueen kanssa	Tiedonkulku ja yhteensovittaminen Yhteistyön konkretisoituminen Palveluiden tuottaminen ja roolit Vastuualueet	3	Tiivis yhteistyö ja verkostoyhteistyö Te- sopimuksen päivittäminen ja kehittäminen resurssitehokkaammaksi	elinvoimajohtaja
Investointijohtaminen	Valvonta, resurssien riittävyys, sopimuksellisuus	2	Päivitetty kiinteistösuunnitelma Päivitetty investointiohjelma ja em. prosessin hallinta	elinvoimajohtaja

Henkilöriskit

Esim. terveysriskit, turvallisuusriskit, henkilöstön vaihtuvuus ja saatavuus, osaamistason heikkeneminen, avainhenkilön menettäminen

Valvottava kohde	Merkittävät riskit	Riski- luokka	Riskin varautuminen/ Valvontatoin- menpiteet	Vastuuhenkilö
Hallinto- ja talouspalvelut				
Sijaisjärjestelyt ja jatku- vuuden hallinta	Särkymävara ohut, työprosessien la- maantuminen tai osaamisen keskitty- minen liikaa yksittäisille työntekijöille ("työkuormapiikit") Henkilövaihdoksien riskit sekä kat- kokset, hiljaisen tiedon dokumen- tointi, tieto ei liikaa yksittäisten työn- tekijöiden varassa Uusien järjestelmien haltuunotto ja jalkautus	2	Dokumentointi ja tiedon siirto, suunnitelmallisuus Vuosikellojen vahvistaminen & ennakointavuus Toimintojen automatisaatio ja sähköistäminen, toimintojen ulkoistaminen Aktiivinen vuorovaikutus ja yhteistyö (mm. säännölliset tiimipalaverit ja tilanetarkistuspalaverit) Sisäinen varahenkilöketju	kunnanjohtaja
Sivistyspalvelut				
Organisaation kehittäminen, henkilöstön sijaisjärjestelyt	Dokumentointi ja tiedottaminen, viestintä, sitouttaminen, työmäärä, viranhaltijoiden sijaisjärjestelyt. Ohut organisaatio. Kausittaiset, liialliset työkuormat/työpiikit.	2	Tiedottaminen ja viestintä Prosessien dokumentointi ja tarpeeksi yksilöidyt kuvaukset Sisäinen yhteistyö	sivistysjohtaja
Elinvoimapalvelut				
Muutokset ja perehdytys	Henkilöstövaihdokset ja tästä aiheutuvat katkokset palveluiden tuottamisessa, henkilöstön sitoutuminen ja motivointi	2	Yhteistyön vahvistaminen naapurikuntien kanssa Sijaisuusjärjestelyiden tarkistaminen Perehdyttämisprosessi	elinvoimajohtaja

Toimitilariskit

Esim. tilojen esteettömyys, tilojen kunto, työskentelyolosuhteet, paloriskit, sisäilmariskit, rikosturvallisuusriski, korjaus- ja rakennustyöt, lääkkeiden, kemikaalien ja kaasujen säilytys

Valvottava kohde	Merkittävät riskit	Riski-luokka	Riskin varautuminen/ Valvontatoimenpiteet	Vastuuhenkilö
Hallinto- ja talouspalvelut				
Toimitilaohjelman strateginen johtaminen	Sitoutuminen päätöksiin ja linjauksiin Kestävä kuntatalous Toimeenpano Voimassa olevien vuokrasopimusten jatko ja mahdollisesti vuokrauksesta vapautuneiden kiinteistöjen jatkokäyttö Kiinteistöjen kunto Esteettömyys	3	Toimitilaohjelman päivittäminen, tiedolla johtaminen ja evaus Taloushallinto tiiviimmin osaksi strategista johtamista/pitkän aikavälin suunnitelmat sekä toteutus Sopimukset keskeisten sidosryhmien kanssa (mm. Lapha) Yhteistyö	kunnanjohtaja
Sivistyspalvelut				
Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen toimintakulttuurin kehittäminen. Uusien sivistyspalveluita koskevien tilaratkaisujen toimivuus sekä käyttäjä- lähtöisyys	Työviihtyvyys ja hyvinvointi, sekä toimintaympäristö työnteolle ja asiakkaille. Toimintakulttuuri varhaiskasvatuksen sisällä ja varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen välillä.	3	Yhteistyö toimintakulttuurin muutosprosessissa. Viestintä Osallistaminen	sivistysjohtaja
Elinvoimapaalvelut				
Toimitilaohjelman käytännön valmistelu sekä toimeenpano	Tilojen poistaminen käytöstä, tilat eivät terveellisiä tai toimivia, ja lyhyentähtäimen investoinnit, ratkaisujen vaikutukset vetovoimaan Hallittu muutos	3	Toimitilaohjelman toteutuminen Pitkätähtäimen suunnitelmien laatimisen tila ja näiden noudattaminen Päätöksen toimeenpanoprosessi Toteutunut muutto	elinvoimajohtaja

2.9 Kuntakonserni

Muonion kunnan tytäryhtiöitä ovat kunnan kokonaan omistamat Kiinteistö Oy Muonion Kotikontu, Asunto Oy Kullero, Muonion Ruoka- ja Siivouspalvelut Oy (1.1.2024 alkaen). Kunnalla on 51 %:n omistusosuus kahteen kiinteistöyhtiöön, Wintertestcenter Oy:n kanssa yhdessä omistamaan Kiinteistö Oy Muonion Hillaan ja Harrinivan Lomakeskus Oy:n kanssa yhdessä omistamaan Kiinteistö Oy Muonion Lakkaan.

Muonion kunta hoitaa Kiinteistö Oy Muonion Kotikonnun, Hillan ja Lakan sekä Asunto Oy Kulleron isännöinnin ja taloushallinnon tukipalvelut.

Kunnan konsernirakenne

Tytäryhteisöt

Muonion Ruoka- ja Siivouspalvelut Oy	100 %
Asunto Oy Kullero	100 %
Kiinteistö Oy Muonion Kotikontu	100 %
Kiinteistö Oy Muonion Hilla	51 %
Kiinteistö Oy Muonion Lakka	51 %

Kuntayhtymät

Kemi-Tornionlaakson koulutus ky Lappia	3,09 %
Lapin liitto	1,30 %
Lapin Jätehuolto kuntayhtymä	5,5 %

Osakkuusyhteisöt

Jerisjärven Huolto Oy	41% (v. 2026)
-----------------------	---------------

Konsernitilinpäätökseen yhdistelemättömät yhteisöt

Alamuonion Autola Oy
Kiinteistö Oy Muonion Virastotalo
Lap-IT
Tunturilapin Kehitys ry

Muonion kunta omistaa Jerisjärven Huolto Oy:stä vuoden 2025 lopussa 35,8%. Osakeantisuunnitelman mukaisesti omistusosuus vuoden 2026 lopussa on 41%, ja vuonna 2027 yhtiöstä tulee kunnan tytäryhtiö 51,1% omistusosuudella.

2.9.1 Kiinteistö Oy Muonion Kotikontu ja Asunto Oy Kullero

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnallisena tavoitteena on huolehtia kokonaisvaltaisesti rakennusten ylläpidosta ja asuntojen kunnosta niin, että ne täyttävät vuokralaisten asumisvaatimukset.

Taloudelliset tavoitteet ja toimintaan liittyvät riskit

Asunto Oy Kullero on vapaaehtoisessa velkasaneerauksessa. Saneeraus on sovittu kiinteistön päärahoittajan, Valtiokonttorin, kanssa vuonna 2011 ja se loppuu vuonna 2031.

Kotikonnun velkasaneeraus loppui vuonna 2023. Yhtiöiden tavoitteena on pitää käyttöaste niin korkeana, että ne pystyvät ilman omistajan, Muonion kunnan, taloudellista apua selviytymään ja tekemään tarvittavat vuosihuollot ja perusparannukset. Vuokratason pitäminen kustannustasoa vastaavana kuuluu yhtiöiden hallitusten tehtäviin.

Vuokra-asteen putoaminen kiinteitä kustannuksia pienemmäksi vaatii omistajan rahallista tukea yhtiöiden saneerauskohteiden tai jopa toimintamenojen kattamiseen.

Toimintavuoden ja suunnitelmavuosien tavoitteet

Vuokrattujen tilojen käyttöasteen tulee olla vähintään 90 %. Kotikonnun tavoitteena on pystyä tekemään tarvittavat vuosihuollot ja perusparannukset. Kotikonnun Ilttie 1 ja 3 talojen myyntiä ollaan suunnittelemassa, mikä vaikuttaisi positiivisesti kotikonnun taloudelliseen tilanteeseen. Tavoitteena on huolehtia kokonaisvaltaisesti rakennusten ylläpidosta ja asuntojen kunnosta. Huoneiston vapautuessa vuokratyöstä, tehdään pintaremonttia huoneistoon ja mahdollisesti perusparannus tapauskohtaisesti.

Kullerossa on ensi vuoden aika tarkoitus vaihtaa pihavarastojen ovet, huoltomaalata varastot ja korjata asuntojen väliset aidat. Kustannusarvio on asunto yhtiölle noin 10 000 euroa korjauksista. Huoneiston vapautuessa vuokratyöstä, tehdään pintaremonttia huoneistoon ja mahdollisesti perusparannus tapauskohtaisesti.

Kulleron taloudellinen tilanne ei mahdollista kaikkia tulevien vuosien suurempia korjauksia, vaan niihin tarvitaan omistajan avustusta tai lainaa.

2.9.2 Kiinteistö Oy Muonion Hilla ja Kiinteistö Oy Muonion Lakka

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnallisena tavoitteena on huolehtia kokonaisvaltaisesti rakennusten ylläpidosta ja asuntojen kunnosta niin, että ne täyttävät vuokralaisten asumisvaatimuksia. Vuoden 2020 alusta Kiinteistö Oy Hillan ja Lakan isännöinti ja taloushallinto siirrettiin Muonion kunnan hoidettavaksi. Kiinteistöhoito on siirretty kunnan vastuulle 1.1.2023 alkaen.

Taloudelliset tavoitteet ja toimintaan liittyvät riskit

Taloudellisena tavoitteena on pitää käyttöaste niin korkeana, että yhtiöt pystyvät toimimaan ilman omistajien taloudellisia avustuksia.

Vuokra-asteen putoaminen alhaiseksi, voi tarvita omistajan rahallista tukea yhtiöiden saneerauskohteiden tai jopa toimintamenojen kattamiseen. Kiinteistöjen kunnan ylläpito ja parantaminen ovat keskeisiä tavoitteita.

Toimintavuoden ja suunnitelmavuosien tavoitteet

Vuokrattujen tilojen käyttöasteen tulee olla vähintään 90 %. Lakan ja Hillan tavoitteena on kaikkien rakennuksien huoltomaalaus. Kustannusarvio on kummallekin kiinteistöyhtiölle noin 22 000 euroa.

2.9.3 Muonion Ruoka- ja Siivouspalvelut Oy

Kunta yhtiöitti ruoka- ja siivouspalvelut 1.1.2024 alkaen ja yhtiön toimitusjohtajana toimii ravitsemis- ja siisteyspäällikkö. Yhtiöön siirtyi myös kunnan työpajan kuljetuspalvelut. Kuljetuspalvelut hoitavat ruoan ja muiden tarvikkeiden kuljetuksia kunnan yksiköille, palveluasumisyksiköille, hyvinvointikeskukseen sekä eri sidosryhmien yksiköihin.

Yhtiö toimii keskuskeittiön ja kunnan tiloissa.

Keskuskeittiö toimii Lappian toimipisteessä ja tuottaa ruokapalveluja mm. kouluille, päiväkodille, työpajalle ja Lapin hyvinvointialueen ikäihmisten palveluasumisyksikköihin, vuodeosastolle ja kehitysvammaisten päivätoimintaan sekä kotipalvelun asiakkaille. Keskuskeittiön ravintola on avoinna myös ulkopuolisille asiakkaille.

Keskuskeittiö toimii arkipäivisin klo 7.00 - 15.00 ja lounastarjoilu toteutetaan koulujen toimintapäivinä. Aterioita valmistetaan kouluvuoden aikana:

- lounaat 480 kpl/pvä
- päivälliset 60 kpl/pvä
- oheistuotteet, kokoustarjoilut ja kahvilatuotteet

Siisteyspalvelua tuotetaan arkisin klo 5.00 - 15.00 kunnan kiinteistöille ja Ammattiopisto Lappialle.

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Ruokapalvelu edistää hyvinvointia ja tarjoavat asiakkaille mahdollisimman terveellistä sekä maistuvaa ruokaa. Keskuskeittiön tavoite on tuottaa hyvää ja ravitsevaa ruokaa elintarvikelain asettamien suositusten mukaisesti. Tavoitteena on lisätä kestävästi kasvisten käyttöä ja minimoida ruokailun väliin jättävät asiakkaat.

Siisteyspalvelut huolehtivat kiinteistöjen puhtaanapidosta ylläpito- ja perussiivouksin.

Tavoitteena on Muonion Ruoka- ja Siivouspalvelut Oy:n toiminnan edelleen kehittäminen muuttuvassa toimintaympäristössä.

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta mm. asiakastyytyväisyyskyselyn avulla, joka toteutetaan keväällä 2026.

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

- Yhteistyö Lapin hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kanssa
- Muonion Ruoka- ja Siivouspalvelut Oy:n yhtiön rakenteen ja palveluiden kehittäminen
- Yhtenäiskoulun ja uuden päiväkodin ruoan menekkiin vaikuttaminen
- Uusien ravitsemissuosituksien mukainen reseptiikan kehittäminen

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet 2026

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Siivoustyön uuden mitoitushjelman käyttöönotto	Otetaan ohjelma päivittäiseen käyttöön	Onko ohjelma käytössä
Luotettava yhteistyökumppani; sidosryhmätyöskentely	Sidosryhmätapaamiset (2 krt/vuosi)	Toteutuneet sidosryhmätapaamiset

3 Käyttötalousosa

3.1 Vaalit

Vuonna 2026 ei järjestetä vaaleja. Vuonna 2027 järjestetään eduskuntavaalit.

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos- %	SU 2027	SU 2028
C10 Vaalit						
Tuet ja avustukset	13 133	9 000	0	-100 %	8 500	0
TOIMINTATUOTOT	13 133	9 000	0	-100 %	8 500	0
Henkilöstökulut	-26 787	-12 045	0	-100 %	-13 381	0
Palvelujen ostot	-3 670	-3 300	-750	-77,3 %	-2 500	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-360	-270	0	-100 %	-200	0
TOIMINTAKULUT	-30 817	-15 615	-750	-95,2 %	-16 081	0
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-17 685	-6 615	-750	-88,7 %	-7 581	0
VUOSIKATE	-17 685	-6 615	-750	-88,7 %	-7 581	0
TILIKAUDEN TULOS	-17 685	-6 615	-750	-88,7 %	-7 581	0
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-17 685	-6 615	-750	-88,7 %	-7 581	0
B10 Keskusvaalilautakunta						
Tuet ja avustukset	13 133	9 000	0	-100 %	8 500	0
TOIMINTATUOTOT	13 133	9 000	0	-100 %	8 500	0
Henkilöstökulut	-26 787	-12 045	0	-100 %	-13 381	0
Palvelujen ostot	-3 670	-3 300	-750	-77,3 %	-2 500	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-360	-270	0	-100 %	-200	0
TOIMINTAKULUT	-30 817	-15 615	-750	-95,2 %	-16 081	0
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-17 685	-6 615	-750	-88,7 %	-7 581	0
VUOSIKATE	-17 685	-6 615	-750	-88,7 %	-7 581	0
TILIKAUDEN TULOS	-17 685	-6 615	-750	-88,7 %	-7 581	0
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-17 685	-6 615	-750	-88,7 %	-7 581	0

3.2 Tarkastuslautakunta

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos- %	SU 2027	SU 2028
C12 Tarkastustoimi						
Henkilöstökulut	-3 777	-3 732	-3 619	-3 %	-3 770	-3 870
Palvelujen ostot	-11 123	-10 100	-10 900	7,9 %	-11 300	-11 400
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-21	0	0	-100 %	0	0
TOIMINTAKULUT	-14 921	-13 832	-14 519	5 %	-15 070	-15 270
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-14 921	-13 832	-14 519	5 %	-15 070	-15 270
VUOSIKATE	-14 921	-13 832	-14 519	5 %	-15 070	-15 270
TILIKAUDEN TULOS	-14 921	-13 832	-14 519	5 %	-15 070	-15 270
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-14 921	-13 832	-14 519	5 %	-15 070	-15 270
B12 Tarkastuslautakunta						
Henkilöstökulut	-3 777	-3 732	-3 619	-3 %	-3 770	-3 870
Palvelujen ostot	-11 123	-10 100	-10 900	7,9 %	-11 300	-11 400
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-21	0	0	-100 %	0	0
TOIMINTAKULUT	-14 921	-13 832	-14 519	5 %	-15 070	-15 270
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-14 921	-13 832	-14 519	5 %	-15 070	-15 270
VUOSIKATE	-14 921	-13 832	-14 519	5 %	-15 070	-15 270
TILIKAUDEN TULOS	-14 921	-13 832	-14 519	5 %	-15 070	-15 270
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-14 921	-13 832	-14 519	5 %	-15 070	-15 270

3.3 Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen omana tehtävänä on kuntalain mukaisesti vastata kunnan hallinnosta, taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus valvoo kunnan etuja, yleensä edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa, jota käyttää myös kunnanjohtaja. Kunnanhallitus, konsernijaosto ja kunnanjohtaja vastaavat konserni- ja omistajaohjauksesta. Elinvoimajaosto on kunnanhallituksen alainen jaosto.

3.3.1 Yleishallinto (hallinto- ja talouspalvelut)

Tehtävän kuvaus

Hallinto- ja talouspalveluiden keskeinen tehtävä on toimia valtuuston ja kunnanhallituksen toimialaan kuuluvien asioiden valmistelussa ja täytäntöönpanossa sekä kunnan ja kuntakonsernin toimintojen yhteensovituksessa, suunnittelussa ja johtamisessa. Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloutta ja kuntakonsernin muuta toimintaa. Hallinto- ja talouspalvelut vastaavat valtuuston, hallituksen, keskusvaalilautakunnan ja yhteistoimintaryhmän sihteerin tehtävistä.

Yleishallinnon (hallinto- ja talouspalveluiden) tehtäväalueelle kuuluvat hallinto- ja tukipalvelut ja taloushallinto sekä tehtäväyksikköinä henkilöstöhallinto, sisäinen viestintä ja tiedottaminen. Koska palvelualueen kokonaisuus on pieni suhteessa elinvoima- ja sivistyspalveluihin, joten tehtäväalueella kunnanhallituksen alla yleishallinto (hallinto- ja talouspalvelut) on talousarviossa sitova taso.

Taloushallintopalvelua myydään kunnan omistamille kiinteistöyhtiöille Kotikontu, Hilla ja Lakka sekä asuntoyhtiö Kullerolle. Kunnanhallituksen myöntämiin avustuksiin sisältyy määräraha kunnan toimintojen järjestämiseksi kylillä, jossa ei ole kunnan kiinteistöä (1 000 euroa / kylä).

Ensi vuoden talousarviossa kunta jatkaa mukana USO8 -verkostossa, joka painottuu luottamushenkilöiden koulutukseen. Kehittämishankkeisiin on varattu Leader Tunturi-Lapin kautta tulevan EU-hankerahan kuntaosuus. Tunturi-Lapin Kehitys ry:n toimintaan on 40 000 euron määrärahavaraus. Kunta on mukana elokuvakomission toiminnassa jäsenkuntana sekä rahoittajana. Ensilumen strategiseen kumppanuussopimukseen on varattu 55 000 euron määräraha ja FIS-Tykkikisojen strategiseen kumppanuussopimukseen on varattu 5000 euron määräraha. Kunta tukee ympäristökyliin tiedottamista kiinteällä korvauksella vuosittain. Kunnanhallituksen kohdentamattomiin EU-projekteihin on varattu määrärahaa pienimuotoiseen kuntaosuuteen. Vastasyntyneiden muistaminen on siirtynyt sivistyspalveluihin.

Hallinto- ja talouspalvelu sitoutuu toiminnassaan ja toimenpiteillään vuonna 2026 edistämään yhteisiä linjauksia ennaltaehkäisevän päihdetyön, kuntastrategian ja hyvinvointijohtamisen, valmius- ja varautumistyön, kansainvälisyyden ja yhdenvertaisuuden, yhteistyön (sis. järjestöyhteistyö, kuntayhteistyö) ja kestävän kehityksen osalta.

Hallinto- ja tukipalvelut

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Hallinto- ja tukipalvelut järjestää luottamushenkilöille ja henkilöstölle edellytykset toimintaan tuottamalla kustannustehokkaasti hallinto- ja toimistopalvelut. Tehtäväalue tuottaa mm. käytännön toimintaedellytykset toimielimille, vastaa kunnanhallituksen ja valtuuston päätösten valmistelusta ja toimeenpanosta sekä vastaa vaalien järjestämisestä. Hallinto- ja tukipalveluiden tehtäviin kuuluu myös mm. tiedonhallinta, tietohallinto ja arkistointi sekä valmiuden ja varautumisen koordinointi ja kehittäminen.

Tehtäväaluevastaava: hallintojohtaja

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Keskeisinä toimintaympäristön muutoksina on kasvava paine kestävään konsernirakennetarkasteluun (ympäristömuutokset, kuntastrategia), valmius- ja varautumisasiakirjojen jatkopäivittäminen, kriisinhallinta sekä valmius- ja varautumistyö. Kriittinen tiedonhallinta, ICT- ja laiteturvallisuus ovat keskiössä, samoin tekoälyyn ja automatisaatioon liittyvät kysymykset. Tiheät lakiuudistukset vaativat reagoitua ja valmisteluresurssia. Muutos mm. hankintalaissa vaikuttaa suoraan kunnan toimintaan ja operationaaliset toimenpiteet em. liittyen johdetaan hallinto- ja tukipalveluissa.

Toimintaympäristön muutokset haastavat tiiviimpään sisäiseen yhteistyöhön ja kuntayhteistyöhön (mm. kulurakenteen tiivistäminen ja resurssitehokkuus, kunnan uudet velvollisuudet sekä vos-uudistus). Kunnan sisäisenä toimintaympäristön muutoksena on kunnantalon muuttamiseen liittyvään prosessiin varautuminen (mm. arkistojen siirto). Hallinto- ja tukipalveluista organisoidaan koko kunnan arkistoinnin digitalisaatiota ja seulomista koskeva projektimainen investointityö.

Keskeisinä painopisteinä ovat:

- konsernijohtamisen kehittäminen (konserniohje päivitetty, ohjekirja)
- automatisaation edistäminen (tiedonhallinnan ja asiahallinnan kehittäminen)
- yhtiöittämisselvitysten edistäminen
- sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen päivittäminen
- vastuumatriisien pilotointi ja kehittäminen
- kunnan arkistoinnin digitalisaatio ja seulonta -projekti
- nettisivujen päivittäminen

Henkilöstöhallinto

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Henkilöstöhallinnon tehtävänä on tukea johtoa ja palvelualueita siten, että ne saavuttavat omat tavoitteensa kustannustehokkaasti ja laadukkaasti. Tähän päästään vahvistamalla henkilöstösuunnittelua ja -johtamista mm. koulutuksilla sekä kehittämis- ja esimestehtäviin liittyvällä neuvonnalla ja asiantuntijatuella.

Yleistavoitteena henkilöstöhallinnolla on, että kunnassa työskentelee hyvinvoiva, motivoitunut ja kehittämismyönteinen henkilöstö, joka sitoutuu tiiviisti kuntaorganisaatioon ja sen asettamien tavoitteiden toteuttamiseen. Tavoite on, että kunnan työnantajaimago on positiivinen.

Kuntastrategiassa todetaan, että pidämme huolta henkilöstöstämme ja kannustamme työntekijöitä kehittämään osaamistaan. Kunnassa jatketaan henkilöstön hyvinvointia tukevia toimintoja, kuten vuonna 2024 käyttöönotettua henkilöstöetua, ePassia. Kunta jatkaa Eduhouse-palvelua, joka tarjoaa koulutuksia ja opintopolkuja henkilöstön osaamisen kehittämisessä. Henkilöstön työelämän laatua mitataan QWL-mittauksella ja esihenkilöitä tuetaan työhyvinvoinnin johtamisessa QWL-mittauksesta saadun tiedon perusteella.

Vuonna 2025 tehtiin mittava palkkauudistus, jossa KVTES ja OVTES osio G henkilöstö siirtyi noudattamaan tasopalkkajärjestelmää. Tämän myötä useat toimintamallit vaativat uudelleentarkastelua sekä ohjeistuksia tulee päivittää. Tätä työtä tehdään aktiivisesti vuoden 2026 aikana, jolloin tasopalkkajärjestelmän sisäänajo ja juurruttaminen tapahtuu. Tasopalkkajärjestelmässä palkantarkastusten merkitys korostuu ja edelleen on tärkeää pitää tehtävänkuvaukset ajantasaisina.

Teknisen henkilöstön (TS) ja opetushenkilöstön (OVTES pl. osio G) osalta palkkausjärjestelmä säilyy ennallaan. Teknisen henkilöstön tehtävänkuvaukset pidetään ajantasaisina ja huolehditaan siitä, että muutokset tehtävänkuviin sekä mahdolliset palkkatarkastukset tehdään viivyttelämättä. Henkilökohtaisen työssä suoriutumisen arviointia viedään eteenpäin ja kehityskeskusteluiden merkitystä vahvistetaan.

Tehtäväaluevastaava: hallintojohtaja

Tehtäväyksikkövastaava: hallinto- ja henkilöstösuunnittelija

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Toimintaympäristömuutoksissa on huomioitava sekä tunnistettava henkilöstöriskit. Henkilöstön sairauspoissaoloja on saatu vähennettyä. Työhyvinvointiin on edelleen panostettava, jotta sen eteen tehty panostus ja positiivinen kehitys saadaan pidettyä yllä. Henkilöstön resilienssi sekä tuottavuuden ja työhyvinvoinnin yhteensovittaminen on keskiössä. Kunnan on tärkeä pitää kiinni positiivisesta työnantajaimagosta.

Yhteisten ohjeistuksien sekä linjauksien terävöittämiseen on edelleen kiinnitettävä huomiota, henkilöstöhallinto osallistuu kunnan konsernirakenteeseen ja organisaatorakenteeseen liittyvien henkilöstöratkaisujen valmisteluun. Kunnan työterveyshuolto kilpailutettiin keväällä 2025 ja kunnalla on palveluntuottajan kanssa kuuden (6) vuoden sopimus voimassa; toimivalla ja vastavuoroisella yhteistyöllä työterveyshuollon kanssa on keskeinen vaikutus laadukkaalle henkilöstöhallinnolle.

Keskeisiä painopisteitä ovat:

- tasopalkkamallin kehittäminen, juurruttaminen ja kouluttaminen
- johtamistyön kehittäminen: työhyvinvointikyselyn tulosten käyttöönotto johtamisessa

Palvelulupausten vaikuttavuutta seurataan indikaattoreilla

Indikaattori	2024	2023	2022	2021	2020
sairauspoissaolot kalenteripv/htv	24,6 (palkalliset ja palkattomat)	27 (palkalliset ja palkattomat)	26,9	17,6	16,4
työhyvinvointikysely toteutettu	K	K	E	E	E
koulutuspäivät htv	0,70	0,70	0,30	0,40	0,40

Taloushallinto

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Taloushallinto tuottaa kuntakonsernille sekä ulkopuolisille sidosryhmille ja yhteistyötaidoille kirjanpito- ja muut laskentatoimen palvelut. Ajantasaisen ja oikea-aikaisen sekä virheettömän ja relevantin tiedon tuottaminen palvelee kunnan johtoa ja palvelualueita taloudellisen tiedon seuraamisessa ja analysoinnissa ja toimii siten talouteen perustuvan tiedolla johtamisen perustana.

Tehtäväaluevastaava: talouspäällikkö

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Toimintaympäristön keskeisinä muutoksina ovat vos-uudistukseen varautuminen sekä kestävän konsernirakenteen valmistelu. Tiedolla johtamisen sekä strategisten taloustiedon tuottamisen merkitys korostuu entisestään nopeasyklisistä muutoksista johtuen. Automatisaation hyödyntäminen ja ohjelmistojen elinkaarimallin sekä yhteensovittamisen tiiviimpi huomioiminen kunnan palveluissa on keskeistä. Sisäisistä toimintaympäristön muutoksista merkittävimpinä on uuden taloushallinnon järjestelmäympäristön vakiinnuttaminen.

Talousspalveluiden keskeiset painopisteet ovat seuraavat:

- strategisen tiedon tuottaminen osana päätöksentekoa
- kestävän konsernityön rakentaminen
- talousarvio- ja tilinpäätösprosessin kehittäminen, investointiohjelman kehittäminen
- prosessikuvaukset ja vastuumatriisit.

Palvelulupausten vaikuttavuutta seurataan indikaattoreilla

Indikaattori	2024	2023	2022	2021	2020
lainakanta euroa/asukas (info 3180)		1 694	2 546	2 872	2 780
taloudellinen huoltosuhde (ind 182)		-	130,9	140,3	157,5
kunnan vuosikate/asukas (info 3178)		845	1 111	874	1 099

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet 2025

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Vaikuttavuus ja tiedolla johtaminen; Ennakkovaikutusten arviointi-linjaus laadittu	Linjaus ja ohjeistus ennakkovaikutusten arviointiin (EVA)	Linjaus ja ohjeistus ennakkovaikutusten arviointiin tehty, K/E
Konsernijohtamisen tehostaminen	Konserniohjeistuksen valmistelu	Päivitetty konserniohjeistus on valmis, K/E
Yhtiöittämisselvitysten johtaminen	Yhtiöittämisselvittelyjen jatkaminen /valmistelu	Valmis yhtiöittämisselvitys, K/E
Vaikuttavuus ja tiedolla johtaminen; sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistus	Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistusta on päivitetty	Päivitetty sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistus, K/E
Vaikuttavuus ja tiedolla johtaminen; automatisaation edistäminen (tiedonhallinnan ja asiahallinnan kehittäminen)	Automatisaation edistäminen	Automatisaation edistämistä on jatkettu, K/E
	Arkiston muuttamisprosessin käynnistäminen, arkiston seulonta, digitalisointi, asiakirjahallinta	Arkiston digitalisaatio- ja muutosprosessi on käynnissä, K/E
Ketterä, kokeileva ja osallistava toiminta; Vastuumatriisien luominen	Vastuumatriisien pilotointi	Vastuumatriisien pilotointi on toteutettu, K/E
Tyytyväinen, yhteistyökykyinen ja osaava henkilökunta; -tasopalkkamallin kehittäminen, juurruttaminen ja kouluttaminen	Ajantasaisen ohjeistuksen laatiminen tasopalkkamalliin liittyen	Paikallinen tasopalkkakirja on johdonmukainen ja päivitetty tilanteen ja tarpeen mukaan K/E
	Paikallisen tasopalkkakirjan kokoaminen ja päivittäminen	Paikallisen tasopalkkakirjan päivityksen prosessin kuvaus K/E
	Uudistuksen etenemisen seuranta ja mahdollisten ongelmakohtien korjaaminen	Esihenkilöt tunnistavat tasopalkkamallin mukanaan tuomat muutokset ja tietävät, miten eri tilanteissa toimitaan. Perehdytys toteutettu K/E
Rakentava keskustelukulttuuri ja vuoropuhelu, Tyytyväinen, yhteistyökykyinen ja osaava henkilökunta; johtamistyön kehittäminen, työhyvinvointikyselyn tulosten käyttöönoton johtamisessa	QWL-mittaus alkuvuodesta 2026	Esihenkilöille järjestetty QWL-tulosten purku ja tulkinta K/E
	Tulosten purku ja tuloksiin reagoiminen esihenkilötasolla	QWL-tulokset ovat osa esihenkilön työkalupakkia työhyvinvointia johdettaessa. Toimenpiteitä tehty mittauksen tuloksien perusteella K/E
	Kehityskeskusteluiden juurruttaminen osaksi johtamistyötä	QWL-kysely toteutettu K/E
		Kehityskeskustelut ovat osa esihenkilön vuosikelloa. Kehityskeskusteluista maininta ESSissä K/E
Vaikuttavuus ja tiedolla johtaminen; talousarvio- ja tilinpäätösprosessin kehittäminen, investointiohjelman kehittäminen	Talousarvio- ja tilinpäätösprosessin päivittäminen ja aikataulutus, investointiohjelman valmisteluprosessin kehittäminen	Talousarvio- ja tilinpäätösprosessin aikataulutus tarkistettu, K/E
		Investointiohjelman laadinnan valmisteluvon käynnistetty, K/E
Vaikuttavuus ja tiedolla johtaminen; Ajantasaisen taloustiedon tuottaminen osana strategista johtamista sekä päätöksentekoa	Säännölliset talouden teemakatsaukset (ml. lainasalkku, investoinnit yms.)	Kunnanhallitukselle tuotetaan vähintään neljännesvuosittain taloudellinen katsaus, K/E
		Erilaisia teemakatsauksia on toteutettu, K/E

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos- %	SU 2027	SU 2028
C14 Hallinto- ja talouspalvelut						
Myyntituotot	56220	33000	32500	-1,5 %	33000	33000
Tuet ja avustukset	1980	2000	0	-100 %	2000	2000
Muut toimintatuotot	902	0	120	-100 %	0	0
TOIMINTATUOTOT	59102	35000	32620	-6,8 %	35000	35000
Henkilöstökulut	-534459	-504149	-501970	-0,4 %	-523587	-545446
Palvelujen ostot	-528281	-490700	-582390	18,7 %	-519450	-550450
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12134	-7900	-6760	-14,4 %	-5300	-6550
Avustukset	-10987	-8500	-7000	-17,6 %	-7500	0
Muut toimintakulut	-27216	-17750	-14500	-18,3 %	-15800	-12550
TOIMINTAKULUT	-1113077	-1028999	-1112620	8,1 %	-1071637	-1114996
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1053975	-993999	-1080000	8,7 %	-1036637	-1079996
VUOSIKATE	-1053975	-993999	-1080000	8,7 %	-1036637	-1079996
Poistot ja arvonalentumiset	-29239	0	-16800	-100 %	-45800	-36600
Sisäiset vyörrytyserät	501032	0	8000	-100 %	8000	8000
TILIKAUDEN TULOS	-582182	-993999	-1088800	9,5 %	-1074437	-1108596
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-582182	-993999	-1088800	9,5 %	-1074437	-1108596
B14 Kunnanhallitus						
Myyntituotot	56220	33000	32500	-1,5 %	33000	33000
Tuet ja avustukset	1980	2000	0	-100 %	2000	2000
Muut toimintatuotot	902	0	120	-100 %	0	0
TOIMINTATUOTOT	59102	35000	32620	-6,8 %	35000	35000
Henkilöstökulut	-534459	-504149	-501970	-0,4 %	-523587	-545446
Palvelujen ostot	-528281	-490700	-582390	18,7 %	-519450	-550450
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12134	-7900	-6760	-14,4 %	-5300	-6550
Avustukset	-10987	-8500	-7000	-17,6 %	-7500	0
Muut toimintakulut	-27216	-17750	-14500	-18,3 %	-15800	-12550
TOIMINTAKULUT	-1113077	-1028999	-1112620	8,1 %	-1071637	-1114996
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1053975	-993999	-1080000	8,7 %	-1036637	-1079996
VUOSIKATE	-1053975	-993999	-1080000	8,7 %	-1036637	-1079996
Poistot ja arvonalentumiset	-29239	0	-16800	-100 %	-45800	-36600
Sisäiset vyörrytyserät	501032	0	8000	-100 %	8000	8000
TILIKAUDEN TULOS	-582182	-993999	-1088800	9,5 %	-1074437	-1108596
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-582182	-993999	-1088800	9,5 %	-1074437	-1108596

3.4 Tunturi-Lapin Maaseutulausakunta

3.4.1 Maaseututoimi

Maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa annetun lain 210/2010 mukaiset paikallisen maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävät Enontekiön, Kittilän ja Muonion kuntien alueella.

Tehtävän kuvaus ja palvelusuunnitelma

Maatalouden ja maaseutuelinkeinojen harjoittajien tuki-, eläke-, vahingonkorvaus-, eläin- ja peltorekistereitä koskevien järjestelmien mukaiset sekä tuotantoa koskevien sopimustehtävien hoitaminen.

Ylläpidetään ympärivuotiset toimistopalvelut Muonion ja Kittilän kunnanvirastoissa sekä määrättyinä vastaanottopäivinä Enontekiön kunnanvirastolla. Maastokatselmuksia järjestetään tarvetta vastaavasti.

Henkilöstö: yksikön vastaava johtava viranhaltija, maaseutupäällikkö 100 % työajalla ja maaseutusihiteeri 100 % työajalla.

Nettokustannusten jako: kuntien YT-sopimuksessa 2012 määritetty menettely.

Tehtävän yleistavoitteet

Toteuttaa Tunturi-Lapin kuntien yhteistoimintasopimuksella yksikölle määrätty tehtävät luotettavalla tavalla sekä noudattaen Maaseutuviraston kanssa vahvistetun maksajavirastosopimuksen palvelutavoitteita ja EY-EU- yhteisön tukijärjestelmään kohdistuvia sitovia määräyksiä. Lausunnot, alueraportit, sidosryhmäyhteistyö eri viranomaisien suuntiin.

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2026

Tavoite	Keinot/toimenpiteet miten tavoitteeseen päästään	Mittarit	Toteuma (tavoite, seuranta ja toimintakertomus)
Tulevaisuuden YTalueen valmistelu ja ratkaisut (lautakuntarakenne, kuntarakenne/YTA, sopimuksen päivittäminen, henkilöstörakenne)	Keskustelu Lapin YT-alueiden kanssa mahdollisista yhteistyömuodoista; tapaamiset & teams-kokoukset	Ovatko toimenpiteet toteutuneet kyllä/ei	
Tunturi-Lapin YTalueen toiminnan ja työskentelyn tehostaminen	Uudet viranhaltijat työskentelevät tiivistä työparina. Yhteiset palaverit/koulutukset/jne. viikoittain.	Ovatko toimenpiteet toteutuneet lkm kyllä/ei	
Verkostoituminen muiden YT-alueiden kanssa	Keskustelua ja yhteistyötä muiden YT-alueiden viranhaltijoiden kanssa mm. petovahingoista; tapaamiset ja teams-kokoukset, yhteisen petovahinkokoulutuksen järjestäminen syksyllä 2026	Ovatko toimenpiteet toteutuneet kyllä/ei	

Toiminta ja tehtävät

Maaseutuelinkeinonharjoittajien tuki- ja korvaushakemuksia käsiteltiin yht. 430 kpl, tukia ja korvauksia myönnettiin 1,856 miljoonaa euroa.

Toimistopalvelut on ylläpidetty YT-alueella sopimuksen mukaisesti.

Muut EU-komission delegoimat tehtävät on suoritettu maksajavirastosopimuksen mukaisesti.

Vuonna 2024 tehtiin porovahinkojen maastotarkastuksia 129 kpl eli 8,3 % vahinkoilmoituksista tarkastettiin. Vahinkoilmoituksia tuli 1558 kpl ja korvaushakemuksia oli 238 kpl. Porovahinkokorvauksia myönnetty 1,939 miljoonaa euroa.

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos- %	SU 2027	SU 2028
C17 Maaseututoimi						
Myyntituotot	108759	122000	117059	-4 %	118008	120826
Tuet ja avustukset	25297	14000	15000	7,1 %	15000	15000
TOIMINTATUOTOT	134056	136000	132059	-2,9 %	133008	135826
Henkilöstökulut	-132502	-126427	-124002	-1,9 %	-126870	-130340
Palvelujen ostot	-19252	-15830	-18930	19,6 %	-17930	-17930
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1666	-1300	-1880	44,6 %	-1180	-1180
Muut toimintakulut	-5652	-5000	-6350	27 %	-6350	-6350
TOIMINTAKULUT	-159071	-148557	-151161	1,8 %	-152330	-155800
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-25016	-12557	-19102	52,1 %	-19322	-19974
VUOSIKATE	-25016	-12557	-19102	52,1 %	-19322	-19974
Sisäiset vyörrytyserät	-7334	-6100	-8000	31,1 %	-8000	-8000
TILIKAUDEN TULOS	-32349	-18657	-27102	45,3 %	-27322	-27974
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-32349	-18657	-27102	45,3 %	-27322	-27974
B15 Tunturi-Lapin maaseutultk						
Myyntituotot	108759	122000	117059	-4 %	118008	120826
Tuet ja avustukset	25297	14000	15000	7,1 %	15000	15000
TOIMINTATUOTOT	134056	136000	132059	-2,9 %	133008	135826
Henkilöstökulut	-132502	-126427	-124002	-1,9 %	-126870	-130340
Palvelujen ostot	-19252	-15830	-18930	19,6 %	-17930	-17930
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1666	-1300	-1880	44,6 %	-1180	-1180
Muut toimintakulut	-5652	-5000	-6350	27 %	-6350	-6350
TOIMINTAKULUT	-159071	-148557	-151161	1,8 %	-152330	-155800
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-25016	-12557	-19102	52,1 %	-19322	-19974
VUOSIKATE	-25016	-12557	-19102	52,1 %	-19322	-19974
Sisäiset vyörrytyserät	-7334	-6100	-8000	31,1 %	-8000	-8000
TILIKAUDEN TULOS	-32349	-18657	-27102	45,3 %	-27322	-27974
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-32349	-18657	-27102	45,3 %	-27322	-27974

3.5 Sivistyslautakunta

B30 Sivistyslautakunta	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	SU 2027	SU 2028
Myyntituotot	369466	468634	482285	2,9 %	448602	443593
Maksutuotot	107160	106100	102200	-3,7 %	127000	129100
Tuet ja avustukset	375317	433471	376513	-13,1 %	250724	222977
Muut toimintatuotot	48817	45950	47500	3,4 %	47700	46700
TOIMINTATUOTOT	900760	1054155	1008498	-4,3 %	874026	842370
Henkilöstökulut	-4610886	-4768168	-4742270	-0,5 %	-4717246	-4875868
Palvelujen ostot	-1677767	-1820764	-1902614	4,5 %	-1880714	-1859250
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-283656	-296874	-287150	-3,3 %	-284670	-286250
Avustukset	-131451	-143700	-121750	-15,3 %	-121750	-121750
Muut toimintakulut	-91169	-113400	-115500	1,9 %	-109650	-97300
TOIMINTAKULUT	-6794929	-7142906	-7169284	0,4 %	-7114030	-7240418
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-5894169	-6088751	-6160787	1,2 %	-6240004	-6398048
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	-100 %	0	0
VUOSIKATE	-5894169	-6088751	-6160787	1,2 %	-6240004	-6398048
Poistot ja arvonalentumiset	-38968	0	-53700	-100 %	-17400	-9000
Sisäiset vyörrytyserät	-1335247	0	0	-100 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-7268384	-6088751	-6214487	2,1 %	-6257404	-6407048
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-7268384	-6088751	-6214487	2,1 %	-6257404	-6407048

3.5.1 Sivistyksen hallinto- ja tukipalvelut

Tehtävän kuvaus

Hallinto- ja tukipalvelut vastaavat sivistyspalveluiden kokonaisuudesta ja luovat edellytykset kullekin tehtäväyksikölle ja -alueelle oman tehtävänsä hoitamiseen sekä monipuoliseen yhteistyöhön kunnan sisällä ja kuntarajojen yli sekä hyvinvointialueen kanssa sekä yhteistyöhön strategisesti tärkeiden sidosryhmien kanssa. Hallinto- ja tukipalvelut seuraavat lainsäädäntömuutoksia ja muita muutoksia palvelualueella.

Tehtäväaluevastaava: sivistysjohtaja

Toimintalupauksen vaikuttavuutta seurataan seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2025	2024	2023	2022	2021
Koulutustasomittari	-	359,6	356,4	344,8	339,6
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24 -vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä	-	-	10,8	6,5	3,5
HYTE- kerroin euroa/asukas	-	20,5 €	19,8 €	20,9 €	21,8 €
TEAviisari, kuntajohto	-	-	64	-	71

(Tilastokeskus, THL)

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Tavoitteena on kuntastrategian mukaisesti luoda kuntalaisille onnellinen arki. Sivistyspalveluiden toiminta perustuu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Takaamme yhdenvertaisen oikeuden elinikäiseen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen. Sivistyspalvelut yhdessä muiden palvelualojen kanssa luo viihtyisää, turvallista ja terveellistä elinympäristöä kuntalaisille. Sivistyspalvelut ovat oleellinen osa kunnan toimintaa, jonka tavoitteena on hyvinvoiva, tyytyväinen ja turvallisesti olonsa tunteva muoniolainen. Tarjoamme kuntalaisille laadukkaan sivistyspalvelujen kokonaisuuden. Sivistyspalvelut rakentavat muiden kunnan palvelujen kanssa lapsiystävällistä kuntaa. Tavoitteemme on osallistua Lapsiystävällinen kunta –mallin hakuprosessiin.

Varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen ja lukion pedagogiikassa painottuu luontokasvatus. Tätä työtä tukemassa ovat edelleen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteishanke Kahdeksan vuodenajan Muonio – Lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen luontoon ja paikalliseen kulttuuriin perustuvan yhteisen tekemisen kautta -hanke sekä lukion Lumi, luonto, erä ja liikunta nuorten hyvinvoinnin lisääjinä - hanke. Lisäksi päämääränämme on aloittaa tavoitteellinen toiminta, jonka myötä saamme ympäristösertifikaatin kasvatusalalle (Vihreä Lippu -ohjelma). Myös muiden tehtäväalueidemme toiminnassa luontokasvatus on läpileikkaava teema.

Takaamme kattavat tukipalvelut toimialoille sekä panostamme työhyvinvointiin. Pidämme kehityskeskustelut vuosittain ja mahdollistamme muukin keskustelun henkilöstön kanssa. Lisäksi pyrimme järjestämään työnohjausta tarvittaessa. Tähtäämme kestäväan sekä tasapainoiseen talouteen ja panostamme yhdessä tekemiseen, kunnan sisäiseen sekä alueelliseen yhteistyöhön sekä ennaltaehkäisevään työhön. Tavoitteenamme on terävöittää sivistyspalvelujen organisaatiota ja päivittää tai aloittaa tarvittavien suunnitelmien päivittäminen kuten hyvinvointisuunnitelma 2026-2029 ehkäisevä päihdesuunnitelma.

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Toteutunutta sivistyspalvelujen organisaatiouudistusta terävöitämme sivistyspalvelujen eri tehtäväyksiköissä ja -alueilla. Sivistyspalvelujen ja hyvinvointialueen rajapintojen palveluita ja palvelupolkuja kehitämme yhteistyössä niin Laphan toimijoiden kanssa kuin eri sidosryhmien sekä järjestöjen ja yhdistysten kanssa. Koulukuljetusten osalta arvioimme mahdollisen toisen optiovuoden käyttämisen ja aloitamme uuteen kilpailutukseen valmistautumisen. Panostamme edelleen viranhaltijapäätösten ja lautakuntapykälien valmistelutyöhön. Kansalaisopiston osalta tiivistämme yhteistyötä lähikuntien opistojen kanssa. Valmistaudumme nuorten työpajan mahdolliseen siirtoon nuorisopalveluihin.

Sivistyspalveluissa seuraamme aktiivisesti eri hankerahoitusmahdollisuuksia sekä organisoimme hanketyötä kestäväan ja laadukkaaseen suuntaan. Kriittisesti arvioimme eri hankemahdollisuuksia ja mietimme myös mahdollisuuksia sitoutua jatkamaan hankkeita hankerahoituksen loputtua.

Sivistyspalvelujen yhteiset toiminnalliset tavoitteet vuonna 2026 pohjautuvat kuntastrategian tavoitteeseen ”Elämme onnellista arkea”. Keskitymme erityisesti ehkäisevään päihdetyöhön, turvalliseen arkeen ja edelleen yhdenvertaisuuden edistämiseen jokaisella tehtävätasolla. Luomme turvallisemman tilan periaatteet ja toimintatavat niin, että kaikki pyrkivät omalla toiminnallaan rakentamaan yhdenvertaista, kunnioittavaa ja avointa ilmapiiriä ja keskustelua. Osallistavan budjetoinnin toteuttamista kehitämme yhteistyössä muiden palvelualueiden kanssa.

Kehitämme yhteistyössä eheää koulupolkua varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Teemme tiivistä yhteistyötä ammatillisten oppilaitosten kanssa. Lisäksi panostamme henkilöstön työhyvinvointiin ja pitovoimaan kaikilla tehtävätasoilla. Osallistumme kunnan kotiutumistyöhön (esim. uusien muoniolaisten kohtaaminen -tapahtuma) ja teemme näkyväksi kansainvälisyyttä eri keinon esim. Erasmus+ -toimintaa hyödyntämällä.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Palveluiden laadun, saavutettavuuden ja asiakaslähtöisyyden kehittäminen; palveluprosessin muotoilun käynnistäminen ja kehittäminen	Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmän kokoaminen Lapsiystävällinen kunta –mallin hakuprosessiin osallistuminen, nykytilan kartoitus, tavoitteiden ja toimintasuunnitelman laadinta Turvallisemman tilan periaatteiden luominen	Toteutuneet toiminnot K/E
Sivistyspalveluiden uudistetut toimintatavat innovaatiot palvelutuotannossa; suunnitelmien päivittäminen ja organisaation terävöittäminen	Organisaation terävöittäminen, tarvittavat rekrytoinnit tehty ja tehtäväkuvat tarkistettu. Ehkäisevän päihdetyön suunnitelmatyö aloitettu, työryhmän kokoaminen ja työskentely suunniteltu	Toteutuneet toiminnot K/E
Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus; Hyvinvointisuunnitelman, tekoälyn ja ennakkovaikutusten arvioinnin (evaus) hyödyntäminen	Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden laadinta yhteistyössä palvelualueiden, sidosryhmien ja HyTeTu-työryhmän kanssa sekä tavoitteiden hyödyntäminen tulevassa talousarvion laadinnassa. Tekoälykäytön periaatteiden laadinta. Evausta on hyödynnetty esim. nuorten työpaja siirrossa	Toteutuneet toiminnot K/E

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos-%	SU 2027	SU 2028
C30 Hallinto ja tukipalvelut						
Tuet ja avustukset	547	1000	700	-30 %	700	700
Muut toimintatuotot	2166	0	0	-100 %	0	0
TOIMINTATUOTOT	2712	1000	700	-30 %	700	700
Henkilöstökulut	-125182	-127487	-139796	9,7 %	-143410	-146911
Palvelujen ostot	-22216	-34800	-45200	29,9 %	-40200	-35200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5554	-5800	-5100	-12,1 %	-5100	-5100
Muut toimintakulut	-995	-4500	-5300	17,8 %	-5300	-5300
TOIMINTAKULUT	-153947	-172587	-195396	13,2 %	-194010	-192511
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-151235	-171587	-194696	13,5 %	-193310	-191811
VUOSIKATE	-151235	-171587	-194696	13,5 %	-193310	-191811
Poistot ja arvonalentumiset	-9171	0	-9000	-100 %	-9000	-9000
Sisäiset vyörrytyserät	-12343	0	0	-100 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-172749	-171587	-203696	18,7 %	-202310	-200811
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-172749	-171587	-203696	18,7 %	-202310	-200811

3.5.2 Varhaiskasvatus

Tehtävän kuvaus

Varhaiskasvatuspalveluiden tarkoitus on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus muodostaa lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Tarjoamme varhaiskasvatuslain puitteissa laadukasta varhaiskasvatusta mahdollisimman kattavasti, monipuolisesti ja yksilöllisesti, varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti.

Jokaiselle varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle laaditaan yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma (VASU) ja esiopetuksessa esiopetussuunnitelma (LEOPS), joita päivitetään tarvittaessa ja niiden vaikuttavuutta arvioidaan. Lasten huoltajien ja henkilökunnan välinen yhteistyö on kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuuden perustana. Teemme aktiivista yhteistyötä eri kunnan toimijoiden kanssa. Yhteistyön tavoitteenamme on saada aikaan erilaisia toimintoja varhaiskasvatuksen sisällä ja tuottaa niitä myös muille ryhmille.

Tehtäväaluevastaava: sivistysjohtaja

Tehtäväyksikkövastaava: varhaiskasvatusvastaava

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta mm. seuraavilla indikaattoreilla

Indikaattori	2025	2024	2023	2022	2021
Lapset varhaiskasvatuksessa ja osallistumisaste		72 lasta ja 65,7% (Vipunen, OPH)	78 lasta ja 72,2 % (Vipunen, OPH)	66 lasta ja 64,7 % (Vipunen, OPH)	69 lasta ja 65,7 % (Vipunen, OPH)
Kelan kuntalisää saaneet perheet/v	13 perhettä (keskimäärin)	26 perhettä	15 perhettä	15 perhettä	20 perhettä
Kotihoidon tukea saaneet perheet/v	13 perhettä (keskimäärin)	31 perhettä	31 perhettä	25 perhettä	32 perhettä

Asiakastyytyväisyyskysely (arviointi asteikolla 1-5)

	Keskiarvo 2025	Keskiarvo 2024	Keskiarvo 2023	Keskiarvo 2022
Muonion kunnan varhaiskasvatuspalvelut ovat riittävät		4,4	4,0	3,8
Liikummeko varhaiskasvatuksessa riittävästi		4,3	4,3	3,6
Saan osallistua riittävästi lapseni varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun ja arviointiin		3,7	3,9	3,7
Lapseni viihtyy varhaiskasvatuksessa		4,0	4,3	4,7
Lapseni varhaiskasvatus toteutuu hänen tarpeidensa mukaisesti		4,2	4,2	4,5

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Tavoitteena toiminnallamme on tukea ja kasvattaa onnellisia ja hyvinvoivia lapsia. Turvallisessa ja toimivassa oppimisympäristössä toteutettu esiopetus ja varhaiskasvatus on laadukasta ja määrällisesti riittävää – sitoudumme myös kehittämään näitä tavoitteita. Pedagogiikassa painottuvat luonto, liikunta ja leikki. Hyödynnämme asiakaspalautetta ja laadunarviointijärjestelmä Valssia varhaiskasvatuspalvelujen kehittämisessä sekä laadun arvioinnissa.

Myönnämme asiakkaille mahdollisimman hyvin heidän tarpeitaan vastaavan varhaiskasvatuspaikan ja maksamme kuntalisää sovitulla tavalla.

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Varhaiskasvatuspalveluita toteutamme Päiväkotitunturihelmessä, esiopetuksessa ja esioppilaiden täydentävässä varhaiskasvatuksessa sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnassa.

Lapsia varhaiskasvatuksessa on tällä hetkellä yhteensä 75 lasta ja esiopetuksessa oppilaita on yhteensä 22. Lisäksi koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnassa on 21 lasta. Seuraamme varhaiskasvatustarpeiden kehittymistä ja reagoimme kehittämällä palvelujen muotoja.

Tavoitteenamme on edelleen juurruttaa esiopetus ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta osaksi varhaiskasvatuspalveluja. Varhaiskasvatuksen ja huoltajien sekä eri järjestöjen/ toimijoiden välistä yhteistyötä kehitetään mm. järjestämällä päiväkodilla iltatapahtumia, joissa perheet voivat tavata toisiaan, tutustua eri järjestöjen toimintaan ja luoda verkostoja arkensa tueksi. Herkästi kuunnellaan perheiden omia toiveita sekä tarpeita. Myös päiväkodin arkeen lisätään vierailuita eri toimijoiden luo ja kutsutaan vieraita päiväkotiin näin lisäämme oppimisympäristöjen monipuolisuutta.

Varhaiskasvatuspalvelut ovat muuttaneet uusiin yhteisiin tiloihin syksyllä 2025. Totutemme toimintakulttuurimuutokseen ja pyrimme siihen, että tavat hioutuvat yhtenäisiksi ja yhteisölliseksi.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun tukeminen; Perheiden ja lasten hyvinvoinnin edistäminen	Vietämme lapsen oikeuksien viikkoa (1/vuosi) Toteutamme lapsiperheiden kohtaamispaikka toimintaa yhteistyössä järjestöjen kanssa (8/vuosi) Perhetapahtumat (2/vuosi) yhteistyössä liikuntapalveluiden kanssa.	Toteutuneet toiminnot K/E
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun tukeminen; Vihreä lippu -ohjelman mukainen toiminta	Laaditaan Vihreä lippu ohjelman mukaiset tavat ja sitoudutaan noudattamaan niitä. Koko toimintayksikön yhteinen toiminta 6/vuosi Alku- ja loppukartoitus sekä vähintään 3 toimenpidettä / tavoitetta Vihreä lippu raati kokoontuu 8/vuosi	Toteutuneet toiminnot K/E
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun tukeminen; Toimintakulttuurin muutoksen omaksuminen	Henkilöstön osallistaminen prosessiin säännöllisten työiltojen merkeissä 3/vuosi) (henkilöstön osaamisalueiden tunnistaminen, tilaratkaisujen organisointi, toimintakulttuurin yksityiskohtiin paneutuminen: arvot, varhaiskasvatussuunnitelman toteutuminen jne.)	Toteutuneet toiminnot K/E

C31 Varhaiskasvatus	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	SU 2027	SU 2028
Myyntituotot	14277	9000	25989	188,8 %	0	2300
Maksutuotot	54297	40200	49000	21,9 %	49000	49000
Tuet ja avustukset	32186	48100	31600	-34,3 %	7500	0
Muut toimintatuotot	12826	13650	13800	1,1 %	13800	13500
TOIMINTATUOTOT	113586	110950	120389	8,5 %	70300	64800
Henkilöstökulut	-1089238	-1038461	-1074934	3,5 %	-1055836	-1058853
Palvelujen ostot	-224784	-253800	-302700	19,3 %	-275400	-276200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-29777	-28200	-15100	-46,5 %	-14700	-14300
Avustukset	-120821	-132000	-109000	-17,4 %	-109000	-109000
Muut toimintakulut	-15816	-12000	-5300	-55,8 %	-4800	-300
TOIMINTAKULUT	-1480436	-1464461	-1507034	2,9 %	-1459736	-1458653
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1366851	-1353511	-1386645	2,4 %	-1389436	-1393853
VUOSIKATE	-1366851	-1353511	-1386645	2,4 %	-1389436	-1393853
Poistot ja arvonalentumiset	-8457	0	-23700	-100 %	-8400	0
Sisäiset vyörytyserät	-141290	0	0	-100 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-1516598	-1353511	-1410345	4,2 %	-1397836	-1393853
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-1516598	-1353511	-1410345	4,2 %	-1397836	-1393853

3.5.3 Perusopetus

Tehtävän kuvaus

Perusopetus sisältää vuosiluokkien 1–9 opetuksen. Opetusta annetaan kahdessa eri rakennuksessa. Perusopetuksen tavoitteena on tarjota laadukasta opetussuunnitelman mukaista opetusta resurssit huomioiden. Perusopetuksen perustana on realistinen ja suunnitelmallinen budjetointi. Perusopetuksen tehtävänä on taata jokaiselle turvallinen ja tiloiltaan tarkoituksenmukainen oppimisympäristö. Koulukohtainen opiskeluhoito-ryhmä kehittää yhteistyössä oppilaiden ja koko koulun henkilökunnan kanssa toimintakulttuuria, joka edistää yhteisöllistä hyvinvointia. Laadukkaat opiskeluhoitoon palvelut tukevat myös yksilökohtaisen opiskeluhoitoon järjestämistä. Oppilaskuntatyö ja tukioppilastoiminta ovat aktiivista. Aamu- ja iltapäivätoimintaa kehitetään yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa. Oppilaille tarjotaan monipuolista kerhotoimintaa mahdollisuuksien mukaan. Liikkuvan koulu -hankkeen aikana luotuja rakenteita ylläpidetään edelleen ja kehitetään yhteistyössä liikuntatoimen kanssa. Koulun toimintaa kehitetään lisäksi tiiviissä yhteistyössä huoltajien, kunnan eri toimijoiden ja lähikuntien kanssa.

Tehtäväaluevastaava: perusopetuksen rehtori

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla

Indikaattori	2025	2024	2023	2022	2021
Koulu-uupumus, % 8. ja 9. luokan oppilaista	21 %	-	23 %	-	28 %
Ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukukauden aikana 4. ja 5. luokan oppilaista	48 %	-	52 %	-	66 %
Ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukukauden aikana 8. ja 9. luokan oppilaista	60 %	-	47 %	-	74 %
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista	68 %	-	80 %	-	88 %
TEAvisari, perusopetus	-	-	75	-	77

(THL)

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Tavoitteenamme hyvinvoiva, tyytyväinen ja turvallisesti olonsa tunteva oppilas. Tähän pyritään alla eriteltyjen, kuntastrategiaa tukevien, toiminnallisten tavoitteiden mukaisella toiminnalla ja sen seurannalla ja arvioinnilla. Perusopetuksen pedagogiikassa painottuu käyttäytymisen myönteinen tukeminen ja luontokasvatus. Perusopetus osana sivistyspalveluita keskittyy erityisesti myös valtakunnallisen opetussuunnitelman sisällöistä yhdenvertaisuuden edistämiseen ja ehkäisevään päihdetyöhön. Osana sivistyspalveluita perusopetus panostaa henkilöstön työhyvinvointiin ja työssä jaksamiseen.

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Muonion yhtenäiskoulussa on 245 oppilasta. Henkilöstömäärä säilyy pääsääntöisesti ennallaan. Henkilöstössä on rehtorin ja apulaisjohtajan lisäksi 10 luokanopettajaa, 11 aineenopettajaa, 4 erityisopettajaa, ja 7 ohjaajaa. Useat opettajat opettavat yhtenäiskoulun lisäksi myös lukiossa. Kolmatta ja neljättä luokka-astetta lukuun ottamatta ryhmät on

jaettu kahteen. Koulunkäynninohjaajien lukumäärä määräytyy edelleen oppilaiden tarpeiden mukaan. Opetusryhmien koko pyritään säilyttämään enimmillään 25 oppilaan ryhminä.

Oppimisen tuki uudistuu perusopetuksen osalta 1.8.2025 alkaen ja tämä tulee aiheuttamaan merkittävän toimintaympäristön muutoksen. Tarkemmat tavoitteet toiminnalle luodaan lakimuutosten myötä, mutta keskeisenä painopisteenä keväällä 2025 sekä edelleen lukuvuonna 2025–2026 on oppimisen tuen uudistamisen paikallinen suunnittelu, toteutus ja toiminnan vakiinnuttaminen.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun ja oppimisen tukeminen; Hyvinvoiva, tyytyväinen ja turvallinen koulu	Ryhmäkokojen säilyttäminen alle 25 oppilasta Huomaa hyvä –toimintamallin terävöittäminen, luokkakohtainen palkkiojärjestelmän selkiinntäminen Oppilaiden hyvinvoinnin seuraamisen työkalun kehittäminen: Hyvi-kysely oppilaille 2/vuosi (hyvinvointi, osallisuus, yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja häirintä), kiusaamiskysely oppilaille ja huoltajille 2/vuosi	Toteutuneet toiminnot K/E
Sivistyspalveluiden uudistetut toimintatavat innovaatiot palvelutuotannossa; Luontokasvatussuunnitelma, Vihreä lippu -ohjelman mukainen toiminta Kansainvälisyyskasvatus	Luontokasvatussuunnitelman kehittäminen, laajentaminen ja käytäntöön juurruttaminen hankkeen kautta Laaditaan Vihreä lippu -ohjelman mukaiset tavat ja sitoudutaan noudattamaan niitä. Erasmus+ toiminnan käynnistäminen yhdessä lukion kanssa	Toteutuneet toiminnot K/E
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun ja oppimisen tukeminen; Työhyvinvointi ja tehtäviin kiinnittäminen Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistyö	Työhyvinvointisuunnitelman seuranta ja päivittäminen Työnohjauksen jatkaminen Yhteistyötiimien tapaamiset 4/vuosi	Toteutuneet toiminnot K/E

C32 Perusopetus	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	SU 2027	SU 2028
Myyntituotot	215133	300155	303010	1 %	300155	272550
Maksutuotot	0	0	0	-100 %	0	0
Tuet ja avustukset	54286	68000	29500	-56,6 %	12800	20000
Muut toimintatuotot	23669	23200	21500	-7,3 %	23400	22500
TOIMINTATUOTOT	293088	391355	354010	-9,5 %	336355	315050
Henkilöstökulut	-2066454	-2150287	-2090901	-2,8 %	-2126206	-2241846
Palvelujen ostot	-1103376	-1183014	-1164368	-1,6 %	-1199764	-1194800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-108896	-106050	-97000	-8,5 %	-102820	-104950
Muut toimintakulut	-8339	-13600	-16100	18,4 %	-15800	-12250
TOIMINTAKULUT	-3287066	-3452951	-3368369	-2,4 %	-3444590	-3553846
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-2993978	-3061596	-3014359	-1,5 %	-3108235	-3238796
VUOSIKATE	-2993978	-3061596	-3014359	-1,5 %	-3108235	-3238796
Poistot ja arvonalentumiset	-21339	0	-21000	-100 %	0	0
Sisäiset vyörytyserät	-906378	0	0	-100 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-3921696	-3061596	-3035359	-0,9 %	-3108235	-3238796
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-3921696	-3061596	-3035359	-0,9 %	-3108235	-3238796

3.5.4 Lukio

Tehtävän kuvaus

Toisen asteen koulutukseen kuuluvat kunnan palveluna lukiokoulutus, yhdistelmäopinnot, ylioppilastutkinto sekä lukion aineopintojen tarjoaminen muissa oppilaitoksissa opiskelevalle. Tavoitteena on tarjota nuorille laadukas yleissivistävä koulutus ja hyvät valmiudet ja mahdollisuudet jatkokoulutukseen. Aikuisille ja erityisen painavin syin muille opiskelijoille tarjotaan aikuislukion oppimäärä aikuisten LOPS2021 mukaan. Opiskelijalla on lukioaikanaan mahdollista suorittaa kaikki tarvitsemansa pakolliset ja valtakunnalliset syventävät opintojaksot. Tarjolla on lisäksi paikallisia opintojaksoja erityisesti luontoliikuntaan ja työelämävalmiuksiin liittyen. Tarvittaessa käytetään itseopiskelua ja muualta ostettuja kursseja. Urheiluvalmennustoiminta antaa urheilijoille mahdollisuuden opiskelun ja harjoittelun joustavaan yhdistämiseen. Urheiluvalmennukseen voi osallistua myös opiskelija, joka harjoittelee tavoitteellisesti, vaikka ei ole kilpaurheilija.

Tehtäväaluevastaava: lukion rehtori

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Tarjoamme monipuolista, motivoivaa ja opiskelijalähtöistä opetusta niin, että opiskelijalla on mahdollisuus onnistua ylioppilaskirjoituksissa sekä saada hyvät valmiudet jatko-opintoihin. Teemme yhteistyötä Ammattiopisto Lappian ja Rovaniemen koulutuskuntayhtymän (REDU) kanssa ammattiopintojen mahdollistamiseksi. Asuntola-asumiseen liittyen teemme yhteistyötä Ammattiopisto Lappian kanssa, kunnes lukion omat opiskelijoille tarjotut soluasunnot valmistuvat. Teemme aktiivisesti töitä opiskeluhuvinvoinnin edistämiseksi ja luontosuhteen edistämiseksi.

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla

Indikaattori	2025 (lv 25-26)	2024 (lv 24-25)	2023 (lv 23-24)	2022 (lv 22-23)	2021 (lv 21-22)
Opiskelijoiden määrä päätoimiset, yhdistelmäopiskelijat ja aineopiskelijat	23 / 11 / 5	33 / 8 / 4	41 / 3 / 8	49 / 2 / 4	44 / 2 / -
Läpäisyaste ylioppilaaksi valmistumaan pyrkineiden osalta	-	93%	95 %	60 %	86 %
TEAviisari, lukiokoulutus	-	75	-	47	45 (2020)

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Oppimisen tuen uudistus tuli lukiokoulutuksen osalta voimaan 1.8.2025. Oppimisen tuki ajan tasalle 2024 –hankkeen avulla kehitetyt erityisopetuksen ja oppimisen tuen toimintatavat jalkautetaan vuoden 2026 aikana ja saatetaan osaksi lukion pedagogista toimintaa. Tekoäly otetaan käyttöön osana lukion opetusta ja ohjausta opiskelijoiden sekä opettajien tulevaisuudessa tarvitsemia taitoja ennakoiden.

Lumi, luonto- ja erä - luontoliikunta osaksi lukiokoulutusta toteuttamishanke jatkuu vielä kevätlukukauden 2026 ajan. Sen jälkeen luontoliikuntaan ja yrittäjyyteen kannustavat paikalliset valinnaiset opintokokonaisuudet toteutetaan osana lukion perustoimintaa. Yhteistyötä muiden alueen koulutuksen järjestäjien kanssa jatketaan ja tarjoamme näitä paikallisia valinnaisia opintojaksoja myös muiden oppilaitosten opiskelijoille. Vapaalasku akatemian leirivalmennukseen osallistuminen on jatkossakin mahdollista muiden oppilaitosten opiskelijoille.

Opiskelijamäärää pyritään nostamaan kehittämällä yhteishakuun liittyviä toimintatapoja. Kaksoistutkintoa tekevien opiskelijoiden määrä on kasvanut. Yhteistyötä Ammattikoulu Lappian ja Rovaniemen koulutuskuntayhtymän (REDU) kanssa kehitetään niin lukio- ja ammattiopintojen yhdistämisen sujuvoittamiseksi. Erasmus-toiminnan aloittamista suunnitellaan yhteistyössä muiden seutukunnan lukioiden kanssa opiskelijoiden ja opettajien kansainväliset vaihtojen mahdollistamiseksi.

Kunnan omat lukion opiskelijoiden asuntola-asumiseen tarkoitetut soluasunnot valmistuvat alkuvuodesta 2026. Lukion opiskelijoiden siirtyessä pois Lappian asuntolasta täytyy asuntolanhoitajan tehtävät järjestää joko kunnan omana toimintana tai yhteistyössä Ammattiopisto Lappian kanssa.

Vuoden 2026 budjettiin on varattu erityisopetuksen ja oppimisen tuen resurssi. Avustajien ja koulukuljetusten tarve riippuu opiskelijoiden tarpeista.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun ja oppimisen tukeminen; Hyvinvoiva lukiolainen	Lukion opiskelijoiden asuntola-asuminen kunnan opiskelijasoluissa Asuntolaohjauksen organisoiminen	Toteutuneet toiminnot K/E

	Paikalliset valinnaiset kurssit osaksi lukion opetuskokonaisuutta, lukion kurssitarjontakoosteeseen lisätty valinnaisten paikallisten opintojen tarjonta kahden vuoden sykleissä	
Laadukkaan 2. asteen koulutuksen järjestäminen; laadukas opetus ja opiskelupolku, yhteistyömahdollisuuksien aktiivinen etsiminen ja opiskelijamäärän varmistaminen, kansainvälisyys	Yhteistyö ammattiopisto Lappian ja REDUN kanssa ammatti- ja lukio-opintojen sujuvoittamiseksi, yhteistyösopimusten päivittäminen Ammattilukiomahdollisuudesta kertominen yhdessä Lappian opion kanssa seutukunnan yhdeksäsluokkalaisille Erasmus+ toiminnan käynnistäminen yhdessä perusopetuksen ja seutukunnan lukioiden kanssa Oppimisen tuen ohjaussuunnitelman käyttöönotto ja toteuttaminen, oppimisen tuen ja erityisopetuksen uuden lomakkeet käytössä osana lukio-opetusta Tekoälyn hyödyntämisen kehittäminen niin opetuksen suunnittelun kuin oppimisen tukena, lukion tekoälysuositus valmis Yhteistyö alueella toimivien tutkijoiden ja tutkimuslaitosten kanssa Uusien paikallisten opintojaksojen ja urheiluvalmennuksen markkinointi yhteishaun yhteydessä (tietoa, kuvia ja videomateriaalia paikallisista Lumi-, luonto- ja eräkursseista, urheiluvalmennuksesta erityisesti Freeride akatemia)	Toteutuneet toiminnot K/E

C34 Lukio	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	SU 2027	SU 2028
Myyntituotot	23083	45000	25200	-44 %	26500	46000
Maksutuotot	18313	31300	15500	-50,5 %	31300	31300
Tuet ja avustukset	28656	114081	46122	-59,6 %	0	0
Muut toimintatuotot	3932	3000	5600	86,7 %	4000	4000
TOIMINTATUOTOT	73984	193381	92422	-52,2 %	61800	81300
Henkilöstökulut	-531788	-646213	-538167	-16,7 %	-489972	-531278
Palvelujen ostot	-122715	-181050	-178946	-1,2 %	-166400	-154400
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-24108	-48700	-51000	4,7 %	-48700	-41600
Muut toimintakulut	-14610	-26000	-30900	18,8 %	-27000	-22650
TOIMINTAKULUT	-693220	-901963	-799013	-11,4 %	-732072	-749928
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-619236	-708582	-706591	-0,3 %	-670272	-668628
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	-100 %	0	0
VUOSIKATE	-619236	-708582	-706591	-0,3 %	-670272	-668628
Sisäiset vyörytyserät	-138776	0	0	-100 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-758013	-708582	-706591	-0,3 %	-670272	-668628
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-758013	-708582	-706591	-0,3 %	-670272	-668628

3.5.5 Kansalaisopisto

Tehtävän kuvaus

Kansalaisopisto järjestää koulutusta ja kursseja vapaata sivistystyötä koskevien säännösten mukaisesti. Tarjoamme monipuolisia ja laadukkaita koulutuspalveluja kuntalaisille mahdollisimman kattavasti, opiskelijoiden toiveet huomioiden. Mahdollistamme lisäksi etäopintoja muissa oppilaitoksissa ja ylläpidämme tentinvalvontapalvelua. Kehitämme kurssitarjontaan myös etäkursseilla, jonka johdosta opinto-ohjelma voidaan suunnitella entistäkin monipuolisemmaksi.

Tehtäväaluevastaava: sivistysjohtaja, kansalaisopiston rehtori

Tehtäväyksikkövastaava: kirjastonjohtaja- kulttuurivastaava

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta mm. seuraavilla indikaattoreilla

Indikaattori	2025 (lv 25-26)	2024 (lv 24-25)	2023 (lv 23-24)	2022 (lv 22-23)	2021 (lv 21-22)
Eri osallistujien lkm/osallistumiset	-	466 / 728	502 / 696	366 / 422	325 / 398
Opetustunnit	-	1975	2390	1734	1536
Opetustunnit/1000 asukasta	-	850	1027	757	668

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Kansalaisopisto tarjoaa mahdollisuuksia oppia ja harrastaa ja siten parantaa elämänlaatua ja hyvinvointia. Kansalaisopisto omalta osaltaan luo onnellista arkea ja kiinnittää huomioita syrjinnän vastaiseen työhön sekä yhdenvertaisuuteen. Muoniolaiset ovat monipuolisia oppijoita, joten kurssitarjontammekin vastaa monipuolisiin kiinnostuksien kohteisiin sekä tarpeisiin. Kansalaisopisto kehittää yhteistyömahdollisuuksia eri sidosryhmien sekä muiden oppilaitosten kanssa. Opintokokonaisuuksia suunnittelemme tavoitteellisesti ja kuntalaisten palautteen pohjalta.

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Jatkamme oman kansalaisopiston ylläpitämistä ja kehittämistä. Ennakkovaikutusten arvioinnin tulosten perusteella Muonion kansalaisopisto ei siirry osaksi Enontekiön, Kittilän ja Sodankylän yhteistä Revontuli-opistoa. Kehitämme yhteistyötä alueen muiden kansalaisopistojen kanssa ja kartoitamme aktiivisesti uusia yhteistoiminnan ja verkostoitumisen mahdollisuuksia.

Kansalaisopiston toiminnan keskeiseksi tavoitteeksi asetetaan luontokasvatuksen vahvistaminen. Kurssitarjonnassa korostetaan sisältöjä, jotka tukevat kestävän elämäntavan oppimista ja lisäävät hyvinvointia. Luontokasvatusta kehitetään yhteistyössä lähialueiden asiantuntijoiden ja osaajien kanssa, ja sen kautta luodaan uusia kokeiluja opiston toimintaan. Kokeilemme rohkeasti uusia kursseja ja tuomme valikoimaan jatkuvasti uusia avauksia perinteisten kurssien rinnalle. Kuntalaisia osallistetaan aktiivisesti kurssitarjonnan kehittämiseen esimerkiksi asiakasraadista kautta, jotta opiston palvelut vastaavat paikallisiin tarpeisiin ja toiveisiin.

Tavoitteena on laatia opettajan opas, joka tukee arjen opetustyötä ja antaa lisäksi selkeät ohjeet tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman huomioimiseksi käytännössä. Oppaassa painotetaan turvallisen ja kunnioittavan ilmapiirin luomista sekä jokaisen opiskelijan tasapuolista kohtaamista. Käytännön toimintaohjeisiin sisältyy esimerkiksi ohjeet ryhmän moninaisuuden huomioimiseen, yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseen opetustilanteissa sekä puuttumiseen syrjintään tai epäasialliseen käytökseen.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Virkistynyt, osaava ja vetovoimainen organisaatio; oman kansalaisopiston kehittäminen, luonnon monimuotoisuuden ja kestävän kehityksen periaatteet osana opetusta	Yhteistyön kehittäminen lähialueiden kansalaisopistojen kanssa; markkinointiyhteistyö Osallistutaan alueellisiin verkostotapaamisiin 1/vuosi Markkinoidaan lähialueen verkkokursseja 4/vuosi Markkinoidaan lähialueen kursseja, joita ei tarjolla Muoniossa 6/vuosi Sidosryhmäyhteistyö; alueen kansalaisopistojen verkostoituminen Uudistetaan markkinointia, parannetaan verkkosivujen ja sosiaalisen median näkyvyyttä Luontoaiheisten kurssien tarjonnan kehittäminen ja lisääminen, 6/vuosi Kurssien järjestäminen luonnossa Kuntalaisten osallistaminen palveluiden suunnitteluun (asiakasraati)	Toteutuneet toiminnot K/E
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun ja oppimisen tukeminen; Yhdenvertainen oikeus elinikäiseen kasvuun, kehittymiseen ja oppimiseen; opettajan oppaan laadinta	Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman jalkauttaminen Laaditaan opettajan opas yhteistyössä henkilöstön kanssa Testataan ja arvioidaan opasta opettajilta saadun palautteen avulla Otetaan opas käyttöön ja liitetään osaksi henkilöstön perehdytystä	Toteutuneet toiminnot K/E

C36 Kansalaisopisto	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	SU 2027	SU 2028
Myyntituotot	758	800	800	0 %	800	800
Maksutuotot	28356	26000	27000	3,8 %	27000	27000
Tuet ja avustukset	1666	4700	2500	-46,8 %	2200	2200
TOIMINTATUOTOT	30780	31500	30300	-3,8 %	30000	30000
Henkilöstökulut	-136331	-140724	-121434	-13,7 %	-123819	-125908
Palvelujen ostot	-25683	-25700	-28300	10,1 %	-23700	-23700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2533	-3800	-3600	-5,3 %	-3500	-4100
Muut toimintakulut	-10683	-11400	-11300	-0,9 %	-11100	-11100
TOIMINTAKULUT	-175231	-181624	-164634	-9,4 %	-162119	-164808
TOIMINTAKATE YH-TEENSÄ	-144451	-150124	-134334	-10,5 %	-132119	-134808
VUOSIKATE	-144451	-150124	-134334	-10,5 %	-132119	-134808
Sisäiset vyörrytyserät	-8971	0	0	-100 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-153423	-150124	-134334	-10,5 %	-132119	-134808
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-153423	-150124	-134334	-10,5 %	-132119	-134808

3.5.6 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Tehtävän kuvaus

Kirjastopalvelujen tavoitteena on tarjota nykyaikaisia kirjastopalveluita kaikille kunnan asukkaille. Tarjoamme asiakkaillemme pääsyn tietoon ja kulttuurisisältöihin, edistämme lukemista ja lukutaitoa, innostamme lukemaan, tarjoamme tietopalvelua sekä mahdollistamme monipuolisen kirjastotilojen käytön. Kirjastopalvelut edistävät yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.

Kulttuuripalvelut tarjoavat monipuolisia kulttuurielämyksiä kaikille kunnan asukkaille. Tarjoamme tuoreita kulttuuripalveluita, tiloja kulttuuritoimijoille sekä edistämme historian säilymistä perinnetyön kautta. Tuemme paikallisia kulttuuritoimijoita apurahalla, joka mahdollistaa paremman yhteistyön tapahtumien suunnittelussa. Kulttuuritilaisuuksia järjestetään yhteistyössä paikallisten kulttuurivaikuttajien, kunnan muiden toimielinten sekä paikallisten yrittäjien kanssa. Museon tehtävänä on kartoittaa yhteistä kulttuurista ja sosiaalista pääomaa. Museo pitää esillä suomalaista kulttuuriperintöä, tarjoaa opastusta sekä tapahtumia eri ikä- ja kohderyhmille.

Tehtäväaluevastaava: kirjastonjohtaja-kulttuurivastaava

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta mm. seuraavilla indikaattoreilla

Indikaattori	2025	2024	2023	2022	2021
Kulttuuritapahtumien määrä ja osallistujamäärä		81pl 3787 henkilöä	52 kpl 2264 henkilöä	24 kpl 1238 henkilöä	13 kpl
Kirjaston tapahtumien osallistumisaste, as/1000 as		400,43	348,09	412,75	205,80
Lainausten määrä, lainat		45 949	42 069	47 921	53 162
Lainaajien määrä, aktiiviset lainaajat		1184	1147	1219	1413
E- aineistot, lainausmäärät		4868	4715	4098	1550
E- aineiston kokoelmamäärä, laskennallinen		31	35	33	19
TEAvisari, kulttuuri		-	47	-	43

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Muoniossa asuu onnellisia ja tiedonjanoisia kuntalaisia, jotka saavat nauttia ajantasaisista sekä moderneista kirjastopalveluista. Meillä on laadukas ja kattava kokoelma, mistä valita. Meille tärkeää on asiakaslähtöisyys, jonka vuoksi panostamme asiakaspalveluun ja aukiolotunteihin. Aineisto hankitaan kattavasti ja monipuolisesti ottaen huomioon kunnan väestörakenne, koulutus, harrastuneisuus sekä hyvinvointi. Tiedotamme kuntalaisia kirjaston tarjoamista palveluista ja siitä, että ne on tarkoitettu kaikille tasavertaisesti. Yhdenvertaisuus on keskeinen arvomme, jonka vuoksi kirjasto pyrkii tavoittamaan myös ne asiakkaat, jotka eivät fyysisesti pääse kirjastoon. Tarjoamme myös erikoisaineistoja asiakkaille, joilla on lukemisesta.

Kirjastoauton reittisuunnitelmaa ja kirjaston aukiolotunteja tarkkaillaan, jotta ne vastaavat asiakkaiden toiveita ja palvelevat asiakkaiden tarpeita mahdollisimman hyvin. Panostamme kirjastoauton reitti- ja tapahtumien tiedotukseen, jotta palvelut olisivat mahdollisimman saavutettavat. Järjestämme kirjastossa oheistoimintaa, kuten kirjakesittelyjä, digiopetusta, kirjastokäytönopetusta, kirjavinkkauksia sekä satutunteja ja nuortentapahtumia. Panostamme entistä monipuolisempaan yhteistyöhön oppilaitosten, varhaiskasvatuksen, nuorisopalveluiden sekä ikäihmisten palveluiden kanssa. Toteutamme lasten ja nuorten kirjastopalveluita lukijus- ja kasvatussuunnitelman mukaisesti. Kiinnitämme huomiota henkilöstön työhyvinvointiin, ammattitaidon ja osaamisen kehittämiseen sekä kouluyhteistyön vaatimuksiin.

Kulttuuripalvelumme vahvistavat kuntalaisten onnellisuutta, luovat ainutlaatuisia kokemuksia ja herättelevät kuntalaisten aktiivisuutta. Tarjontamme on mahdollisimman saavutettavaa sekä laadukasta. Pyrimme vakiinnuttamaan onnistuneet tapahtumat ja panostamme laadukkaisiin esiintyjiin. Kehitämme palveluitamme yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa ja tarjoamme laadukkaita ja tasavertaisia kulttuuripalveluita kaikille ikäryhmille kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisesti.

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Kirjastonjohtaja, kulttuurivastaavan työaikaa kansalaisopistolla kasvatetaan siten, että yhteensä 25 % työajasta kohdistuu kansalaisopiston tehtäviin. Kulttuuri- ja vapaa-aikatuottajan tehtävä nykyisessä muodossaan lakkaa määräaikaisen tehtävän päätyttyä 31.12.2025. Muutosten johdosta kirjasto- ja kulttuuripalveluihin perustetaan uusi vakinainen kirjastovirkailijan tehtävä, jonka toimenkuvaan sisällytetään myös kulttuurituottajan tehtävät. Kirjaston näkökulmasta ratkaisun avulla turvataan lakisääteiset palvelut ja pystytään takaamaan lukemisen edistämisen ja lukutaitotyön suunnitelmien jalkauttaminen ja toteuttaminen. Kulttuurituottajan tehtävien liittäminen toimenkuvaan takaa yhdenvertaisen kulttuurikasvatuksen, laadukkaan tapahtumatuotannon ja edistää kuntalaisten kulttuurihyvinvointia.

Juhlimme kirjastopalveluiden 100-vuotisjuhlia järjestämällä monipuolisia tapahtumia ja kohtaamisia. Järjestämme asiakkaille ja yhteistyökumppaneille vuosijuhlat syksyllä 2026, jossa korostamme kirjaston merkitystä sivistyksen ja osallisuuden edistäjänä.

Jatkamme vuonna 2025 käynnistynyttä 2. asteen lukutaitoyhteistyöhanketta, jossa pyrimme luomaan vakiintuneet toimintakäytännöt toisen asteen opiskelijoiden lukutaidon vahvistamiseen. Yhdistämme hankkeen aikana toimivaksi havaitut käytännöt osaksi luki-juuskasvatussuunnitelmaa, jolloin kirjastonkäytön polku alkaa neuvolasta ja jatkuu 2. asteen loppuun.

Jalkautamme kauden 2026-2030 uuden kulttuurikasvatussuunnitelman. Suunnitelma tarjoaa kaikille varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen oppilaille yhdenmukaiset ja toistuvat kulttuuripalvelut. Jalkauttamisen myötä kulttuurikasvatus integroidaan entistä tiiviimmin osaksi opetusta ja kunnan kulttuuripalveluja. Jatkamme vuonna 2024 käynnistynyttä Matkalla-mallia ja tarjoamme kulttuurihyvinvointipalveluita neuvolaan ja ikäihmisten asumisyksiköihin.

Aloitamme laajemman kulttuurihyvinvointisuunnitelman laatimisen. Suunnitelma kokoaa yhteen kulttuurin, taiteen ja perinnetyön keinot hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistamiseksi sekä tukee kuntalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia kulttuuripalveluihin. Työn tavoitteena on linjata toimenpiteitä, jotka tukevat sekä asukkaiden hyvinvointia että kunnan elinvoimaa.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun ja oppimisen tukeminen; Sujuvat, yhdenvertaiset ja saavutettavat kirjasto- ja kulttuuripalvelut; Uuden kirjasto- ja kulttuuripalveluihin sijoittuvan tehtävän mallintaminen	Kirjaston lakisääteisten palvelujen turvaaminen, rekrytoidaan kirjasto- ja kulttuuripalveluiden yhteinen työntekijä Kulttuurihyvinvointisuunnitelman laatinen Kulttuurikasvatussuunnitelman 2026-2030 jalkauttaminen, toteutuneet tapahtumat 20/vuosi Lukijuuskasvatussuunnitelman laajentaminen 2. asteelle, päivitetään suunnitelma Opettajien ja kasvattajien perehdyttäminen Lukemisen edistämistä ja lukutaitoa tukevat tapahtumat 40/vuosi Yhteistyö Kiertävä lastenkulttuurikeskus Kattilan kanssa Kulttuuripalveluiden toteutuksesta vastaava kirjastovirkailija varhaiskasvatuksen ja oppilaitosten yhteyshenkilönä Laaditaan suunnitelmien vuosikellot Toteutuksen seuranta ja arviointi, palautekyselyt	Toteutuneet toiminnot K/E
Sujuvat, yhdenvertaiset ja saavutettavat kirjasto- ja kulttuuripalvelut; Kirjastopalveluiden 100-vuotisjuhlien järjestäminen	Järjestetään tapahtumia yhteistyössä kulttuuripalveluiden kanssa vuoden aikana 4/vuosi Järjestetään vuosijuhlat	Toteutuneet toiminnot K/E

C44 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	SU 2027	SU 2028
Myyntituotot	116215	112879	122986	9 %	121147	121943
Maksutuotot	41	0	0	-100 %	0	0
Tuet ja avustukset	102373	97990	130091	32,8 %	104474	105127
Muut toimintatuotot	1673	1500	1000	-33,3 %	1500	1500
TOIMINTATUOTOT	220303	212369	254077	19,6 %	227121	228570
Henkilöstökulut	-282190	-265673	-318323	19,8 %	-282972	-288164
Palvelujen ostot	-107278	-79800	-100500	25,9 %	-98950	-98900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-80738	-69890	-70700	1,2 %	-73500	-73500
Avustukset	-3100	-2500	-3050	22 %	-3050	-3050
Muut toimintakulut	-17080	-17000	-18800	10,6 %	-18800	-18800
TOIMINTAKULUT	-490387	-434863	-511373	17,6 %	-477272	-482414
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-270084	-222494	-257296	15,6 %	-250151	-253844
VUOSIKATE	-270084	-222494	-257296	15,6 %	-250151	-253844
Sisäiset vyörrytyserät	-86780	0	0	-100 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-356864	-222494	-257296	15,6 %	-250151	-253844
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-356864	-222494	-257296	15,6 %	-250151	-253844

3.5.7 Nuorisopalvelut

Tehtävän kuvaus

Nuorisopalveluiden tehtävänä on tuottaa laadukkaita ja monipuolisia nuorisopalveluita paikkakuntalaisille lapsille, nuorille ja nuorille aikuisille sekä kehittää toimintaa aktiivisesti. Nuorisopalveluiden kohderyhmää ovat nuorisolain mukaisesti kaikki alle 29-vuotiaat kuntalaiset. Tehtävänämmä on kohderyhmän kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen sekä kasvun ja kehityksen tukeminen eri elämäntilanteissa.

Nuorisopalveluissa on käytössä lappilaisen nuorisotyön perussuunnitelman mukaisesti kolme erilaista työmuotoa; nuorisotyön mahdollistaminen, yhteisöllinen ja avoin nuorisotyö sekä kohdennettu nuoristyö. Nuorisotyön mahdollistamisen avulla luomme edellytykset laadukkaaseen ja alati kehittyvään nuorisotyön tarjoamiseen kehitysmuotoisella hallinnalla, nuorisojärjestöjen tukemisella ja aktiivisesti toimivalla nuorisovaltuustolla. Tärkeitä arvoja ovat nuorten osallisuus, henkilöstön työhyvinvointi ja toiminnan kehittäminen alueen erityispiirteet huomioiden.

Yhteisöllinen ja avoin nuorisotyö tarjoaa avoimia ja ohjattuja vapaa-ajan toimintoja kuten erilaisia harrastusmahdollisuuksia ja tapahtumia sekä viihtyisät tilat ympäri vuoden yhdessä olemiseen. Koulu- ja oppilaitosnuorisotyö varmistaa, että koulujen ja oppilaitosten arjessa on riittävästi luotettavia aikuisia, jotka omalla työllään luovat edellytyksiä turvallisen kouluarjen toteutumiselle. Vuonna 2026 panostamme monikulttuurisen ja kansainvälisen nuorisotyön kehittämiseen tarjoamalla nuorille vuosittain yhden ulkomaille suuntautuvan nuorisovaihto-hankkeen. Nuorisopalvelut rekrytoi Euroopan solidaarisuusjoukkojen tarjoamia kansainvälisiä vapaaehtoisia työntekijöitä koko sivistyspalveluiden kansainvälistä ja monikulttuurista arkea tukemaan. Kansainvälistä nuorisotyötä toteutetaan yhteistyössä nuorisokeskus Vasatokaan kanssa.

Kohdennetun nuorisotyön työmenetelmänä toimii etsivä nuorisotyö, joka tarjoaa yksilöllistä tukea elämän nivelvaiheissa kuten opinnoissa, työllistymisessä ja arjen hallinnassa sekä toimii yhteisöllisen ja avoimen nuorisotyön tukena. Kriisivalmiustyötä nuorisopalvelut toteuttaa tarvittaessa yhteistyössä Enontekiön ja Kolarin kuntien kanssa tehostetun nuorisotyön suunnitelman mukaisesti. Nuorisopalveluissa aloitetaan valmistelu nuorten työpajatoiminta -hankkeen siirtämiseksi nuorisopalveluiden tehtäväalueelle 1.1.2027 alkaen.

Tehtäväaluevastaava: sivistysjohtaja

Tehtäväyksikkövastaava: nuorisovastaava

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla

Indikaattori	2025	2024	2023	2022	2021
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4700	67 %	-	-	-	55 %
Kunnassa toimii lapsiparlamentti, K/E	K	K	K	K	K
Avoimen nuorisotilatyön osallistujamäärät (NuoDo-dokumentointijärjestelmä vuodesta 2023 asti)		699 toimintatuntia3637 kävijää	623 toimintatuntia3525 kävijää	143 kpl nuorisotila-iltoja 3650 kävijää	141 kpl nuorisotila-iltoja 3333 kävijää
Kaiken kirjatun toiminnan kokonaisarvosana (Nuodo)		4,23 1=huonoin, 5=paras	4,10 1=huonoin, 5=paras	-	-

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Muoniolainen nuoriso on onnellista ja osallistuvaa. Vahvistamme muoniolaisten lasten, nuorten ja nuorten aikuisten monipuolisia osallistumis-, vaikuttamis- ja toimintamahdollisuuksia. Toimimme työssämme eriarvoisuuden, syrjäytymisen ja kiusaamisen ehkäisemiksi. Vahvistamme kokonaisvaltaisesti lasten ja nuorten sekä koko yhteisön hyvinvointia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Hyödynnämme toiminnassamme ennalta ehkäisevää työtä sekä varhaista, avointa ja moniammatillista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa niin paikallisesti kuin myös valtakunnallisesti.

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Seuraamme aktiivisesti nuorisotyön valtakunnallisen kentän alati tapahtuvia muutoksia ja etenkin nuorisotyölle merkittävää hankemaailmaa ja reagoimme niihin tarvittaessa. Ehkäisevän päihdetyön ja liikunnallisuuden lisäämisen tarpeeseen vastaamme jurruttamalla oppilaitosnuorisotyön resurssia toisen asteen opiskelijoiden arkeen. Tavoitteena on, että oppilaitosnuorisotyö toimii tärkeänä osana toisen asteen oppilaitosten kasvattajayhteisöä. Tulevina vuosina panostamme vahvasti lasten, nuorten ja nuorten aikuisten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseen ja sen vuoksi turvallisten aikuisten määrä kunnassa on oleellisen tärkeä kaikille ikäryhmille. Yhteisöllinen ja avoin nuorisotyön työmuoto on koko nuorisopalveluiden kulmakivi. Tulevina vuosina keskitymme vahvistamaan monikulttuurisuutta ja kansainvälisyyttä muoniolaisten lasten, nuorten, nuorten aikuisten ja perheiden arjessa.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun ja oppimisen tukeminen; Yhdenvertainen ja saavutettava nuorisotyö Oppilaitosnuorisotyön juurruttaminen toisen asteen arkeen	Oppilaitosnuorisotyön ehkäisevän päihdetyön suunnitelmasta tiedotetaan henkilöstöä ja se otetaan aktiivisesti käyttöön oppilaitosten arjessa Oppilaitosnuorisotyön osalta toteutetaan tiivistä yhteistyötä oppilaitosten kanssa ja selvitetään, miten oppilaitosnuorisotyön työmenetelmä voidaan integroida kiinteäksi osaksi oppilaitosten suunnitelmia	Toteutuneet toiminnot K/E
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun ja oppimisen tukeminen; Monikulttuurisen ja kansainvälisen nuorisotyön kehittäminen	Jatketaan yhteistyötä Nuorisokeskus Vasatokaan kanssa monikulttuurisen ja kansainvälisen nuorisotyön osalta. Toteutetaan yhteistyössä Vasatokaan sekä paikallisten nuorten kanssa nuorisovaihto-hanke ulkomaille. Vakiinnutetaan ESC-hankkeen toiminta kiinteäksi osaksi nuorisopalveluiden ja koko sivistyspalveluiden työkenttää; kansainvälisten vapaaehtoisten työntekijöiden osallistuminen sivistyspalveluiden toimintoihin	Toteutuneet toiminnot K/E
Nuorten työpajatoiminnan organisaatiouudistus 1.1.2027 alkaen	Nuorten työpajatoiminnan siirron osalta suoritetaan ennakkovaikutusten arviointi Nuorisopalveluiden ja työpajan henkilökunnan kanssa läpikäyty organisaatiouudistus ja sen vaikutukset arkeen Nuorten työpajatoiminnan siirtämisestä johtuvien resurssikysymysten ratkaiseminen	Toteutuneet toiminnot K/E

C46 Nuorisopalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	SU 2027	SU 2028
Myyntituotot	0	800	4300	437,5 %	0	0
Maksutuotot	1200	200	1200	500 %	11700	11700
Tuet ja avustukset	73007	71000	95150	34 %	87150	87150
Muut toimintatuotot	793	1000	1200	20 %	1200	1200
TOIMINTATUOTOT	75000	73000	101850	39,5 %	100050	100050
Henkilöstökulut	-218821	-244349	-268691	10 %	-304141	-311940
Palvelujen ostot	-43175	-36600	-42500	16,1 %	-41050	-42250
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11216	-14700	-16850	14,6 %	-16700	-17200
Avustukset	-1130	-1200	-1200	0 %	-1200	-1200
Muut toimintakulut	-545	-3100	-8300	167,7 %	-7400	-7400
TOIMINTAKULUT	-274887	-299949	-337541	12,5 %	-370491	-379990
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-199888	-226949	-235691	3,9 %	-270441	-279940
VUOSIKATE	-199888	-226949	-235691	3,9 %	-270441	-279940
Sisäiset vyörytyserät	-29543	0	0	-100 %	-100 %	0
TILIKAUDEN TULOS	-229430	-226949	-235691	3,9 %	-270441	-279940
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-229430	-226949	-235691	3,9 %	-270441	-279940

3.5.8 Liikuntapalvelut ja hyvinvoinnin edistäminen

Tehtävän kuvaus

Liikunta- ja hyvinvointipalvelujen tehtävänä on edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia tarjoamalla mahdollisuuksia liikuntaan ja fyysiseen aktiivisuuteen kaikille ikäryhmille. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on koko kunnan yhteinen tehtävä, jonka koordinaatiovastuu on liikunta- ja hyvinvointipalveluilla. Muoniolaisten arjen hyvinvoinnin turvaaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä kunnan eri toimialojen, Lapin hyvinvointialueen, paikallisten yhdistysten ja muiden alueellisten toimijoiden kanssa.

Liikunta- ja hyvinvointipalvelut tuottavat itse monipuolisia matalan kynnyksen aktiivisuuden palveluita eri käyttäjäryhmille. Kohdennetun elintapaneuvonnan avulla pyritään tavoittamaan henkilöt eri kohderyhmissä, jotka aktiivisuuden lisäämisestä terveytensä kannalta eniten hyötyvät. Kuntalaisia kannustetaan hyödyntämään liikkumismahdollisuuksia myös omatoimisesti. Liikkumisen kynnystä madalletaan tarjoamalla sisäliikuntatiloja edullisesti kaikkien kuntalaisten käyttöön sekä mahdollistamalla liikuntavälineiden lainaaminen. Kunnan liikuntaseurojen ja yhdistysten toimintaa tuetaan avustuksilla ja urheiluosaavutuksista palkitaan kunnan linjausten mukaisesti.

Tehtäväaluevastaava: sivistysjohtaja

Tehtäväyksikkövastaava: liikunta- ja hyvinvointivastaava

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Muoniolaiset voivat hyvin ja ovat aktiivisia arjessaan. Vahvistamme kaikenikäisten mahdollisuuksia liikkua ja huolehtia omasta hyvinvoinnistaan tarjoamalla saavutettavia, monipuolisia ja kuntalaisten tarpeista lähteviä liikunta- ja hyvinvointipalveluja. Toimimme työssämme ennaltaehkäisevästi ja tasa-arvoisesti tavoittaaksemme etenkin vähän liikkuvat ja eniten tukea tarvitsevat.

Edistämme kuntalaisten hyvinvointia yhteistyössä hyvinvointialueen, kunnan eri toimialojen, yhdistysten ja yritysten kanssa. Täydennämme kolmannen sektorin toimintaa ja osallistumme aktiivisesti tapahtumien, kampanjoiden sekä yhteisöllisten tilaisuuksien järjestämiseen. Jaamme osaamistamme liikunta- ja ulkoilupaikkojen kehittämiseen, joilla lisätään omaehtoista liikkumista ja asuinviihtyvyyttä kaikissa ikäryhmissä. Etenkin lähiliikuntapaikat ovat helposti saavutettavia, tavoittavat lapsiperheitä ja madaltavat kynnystä liikunnan harrastamiseen.

Panostamme kohdennettuun elintapaneuvontaan lapsille, nuorille ja työikäisille. Tähäämmme hyvinvointierojen kaventamiseen, perheliikunnan vahvistamiseen sekä siihen, että jokaisella kuntalaisella on mahdollisuus osallistua, innostua ja voida hyvin.

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta mm. seuraavilla indikaattoreilla

Indikaattori	2025	2024	2023	2022	2021
TEAvisari, liikunta		57	-	67	-
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5.lk ja 8.lk. oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky		40,9% (5.lk)	28,6% (5.lk)	46,4% (5.lk)	42,9% (5.lk)
		46,4% (8.lk)	33,3% (8.lk)	60,9% (8.lk)	31,2 % (8.lk)
Hyte-kerroin, 0–100		66	70	74	77
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 v. täyttäneillä / 10 000 asukasta		340,8	321,3	456,6	413,5
Liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen (K/E)		Kyllä	Kyllä	Kyllä	-

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Yhteiskunnalliset muutokset passivoivat arkea kaikissa ikäryhmissä, mikä haastaa tehtäväyksikön resurssien riittämistä. Passiivisten kuntalaisten määrä lisääntyy ja kuilu aktiivisiin henkilöihin suurenee. Liikunta- ja hyvinvointipalvelut kohdentuvat jatkossa yhä vahvemmin niihin kuntalaisiin, jotka hyötyvät eniten aktiivisuuden lisäämisestä oman terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Etsimme edelleen uusia keinoja fyysisesti passiivisten systemaattiseksi tavoittamiseksi. Jatkamme ”Liikettä koulupäivään” -koululiikuntahanketta, jolla pyrimme nostamaan lasten ja nuorten heikkoa fyysistä toimintakykyä sekä yleistä kokonaisvaltaista hyvinvoinnin tukemista. Elintapaneuvontaan ohjautumisen tehostaminen työikäisille, elintapaneuvonnan juurruttaminen peruskouluikäisten arkeen yhteistyössä yhtenäiskoulun kanssa sekä elintapaneuvonnan laajentaminen hanketyöllä toiselle asteelle ovat vuoden 2026 painopisteenä. Tarjoamme liikunta- ja hyvinvointipalveluita myös sivukylillä.

Seuraamme edelleen aktiivisesti liikunnan ja hyvinvoinnin toimintakentän muutoksia sekä niihin liittyvää hanketoimintaa ja hyödynnämme mahdollisuuksia kuntalaisten hyvinvoinnin tukemiseksi. Vuonna 2026 laadimme laajan hyvinvointisuunnitelman, joka ohjaa kunnan ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä. Suunnitelma kytkeytyy kunnan strategiaan tavoitteisiin ja toimii ohjaavana asiakirjana ennaltaehkäisevässä työssä.

Yhdistykset ovat merkittävä toimija kuntalaisten hyvinvoinnin edistäjinä. Kunta tukee yhdistyksiä muun muassa avustuksilla, hankeneuvonnalla, koulutuksilla ja yhdistysfoorumeilla. Yhdistyksiä osallistetaan palveluiden suunnitteluun ja toteutukseen. Yhteistyötä pyritään jatkuvasti kehittämään, jotta julkisen ja kolmannen sektorin toimet tukisivat ja täydentäisivät toisiaan.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin tukeminen sekä kasvun ja oppimisen tukeminen; Tuotamme laadukasta liikunnanohjausta ja teemme soveltavan liikunnan näkyväksi. Vakiinnutetaan ja kehitetään edelleen elintapaneuvonnan palvelupolkua, yhteistyörakenteita ja kohderyhmiä	Kuukausittain toteutuneet ohjaustuokioiden tapahtumat ja tempaukset lkm/kk Soveltavan liikunnan suunnitelma on valmistunut Työikäiset ja peruskoululaiset ohjautuvat elintapaneuvontaan monikanavaisesti Peruskoululaisille on tarjolla liikuntaneuvontaa yksilö- ja ryhmämuotoisena Elintapaneuvontaa on pilotoitu 2. asteen opiskelijoilla	Toteutuneet toiminnot K/E
Moniammatillinen yhteistyö ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa; Sotetu-palveluiden kehittäminen ja moniammatillisen yhteistyön vahvistaminen em. palveluissa. Jatketaan yhteistyötä Lapin hyvinvointialueen ja järjestöjen kanssa	Osallistuminen Laphan elintapaohjausprosessin kehitystyöhön Yhteistyössä toteutettujen toimintojen lkm/vuosi Yhdistysfoorumi 2/vuosi ja yhdistyskoulutus 1/vuosi	Toteutuneet toiminnot K/E
Rakentava keskustelukulttuurin ylläpito, tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus; Kunnan hyvinvointia edistävä työ ja hyvinvointikertomus tiedolla johtamisen välineenä	Hytetu-työryhmä kokoontunut 4 krt/vuosi Laaja hyvinvointisuunnitelma laadittu Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma on aloitettu	Toteutuneet toiminnot K/E

C48 Liikuntapalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	SU 2027	SU 2028
Maksutuotot	4953	8400	9500	13,1 %	8000	10100
Tuet ja avustukset	82597	28600	40850	42,8 %	35900	7800
Muut toimintatuotot	3759	3600	4400	22,2 %	3800	4000
TOIMINTATUOTOT	91309	40600	54750	34,9 %	47700	21900
Henkilöstökulut	-160881	-154974	-190025	22,6 %	-190891	-170969
Palvelujen ostot	-28539	-26000	-40100	54,2 %	-35250	-33800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-20834	-19734	-27800	40,9 %	-19650	-25500
Avustukset	-6400	-8000	-13500	68,8 %	-13500	-13500
Muut toimintakulut	-23101	-25800	-19500	-24,4 %	-19450	-19500
TOIMINTAKULUT	-239755	-234508	-290925	24,1 %	-278741	-263269
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-148447	-193908	-236175	21,8 %	-231041	-241369
VUOSIKATE	-148447	-193908	-236175	21,8 %	-231041	-241369
Sisäiset vyörrytyserät	-11165	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-159611	-193908	-236175	21,8 %	-231041	-241369
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-159611	-193908	-236175	21,8 %	-231041	-241369

3.6 Elinvoimalautakunta

B40 Elinvoimalautakunta	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	SU 2027	SU 2028
Myyntituotot	1024139	765710	785626	2,6 %	775094	775420
Maksutuotot	82845	49000	50470	3 %	49490	50000
Tuet ja avustukset	208288	53250	93000	74,6 %	10000	0
Muut toimintatuotot	1528122	1548331	1689832	9,1 %	1480831	1446440
TOIMINTATUOTOT	2843395	2416291	2618928	8,4 %	2315415	2271860
Henkilöstökulut	-1246405	-1221085	-1401734	14,8 %	-1316619	-1277770
Palvelujen ostot	-1867724	-1899957	-2154928	13,4 %	-1971488	-1984744
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-940165	-984483	-915443	-7 %	-897929	-886790
Avustukset	-92015	-214603	-238500	11,1 %	-238500	-231000
Muut toimintakulut	-517061	-466731	-499457	7 %	-464972	-459262
TOIMINTAKULUT	-4663370	-4786859	-5210062	8,8 %	-4889507	-4839566
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1819975	-2370568	-2591135	9,3 %	-2574093	-2567706
VUOSIKATE	-1819975	-2370568	-2591135	9,3 %	-2574093	-2567706
Poistot ja arvonalentumiset	-762994	0	-1000000	-100 %	-936800	-954400
Sisäiset vyörytyserät	841549	0	0	-100 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-1741421	-2370568	-3591135	51,5 %	-3510893	-3522107
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-1741421	-2370568	-3591135	51,5 %	-3510893	-3522107

3.6.1 Elinvoiman hallinto- ja tukipalvelut

Tehtävän kuvaus

Elinvoimajohtaja johtaa elinvoimalautakunnan alaisena elinvoimapalvelujen hallintoa, taloutta, kehittämistä, seurantaa ja muuta toimintaa tehokkaalla ja taloudellisella tavalla. Hallinto- ja tukipalvelut hallinnoivat ja koordinoivat palvelualuekokonaisuutta sekä sen alaisia yleisiä kuntastrategiaa toteuttavia ohjelmia, palvelualueen tehtäviin liittyvää edunvalvontaa sekä yhteistyötä. Tulosalueeseen kuuluvat elinvoimalautakunnan kokoustoiminnan lisäksi mm. maankäyttöpalvelut ja kaavoituksen ohjaus sekä neuvonta- ja asiakaspalvelu.

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Hallinto- ja tukipalvelujen yleistavoitteena on vahvistaa kunnan elinvoimaisuutta, veto- ja pitovoimaa sekä kestävä kasvua ja kilpailukykyä mm. ohjaamalla maankäyttöä ja rakentamista maapolitiikalla, kaavoituksella, riittävällä tonttitarjonnalla ja liikenneverkkosuunnittelulla. Tavoitteena on luoda edellytyksiä terveelliseen, turvalliseen ja viihtyisään asumiseen Muoniossa sekä kaikkien halukkaiden Muonioon muuttajien kotouttamiseen ja kotiuttamiseen. Tavoitteena on pysyä muuttovoittoisena kuntana (nettomuutto).

Yleistavoitteena on tukea alueen ekologista, taloudellista ja sosiaalista kestävyyttä edistämällä mm. infran järkevää rakentamista ja ylläpitoa, asianmukaista jätteenkäsittelyä, kestävä liikennejärjestelmän ja liikkumisen sekä alueen ympärivuotisen elinkeino- ja työelämän toimintaedellytyksiä.

Elinvoimapalvelujen sujuvia ja saavutettavia palveluja kehitetään yhä enemmän yhteistyössä muiden toimijoiden, kuntalaisten ja strategisesti tärkeiden kumppaneiden kanssa.

Hallinto- ja tukipalvelut ovat keskeisessä roolissa palvelujen järjestämisen koordinoimisessa, edunvalvonnassa ja asiantuntijana omistajaohjauksessa.

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta mm. seuraavilla mittareilla

- tonttitarjonnan kehittymisellä (2025/ okt 22, lomarak. 32)
- Kokonaisnettomuutto (2024/-1,3)
- Vireille tulevat kaavat
- Valmistuneet kaavat
- Nopean laajakaistan saatavuus (2023/46 taloutta)
- Aluekehittymisen kokonaispistemäärä (59 (lähde MDI))

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

- Asuinhuoneistojen ja soluasuntojen rakentaminen jatkuu päiväkodeilta vapautuneisiin tiloihin.
- Uuden kunnanviraston rakentaminen.
- Kaavateiden haltuunoton selvittäminen.
- Työn tehostaminen ja tiedonhallinnan prosessien automatisoinnin edistäminen.

Pyritään hyödyntämään ulkopuolista rahoitusta, etenkin infrahankkeissa.

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2026

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Henkilöstöriskien minimointi ja palveluprosessien kirkastaminen	Tehtäväaluevastaavien ja yksikkövastaavien sijaisten ja sijaistettavien tehtävien määrittäminen.	Tehty k/e.
Kestävän maankäytön edistäminen	Kaavoitusprosessin kuvaus ja toimeenpano	Prosessikuvaus tehty k/e

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos-%	SU 2027	SU 2028
C50 Hallinto ja tukipalvelut						
Myyntituotot	685	1000	1000	0 %	0	1000
Maksutuotot	0	0	0	-100 %	0	0
Tuet ja avustukset	2331	1000	0	-100 %	0	0
Muut toimintatuotot	794	160	0	-100 %	0	160
TOIMINTATUOTOT	3810	2160	1000	-53,7 %	0	1160
Henkilöstökulut	-126211	-148963	-154166	3,5 %	-140179	-144164
Palvelujen ostot	-257976	-305757	-307207	0,5 %	-307207	-308790
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3785	-4050	-4050	0 %	-4050	-4050
Avustukset	0	0	0	-100 %	0	0
Muut toimintakulut	-1595	-2580	-2617	1,4 %	-2700	-2650
TOIMINTAKULUT	-389567	-461350	-468040	1,4 %	-454136	-459654
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-385757	-459190	-467040	1,7 %	-454136	-458494
VUOSIKATE	-385757	-459190	-467040	1,7 %	-454136	-458494
Poistot ja arvonalentumiset	-1991	0	0	-100 %	0	0
Sisäiset vyörytyserät	-40368	0	0	-100 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-428116	-459190	-467040	1,7 %	-454136	-458494
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-428116	-459190	-467040	1,7 %	-454136	-458494

3.6.2 Rakennusvalvontapalvelut

Tehtävän kuvaus

Rakennusvalvonta on maankäytön prosessin viimeinen lenkki. Sen tehtävänä on valvoa ja ohjata rakentamista, eli huolehtia siitä, että suunnittelu ja rakentaminen tapahtuvat Rakentamislain ja Alueidenkäyttölain niiden nojalla annettujen säännösten ja määräysten (ml. rakennusjärjestys) sekä voimassa olevan kaavan mukaisesti.

Rakennusvalvonta antaa ohjeita ja neuvoja rakentajille, käsittelee rakentamiseen ja maiseman muuttamiseen tarvittavat luvat, suorittaa lupiin liittyvät tarkastukset, vastaa rakennetun ympäristön valvonnasta sekä hoitaa rakentamisen arkisto- ja tietopalvelua.

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Rakennusvalvonnan tavoitteena on laadukas asiakaspalvelu, sujuvat ja saavutettavat palvelut sekä alueen kestävän kasvun sujuvoittaminen. Rakennusvalvonta tukee osaltaan terveellistä, turvallista ja viihtyisää asumista sekä elinkeinotoiminnan sijoittumista Muonioon. Rakennusvalvonta tarjoaa luvanhakijoille apua hankkeen ensimetreiltä loppukatselmukseen asti. Tavoitteena on käsitellä hakemukset viivytyksettä.

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta mm. seuraavilla mittareilla

- Myönnetyt luvat
- St- ja poikkeamisluvat

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

1.1.2025 voimaan astunut uusi rakentamislaki aiheuttaa lisääntyntä neuvontapalvelutarvetta.

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2026

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Asumisen turvallisuuden vahvistaminen	Osoiterekisterin päivittämistyön toteutussuunnitelman laatiminen	Suunnitelma valmis k/e

C51 Rakennustarkastuspalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	SU 2027	SU 2028
Myyntituotot	96	0	0	-100 %	0	0
Maksutuotot	75405	49000	50470	3 %	49490	50000
Tuet ja avustukset	0	500	0	-100 %	0	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	-100 %	0	0
TOIMINTATUOTOT	75501	49500	50470	2 %	49490	50000
Henkilöstökulut	-98849	-95507	-108008	13,1 %	-96230	-99007
Palvelujen ostot	-37286	-39400	-40282	2,2 %	-39910	-39400
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1227	-600	-600	0 %	-604	-600
Muut toimintakulut	-2246	-3360	-3426	2 %	-3360	-3360
TOIMINTAKULUT	-139607	-138867	-152316	9,7 %	-140104	-142367
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-64106	-89367	-101846	14 %	-90614	-92367
VUOSIKATE	-64106	-89367	-101846	14 %	-90614	-92367
Sisäiset vyörytyserät	-6237	0	0	-100 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-70342	-89367	-101846	14 %	-90614	-92367
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-70342	-89367	-101846	14 %	-90614	-92367

3.6.3 Kiinteistö- ja tiepalvelut

Tehtävän kuvaus

Kiinteistö- ja tiepalvelujen tehtävänä on kunnan suorassa omistuksessa olevien kiinteistöjen ylläpito ja peruskorjaus, uusien tilojen rakentaminen ja kunnan omistamien kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden isännöinnistä ja vuokrauspalvelusta huolehtiminen. Kiinteistö- ja tiepalvelut vastaavat myös kunnan kaavateiden ja yleisten alueiden kunnossapidosta, uusien rakentamisesta ja hulevesiverkoston toimivuudesta.

Tehtäväaluevastaava: kunnossapitopäällikkö

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Kiinteistö- ja tiepalvelut toimii ennakoivasti ja suunnitelmallisesti vastuullisina kiinteistön-omistajina sekä tekee kiinteistönhuoltoa ja pitää huolta infrasta taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävällä tavalla.

Tehtäväalueen tavoitteena on edistää osaltaan muoniolaisten onnellista arkea ja arjen turvallisuutta sekä lisätä alueen houkuttelevuutta ja elinympäristön viihtyisyyttä muun muassa tekemällä ympäristötoita kuntalaisille ja matkailijoille vetovoimaisissa paikoissa ja ottamalla huomioon kestävä ja turvallisen liikumisen mahdollisuudet teiden ja yleisten alueiden kunnossapidossa.

Seuraamme palvelulupauksen vaikuttavuutta seuraavilla mittareilla

- Investoinnit puistoihin ja yleisiin alueisiin (euroa/asukas)
- Kunnan vuokra-asuntojen käyttöaste (tavoite 95-98%, jos ei oteta kunnostuksia huomioon)
- Peruskorjattujen asuntojen määrä (lkm/vuosi)

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Päivitetyn toimitilaohjelman jalkauttaminen käytäntöön.
Talousarviovuoden aikana tulee selvittää sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen.
Vuoden 2026 painopistealueina ovat kiinteistökannan PTS-suunnitelmien toimeenpano.

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2026

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Vahvistamme kunnan ekologista kestävyyttä ja pidämme huolta luontoympäristöstä yhdessä	Vesilaitoksen ja kiinteistönhoidon yhteispäivystys	Onko yhteispäivystys saatu toimi- maan k/e

C56 Kiinteistö- ja tiepalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	SU 2027	SU 2028
Myyntituotot	214092	86347	54124	-37,3 %	42094	65347
Maksutuotot	7440	0	0	-100 %	0	0
Tuet ja avustukset	198	2500	0	-100 %	0	0
Muut toimintatuotot	1525272	1548171	1689592	9,1 %	1480831	1446280
TOIMINTATUOTOT	1747002	1637018	1743716	6,5 %	1522925	1511627
Henkilöstökulut	-348002	-326494	-386187	18,3 %	-366192	-318283
Palvelujen ostot	-905151	-694744	-872889	25,6 %	-706981	-714714
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-734487	-730383	-683233	-6,5 %	-641895	-641360
Avustukset	-39990	-40000	-45000	12,5 %	-45000	-45000
Muut toimintakulut	-466364	-423141	-445200	5,2 %	-428022	-422002
TOIMINTAKULUT	-2493994	-2214762	-2432509	9,8 %	-2188089	-2141358
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-746992	-577744	-688793	19,2 %	-665165	-629732
VUOSIKATE	-746992	-577744	-688793	19,2 %	-665165	-629732
Poistot ja arvonalentumiset	-530432	0	-810000	-100 %	-709559	-727160
Sisäiset vyörytyserät	983917	0	0	-100 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-293507	-577744	-1498793	159,4 %	-1374724	-1356892
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-293507	-577744	-1498793	159,4 %	-1374724	-1356892

3.6.4 Liikuntapaikat ja reitistöt

Tehtävän kuvaus

Liikuntapaikat ja reitistöt tehtäväalueen tehtävänä on kunnan hallinnoimien ulkoliikunta-
paikkojen ja ulkoilureittien kunnossapito, kehittäminen ja koordinointi.

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Tehtäväalueen yleistavoitteena on tukea kuntalaisten ja matkailijoiden hyvinvointia mahdollistamalla monipuolinen ja turvallinen ulkoilmassa ja puhtaassa luonnossa liikkuminen. Ulkoilureittejä ylläpidetään, kunnostetaan, kehitetään ja monipuolistetaan siten, että ne ovat vetovoimaisia, turvallisia ja helppoja käyttää ja ne tukevat Muonion kunnan elinvoimaisuutta ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Kehittämistyön tukena toimii reittityöryhmä, matkailuyritykset, liikuntatoimen henkilöstö ja erilaiset verkostot. Ulkoilureitistöt ovat keskeinen osa alueen yritysten toimintaympäristöä.

Seuraamme palvelulupauksen toteutumista mm. seuraavilla mittareilla

- Virkistys- ja urheilualueet
- Pyöräilykuntien verkosto
- Majoitustilastot
- Digipalvelujen kehittyneisyys

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Talvikauden 2024-25 aikana kunta on ottanut vastatakseen reittien talvikunnossapidosta omana toimenaan. Kunnassa on vuoden 2025 ajan työskennellyt kokoaikainen reittivastaava, yksi kokoaikainen latukoneenkuljettaja. Sekä kaksi talvisesongilla täydellä työajalla työskennellyttä reittityöntekijää ja yhden tuntityöntekijän. Lisäksi yksi ulkoliikunta- paikkojen hoitaja. Lisäksi kunta palkkasi yhden kesätyöntekijän reittien kunnostukseen ja ulkoliikuntapaikkojen sijaisuuksiin.

Talousarviovuoden 2026 painopisteenä on ulkoilureittien ja ulkoliikuntapaikkojen korjausvelan hoitamista.

Vuoden 2026 painopistealueina ovat em. painopisteiden lisäksi maastopyöräilyn kehittämistä hankkeistamalla sekä yhtenäiskoulun liikunta-alueiden parantamista/saneeraamista.

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2026

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Ulkoliikuntaolosuhteiden nykyai- kaistaminen	Koulukeskuksen ulkoliikunta-alueen saneerauksen käynnistäminen	Vaihe 1/3 tehty k/e
Ulkoliikuntaolosuhteiden parantaminen	Yhden uuden ulkoliikunta-alueen perustaminen	Yksi ulkoliikunta-alue perustettu k/e

C58 Liikuntapaikat ja reitistöt	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	SU 2027	SU 2028
Tuet ja avustukset	2648	1000	0	-100 %	0	0
TOIMINTATUOTOT	2648	1000	0	-100 %	0	0
Henkilöstökulut	-111256	-179906	-210102	16,8 %	-211991	-212041
Palvelujen ostot	-165254	-69950	-68850	-1,6 %	-83550	-89950
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-41725	-94100	-79450	-15,6 %	-102200	-95100
Avustukset	-2500	-2500	-3000	20 %	-3000	-2500
Muut toimintakulut	-3290	-5360	-15200	183,6 %	-15000	-19360
TOIMINTAKULUT	-324026	-351816	-376602	7 %	-415741	-418951
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-321378	-350816	-376602	7,4 %	-415741	-418951
VUOSIKATE	-321378	-350816	-376602	7,4 %	-415741	-418951
Poistot ja arvonalentumiset	-46363	0	0	-100 %	-46364	-46363
Sisäiset vyörrytyserät	-15030	0	0	-100 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-382771	-350816	-376602	7,4 %	-462105	-465314
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-382771	-350816	-376602	7,4 %	-462105	-465314

3.6.5 Kuntakehittäminen ja työllisyyspalvelut

Tehtävän kuvaus

Kuntakehittämisen ja työllisyyspalveluiden tehtävänä on järjestää ja tuottaa yritys- ja työllisyyspalveluja, kehittää elinkeinoelämän toimintaympäristöä ja alueen saavutettavuutta. Tehtävänä on edistää työnhakijan työllistymistä avoimille työmarkkinoille, tukea asiakkaan polkua kohti yrittäjyyttä tai työllistymistä sekä ennaltaehkäistä pitkäaikaistyöttömyyden syntyä. Kunnan tarjoamia yritys- ja työllisyyspalveluita ovat mm. yritysneuvonta, työpajatoiminta, ohjaus ja valmennus. Työtä tehdään monialaisesti yhteistyössä eri toimijoiden kanssa, joista yhtenä keskeisenä on Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysalue.

Tehtäväalue vastaa em. lisäksi kärkihankkeiden koordinoinnista, strategisesta kuntakehittämisestä ja kylien kehittämisestä yhdessä kylätoimijoiden kanssa sekä kuntamarkkinoinnin, kansainvälisen yhteistyön ja joukkoliikenteen koordinoinnista.

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Tehtäväalue osaltaan edistää muoniolaisten onnellista arkea, kunnan veto- ja pitovoimaa, ympärivuotisen elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja kestävää kasvua sekä erilaisissa elämäntilanteissa olevien henkilöiden työllistymismahdollisuuksia ja työpaikkojen syntymistä alueelle.

Yleistavoitteena on vahvistaa alueen työllisyyttä, yrittäjyyttä, työttömien työkykyä ja valmentautujien valmiuksia resurssiviisaasti kestävä kehityksen periaatteita noudattaen. Tavoitteena on tarjota oikea-aikaisia, yksilöllisiä, helposti saavutettavia ja kohderyhmien tarpeita vastaavia palveluja. Lisäksi tavoitteena on positiivisen kuntakuvan luominen ja kunnan saavutettavuuden ja löydettävyyden kehittäminen.

Seuraamme palvelulupauksen vaikuttavuutta seuraavilla mittareilla

- Yritysten toimipaikkojen liikevaihto (euroa/hlö)
- Majoitusliikkeiden käyttöaste (%)
- Majoitustilastot
- Yrityskanta (yritykset/1000 asukasta)
- Työllisyysaste (%)
- kunnan osarahoittama työttömyysturva (euroa/asukas)

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysalue aloitti toimintansa 1.1.2025 ja edelleen uusia toimintamalleja harjoitellaan sekä juurrutetaan käytäntöön. Mahdollista kuntalisän käyttöönottoa valmistellaan ja siihen on talousarviossa erillinen määrärahavaraus 50 000 euroa.

Kuntalisä on kunnallinen työllistämisen tukimuoto, jonka tavoitteena on edistää vaikeammin työllistyvien henkilöiden sijoittumista avoimille työmarkkinoille tukemalla työnantajia työllistämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tukea voidaan myöntää erityisesti tilanteissa, joissa työllisyysalueen palkkatukea ei ole käytettävissä. Kuntalisä kohdentuu ensisijaisesti pitkäaikaistyöttömiin, nuoriin, ikääntyneisiin sekä osatyökykyisiin henkilöihin, joiden työllistyminen avoimille työmarkkinoille on usein tavanomaista vaikeampaa.

Nuorten työpajan siirtoa osaksi nuorisopalveluja valmistellaan työllisyyspalvelujen ja nuorisopalvelujen yhteistyönä siten, että nuorten työpajatoiminta olisi osa nuorisopalveluja 1.1.2027 alkaen.

Elämystalous ja ympärivuotinen elinkeinoelämä on yksi valituista strategisista painopisteistä. Muonion kunta on mukana Lapin elokuvakomission toiminnassa. Muonion kunnassa lanseerattiin tuotantokannustin elinkeinopoliittisena työkaluna vuonna 2025 ja kannustintyön kehittämistä jatketaan edelleen. Talousarviossa on erillinen määrärahavaraus tuotantoyhtiöyhteistyöhön. Matkailun kehittäminen ja markkinointitehtävät ovat edelleen kunnan vastuulla; tähän työhön on talousarviossa erillinen määrärahavaraus.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2026

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Työllisyyden ja työllistymisen edistäminen	Työnantajayhteistyön ja palvelualueiden yhteistyön kehittäminen	Kunnan työttömyysmaksut pienentyneet 5% vuoteen 2025 verrattuna
Ympärivuotisen ja monipuolisen elinkeinoelämän edistäminen	Tuotantokannustimen markkinointi	Min. kaksi tv- tai elokuvatuotantoa Muoniossa

C60 Kuntakehitt. ja markkin.palvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	SU 2027	SU 2028
Myyntituotot	58678	19750	14400	-27,1 %	0	0
Tuet ja avustukset	144381	46750	93000	98,9 %	10000	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	-100 %	0	0
TOIMINTATUOTOT	203059	66500	107400	61,5 %	10000	0
Henkilöstökulut	-322856	-274656	-294761	7,3 %	-244483	-251303
Palvelujen ostot	-184755	-578666	-642340	11 %	-610100	-612300
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-25942	-9520	-8920	-6,3 %	-3350	-3350
Avustukset	-49525	-172103	-195500	13,6 %	-195500	-188500
Muut toimintakulut	-33579	-30400	-28250	-7,1 %	-14000	-10000
TOIMINTAKULUT	-616657	-1065345	-1169771	9,8 %	-1067433	-1065453
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-413598	-998845	-1062371	6,4 %	-1057433	-1065453
VUOSIKATE	-413598	-998845	-1062371	6,4 %	-1057433	-1065453
Sisäiset vyörrytyserät	-49604	0	0	-100 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-463202	-998845	-1062371	6,4 %	-1057433	-1065453
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-463202	-998845	-1062371	6,4 %	-1057433	-1065453

3.6.6 Vesihuoltolaitos

Tehtävän kuvaus

Vesihuoltolaitos huolehtii toiminta-alueellaan raakaveden hankinnasta, veden käsitte-lystä, talousveden johtamisesta kuluttajille sekä puhdistaa käyttäjiltä tulevat jätevedet määräysten mukaisesti. Talous hoidetaan vesihuoltolain 18 § mukaisesti asiakkailta pe-rittävillä maksuilla.

Talousvettä käsitellään kahdella alkalointilaitoksella ja käytössä on kaksi varavedenotta-moa. Suurten korkeuserojen vuoksi ja jakelupaineen stabiloimiseksi vesijohtoverkos-tossa on kaksi paineenkorottamoa. Jätevedet johdetaan kirkonkylän jätevedenpuhdistamol-ly myös Oloksen, Särkijärven ja Jerisjärven Huolto Oy:n toiminta-alueelta. Viemäri-verkostossa on yhteensä 16 jätevesipumppaamaa, joiden kautta jätevedet ohjataan puhdistamol-ly.

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Yleistavoitteena on mahdollistaa muonilaisten sujuva ja onnellinen arki sekä elinvoiman kestävä vahvistuminen toimittamalla puhdasta laatuvaatimukset täyttävää vettä sekä huo-lehtia luonnon ekologisesta kestävydestä puhdistamalla jätevettä määräysten mukai-sesti.

Vesihuollon sujuvaa toimintaa tuetaan kehittämällä ja huoltamalla vesihuoltoverkostoa sekä laitoksia systemaattisesti uutta teknologiaa hyödyntäen. Tavoitteena on vesihuolto-verkoston vuotovesimäärien pienentäminen lähemmäs valtakunnallista keskitasoa (n. 10% lasku tavoitteena) ja näin vähentää "hävikkiä".

Seuraamme palvelulupauksen toteutumista mm. seuraavilla mittareilla

- vesihuollon investoinnit (euroa/m²)
- talousveden laatuvaatimusten toteutuminen [ovatko toteutuneet vai ei]
- ennakkoimattomien putkirikkojen määrä [kpl/verkon kokonaispituus]
- vuotovesimäärät talousvesi- sekä jätevesiverkostossa

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Talousarviovuoden 2026 painopistealueena on vesihuollon kokonaiskehittäminen kun-nan alueella. Vesihuoltolaitoksen toimintamuoto ja toiminta-alueen laajuus vaikuttaa pit-kän tähtäimen investointisuunnitelmaan, joka täytäntöönpanoa jatketaan määrärahojen puitteissa vuoden 2026 aikana.

Painopisteitä ovat myös mm. jätevedenpuhdistamon toiminnan varmistaminen ja puhdis-tamol-ly tulevien vuotovesien vähentäminen tulva-aikoina sekä sähköisen tiedonhallin-nan kehittäminen. Etäluettavien vesimittareiden vaihtaminen jatkuu.

Jerisjärven Huolto Oy:n vesi- ja viemäriverkosto on kytketty Muonion vesihuoltolaitoksen verkostoon. Jerisjärven verkoston huolto – ja ylläpitovastuu siirtyy Muonion kunnan vesi-huoltolaitokselle.

Vesihuollon laajamittainen kehittyminen kunnan alueella: Jerisjärven alueen pohjave-denottamoiden selvitystyöt Jerisjärven Huolto Oy kanssa yhteistyössä.

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2026

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Ekologisen kestävyys edistäminen	Jäteveden puhdistamolle tulevien vuotoviesien määrän pienentäminen	Saneeraussuunnitelman mukaisesta työstä tehty 10 %
Kestävä ja järkevä infran ylläpito/sopeuttaminen/rakentaminen: uusien teknologioiden käyttöönotto	Tilannekuvan päivittäminen ja tulevaisuussuunnitelman laatiminen. Laitosten käyttöpäiväkirjan sähköistäminen kunnossapito-ohjelman alle	Laitosten laitekorttien lkm

C64 Vesilaitos	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	SU 2027	SU 2028
Myyntituotot	750430	658613	716102	8,7 %	733000	709073
Tuet ja avustukset	58731	1500	0	-100 %	0	0
Muut toimintatuotot	240	0	240	-100 %	0	0
TOIMINTATUOTOT	809401	660113	716342	8,5 %	733000	709073
Henkilöstökulut	-229885	-195559	-248511	27,1 %	-257544	-252973
Palvelujen ostot	-317220	-211440	-223360	5,6 %	-223740	-219590
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-133000	-145830	-139190	-4,6 %	-145830	-142330
Muut toimintakulut	-9987	-1890	-4764	152,1 %	-1890	-1890
TOIMINTAKULUT	-690092	-554719	-615825	11 %	-629004	-616783
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	119309	105394	100517	-4,6 %	103996	92290
VUOSIKATE	119309	105394	100517	-4,6 %	103996	92290
Poistot ja arvonalentumiset	-184208	0	-190000	-100 %	-180877	-180877
Sisäiset vyörrytyserät	-31129	0	0	-100 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-96028	105394	100517	-184,9 %	-76882	-88588
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-96028	105394	100517	-184,9 %	-76882	-88588

4 Tuloslaskelmaosa

Toimintakate

Toimintakate osoittaa kuinka paljon käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla sekä rahoitustuotoilla, joista on vähennetty rahoituskulut.

Kunnan toimintakate on 2026 talousarviovuonna -9 866 292 euroa (toimintatuotot -toimintakulut) ja toimintakate kasvaa vuoden 2025 muutettuun talousarvioon nähden noin 4 % (huomioituna lisämäärärahaesitykset). Alkuperäiseen talousarvioon 2025 verrattuna toimintakate kasvoi noin 4 %.

Toimintatuottojen osuus toimintakuluista on noin 27,8 %.

Rahoituserät

Rahoituseriin on budjetoitu korkomenoja 120 000 euroa ja muita rahoituskuluja 1 650 euroa ja -tuottoja 5 700 euroa. Sitova taso, rahoituserät netto on menoa 115 950 euroa. Tilinpäätöksessä 2024 *rahoitustuotot ja kulut* olivat -135 357 euroa, ja vuoteen 2025 verrattuna kulujen arvioidaan pysyvän ennallaan.

Vuosikate

Vuosikate on kunnan kokonaistulorahoitusta kuvaava välitulos. Vuosikate ilmoittaa riittääkö kunnan tulorahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuneet kulut eli käyttöomaisuuden poistot.

Vuosikate on talousarviossa 1 505 424 euroa, joka on noin 648 euroa/ asukas* (ta25 vastaava luku oli noin 517 euroa/asukas). On huomioitavaa, että vuoden 2026 vuosikate/asukas- laskelmassa on käytetty pohjana ennakkolukua 2322 henkilöä.

Suunnitelman mukaisia poistoja on budjetoitu 1 070 500 euroa. Vuosikatteen osuus poistoista on noin 140 %.

Tilikauden tulos ja yli/alijäämä

Talousarviovuoden ylijäämäksi jää 481 119 euroa. Valtiovarainministeriön keskeneräisten valtionosuuslaskelmien vuoksi suunnitelmavuosien valtionosuudet tulevat vielä muuttumaan ja siten myös suunnitelmavuosien tulokset.

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos- %	SU 2027	SU 2028
Myyntituotot	1558585	1389344	1417469	2 %	1374704	1372839
Maksutuotot	190005	155100	152670	-1,6 %	176490	179100
Tuet ja avustukset	624015	511721	484513	-5,3 %	286224	239977
Muut toimintatuotot	1577841	1594281	1737452	9 %	1528531	1493140
TOIMINTATUOTOT	3950446	3650446	3792104	3,9 %	3365949	3285056
Henkilöstökulut	-6554815	-6635606	-6773595	2,1 %	-6701473	-6833295
Palvelujen ostot	-4107817	-4240651	-4670512	10,1 %	-4403382	-4423774
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1238002	-1290827	-1211233	-6,2 %	-1189279	-1180770
Avustukset	-234453	-366803	-377250	2,8 %	-367750	-362750
Muut toimintakulut	-641099	-602881	-635807	5,5 %	-596772	-575462
TOIMINTAKULUT	-12776186	-13136768	-13668397	4 %	-13268655	-13376051
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-8825741	-9486322	-9876292	4,1 %	-9902706	-10090995
Verotulot	6161704	6314000	6846000	8,4 %	6846000	6846000
Valtionosuudet	3675954	4495682	4641666	3,2 %	4520000	4520000
Rahoitustuotot ja -kulut	-135357	-115000	-115950	0,8 %	-139000	-139000
VUOSIKATE	876561	1208360	1495424	23,8 %	1324294	1136005
Poistot ja arvonalentumiset	-831201	-930000	-1070500	15,1 %	-1000000	-1000000
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	0	-100 %	0	0
Sisäiset vyörrytyserät	0	-6100	0	-100 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	45360	272260	424924	56,1 %	324294	136005
Varausten ja rahastojen muutos	29548	0	46195	-100 %	46195	46195
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	74908	272260	471119	73 %	370489	182200

5 Investointiosa

Elinvoimalautakunnan esitys / syyskuu 2025

Elinvoimalautakunta lisää investointilistalle latukoneiden telamattojen hankintaan 17 000 euroa vuodelle 2026, kohtaan Elinvoimalautakunnan koneet ja kalusto. Elinvoimalautakunta siirtää investointilistalta urheilukentän saneerauksen suunnitelmavuodelta 2027 vuodelle 2026.

Elinvoimalautakunta lisää käyttötalouteen tuloja yhdistelmätyöntekijästä vesilaitokselle sekä menoja kustannuspaikalle 4348 yläkoulun ilmanvaihdon puhdistukseen 20 000 euroa.

Edellä mainittujen muutosten jälkeen elinvoimalautakunta hyväksyy toiminnalliset tavoitteet, investoinnit ja käyttötalousarvion vuodelle 2026 ja suunnitelmavuosille 2027-2028 ja esittää sen edelleen kunnanhallitukselle ja valtuustolle hyväksyttäväksi.

Investoinnit

KUNNANHALLITUKSEN INVESTOINNIT		2026	2027	2028
Aineettomat hyödykkeet				
Kunnan (elinvoima, sivistys, hallinto) arkiston digitalisointihanke	Menot	60 000	50 000	20 000
Osakkeet ja osuudet				
Jerisjärven Huolto Oy osakkeiden hankinta* <i>*osakassopimuksen liitteenä on suunnitelma kunnalle suunnatuista osakeanneista vuosille 2024-2028</i>	Menot	102 500		
Maanosto/maanmyynti				
Maanhankinta yksityisiltä	Menot	50 000	50 000	50 000
KUNNANHALLITUKSEN INVESTOINNIT YHTEENSÄ	Netto	212 500	100 000	70 000

SIVISTYSLAUTAKUNNAN INVESTOINNIT		2026	2027	2028
Koneet ja kalusto				
Perusopetuksen kalustohankinnat / oppilaskalusteet ja esitystekniikka	Menot	36 630	52 050	0
SIVISTYSLAUTAKUNNAN INVESTOINNIT YHTEENSÄ	Netto	36 630	52 050	0

ELINVOIMALAUTAKUNNAN INVESTOINNIT		2026	2027	2028
Talonrakennus				
Lukion remontti	Menot	60 000		
Hyvinvointikeskuksen ilmanvaihdon LTO-kenno	Menot	20 000		

Alakoulun PTS-ehdotuksen mukaiset työt 2026 ja käyttövesiputkiston uusiminen	Menot	325 000	225 000	225 000
Liikuntasalin väliverhon uusiminen 2026, PTS-ehdotuksen mukaiset työt 2027-, lattian uusiminen 2027	Menot	45 000	191 000	161 000
Yläkoulun PTS-ehdotuksen mukaiset työt	Menot	35 000		
Pirkantie 15 A vesikaton uusiminen ja muutos soluasunnoiksi	Menot	70 000		
Tulevaisuuden kunnantalon suunnittelu	Menot	20 000		
Varavoimakoneen lämmin varastotila Lappialle	Menot	50 000		
Yhteensä	Netto	625 000	416 000	386 000
Liikenneväylät				
Kaavateiden saneeraus, pitkäntähtäimen suunnitelman laatiminen 2025, I-vaiheen toteutus 2026	Menot	100 000		100 000
"Fiksusti kouluun"- hanke avustus (61 000 e)	Menot Tulot Netto	81 580 -61 125 20 455		
Kevyenliikenteen väylien rakentaminen / parantaminen koulu-keskuksen ja Peltotien väliselle alueelle, sekä pyöräpysäköintipaikkojen rakentaminen.	Menot Tulot Netto	165 822 -82 911 82 911		
Yhteensä	Netto	203 366		100 000
Liikunta-alueet				
Koulukeskuksen urheilukentän peruskorjauksen suunnittelu ja toteutus + katettu kaukalo Avustus 20 %.	Menot Tulot Netto	500 000 -100 000 400 000	600 000 -120 000 480 000	
Koulukeskuksen pihan luonnollistaminen sekä leikkisyyden / liikunnallisuuden lisääminen Avustus 70 %.	Menot Tulot Netto	100 000 -70 000 30 000		
Yhteensä	Netto	430 000	480 000	
Yleiset alueet				
Vesistön kunnostushanke (alkanut v. 2022) Mm. Jerisjoen suun ja Muonionjärven alueen vesiväylän kehittäminen.	Menot	74 000	74 000	74 000
Jerisjärven kunnollistamishanke (yhteistyössä Kittilän kunnan kanssa)	Menot	60 000		
Ulkoilureittien parantaminen, suunnittelu ja rakentaminen (alkanut v. 2021). Reittiohjelmahankkeen mukaiset reittien parantamiset / rakentamiset	Menot	0	100 000	100 001
Tapahtuma- ja torialueen suunnittelu ja toteutus	Menot	20 000	20 000	
Kielan alueen suunnittelu ja tontin siistiminen	Menot	20 000	20 000	
Ympärivuotisen reitistön luominen Oloksen ympäristöön -hanke mm. maastopyöräreittien tekeminen. Avustus 70 %.	Menot Tulot Netto	250 000 -175 000 75 000		
Yhteensä	Netto	249 000	214 000	174 001
Koneet ja kalusto				
Latukoneiden telamatot	Menot	17 000		
Yhteensä	Netto	17 000		
	Menot	2 013 402	1 230 000	660 001
	Tulot	-489 036	-120 000	0
ELINVOIMALAUTAKUNNAN INVESTOINNIT YHTEENSÄ	Netto	1 524 366	1 110 000	660 001

VESI- JA VIEMÄRILAITOS		2026	2027	2028
Muonion ja Oloksen vesihuoltolaitosten perusparannus				
Vesihuoltolaitosten kehittämisen investoinnit. Pääpaino kirkonkylän tarkastuskaivojen sekä vesi- ja viemäriinjojen saneerauksen suunnittelu ja korjaus.	Menot	300 000	300 000	300 000
VESI- JA VIEMÄRILAITOS YHTEENSÄ	Netto	300 000	300 000	300 000

KAIKKI YHTEENSÄ	Menot	2 562 532	1 682 050	1 030 001
	Tulot	-489 036	-120 000	
	Netto	2 073 496	1 562 050	1 030 001

6 Rahoitusosa

Rahoituslaskelma on keskeinen osa kunnan talousarviota ja tilinpäätöstä. Rahoituslaskelmalla osoitetaan, kuinka paljon kunnan toiminnan ja sen investointien rahavirta on ylijäämäinen tai alijäämäinen. Rahoituksen rahavirralla osoitetaan, miten alijäämäinen toiminnan rahavirta on rahoituksellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman ja investointien muuttamiseen.

Rahoitusosan sitovia tasoja ovat antolainat ja ottolainat nettotasolla.

Vuoden 2025 lopussa kunnassa on arviolta sisällä noin 7,7 milj. euroa lainaa ja leasing-vastuita. Käytännössä tästä pitkäaikaista lainaa olisi noin 2,9 milj. euroa, lyhytaikaista lainaa / kuntatodistus noin 1,1 milj. euroa ja leasing- vastuita noin 3,7 milj. euroa. Lainakanta/asukas olisi tällöin n. 1 700 euroa, ja leasing- vastuiden kanssa noin 3 300 euroa / asukas. Marraskuussa 2025 kunnan lainasalkun kokonaisarvo oli noin 8,2 milj. euroa (sis. leasing-vastuut), josta kokonaisuudesta on tavoite lyhentää lyhytaikaista lainaa pois.

Talousarvio sisältää vuodelle 2026 investointien rahoittamiseksi pitkäaikaista lainanottoa 1 milj. euroa. Vuodelle 2027 investointien rahoittamiseksi on suunnitelmavuodelle esitetty 0,5 milj. euroa lisää pitkäaikaista lainaa sekä vuodelle 2028 suunnitellaan myös nostettavan 0,5 milj. euroa pitkäaikaista lainaa. Talousarviovuonna 2026 ja suunnitelma-vuosina 2027-2028 arvioidaan lyhytaikaisen lainakannan pysymistä ennallaan.

Lainakanta/asukas - indikaattori kehittyisi em. suunnitelman ja rahoituslaskelman mukaan seuraavasti (asukasluvun laskennassa pohjana ennakkoluku 2322 henkilöä):

- vuonna 2026: noin 1940 euroa, leasing- vastuun kanssa noin 3490 euroa.
- vuonna 2027 lainakanta / asukas olisi noin 1960 euroa, leasing- vastuun kanssa noin 3 450 euroa.
- Vuonna 2028 lainakanta / asukas olisi noin 1970 euroa, leasing- vastuun kanssa noin 3 400 euroa.

Kunnalla on käytössä Kuntarahoituksen kuntatodistusohjelma lyhytaikaisen lainan nostoa varten.

RAHOITUSLASKELMA	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TASU 2027	TASU 2028
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	896 637,93	1 202 260	1 505 424	1 334 294	1 146 005
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	0	0
Toiminnan rahavirta	896 637,93	1 202 260	1 505 424	1 334 294	1 146 005
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 539 714,95	-3 110 800	-2 562 532	-1 682 050	-1 030 001
Rah.osuudet invest.menoihin	16 204,40	66 650	489 036	120 000	0
Pysyvien hyöd.luovutustulot	252,64	0	0	0	0
Investointien rahavirta	-1 523 257,91	-3 044 150	-2 073 496	-1 562 050	-1 030 001
Toiminnan ja investointien rahavirta	-626 619,98	-1 841 890	-568 072	-227 756	116 004
Rahoituksen rahavirta					
Antolainojen lisäykset	0	0	0	0	0
Antolainojen vähennykset	0	0	0	0	0
Antolainojen muutokset	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 000 000,00	2 000 000	1 000 000	500 000	500 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-475 000,00	-625 000	-452 500	-452 500	-477 500
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-650 000,00	0	0	0	0
Lainakannan muutokset	-125 000,00	1 375 000	547 500	47 500	22 500
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muut.					
Saamisten muutos	394 666,17	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	310 853,76	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muut.	705 519,93	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	580 519,93	1 375 000	547 500	47 500	22 500
Rahavarojen muutos	-46 100,05	-466 890	-20 572	-180 256	138 504

7 Muu taseyksikkö

Vesihuoltolaitos on perustettu vuonna 2002 ja se on ollut kunnan kirjanpidossa laskennallisena taseyksikkönä. Vuodesta 2015 on noudatettu kirjanpidollisen taseyksikön mallia, jossa kirjanpidollisen eriyttämisen lisäksi noudatetaan tasejatkuvuutta, mutta joka kuitenkin pidetään talousarviossa kunnan muiden tehtävien yhteydessä.

Eriyttämisen yhteydessä kunta sijoitti vesihuoltolaitokseen pääomaa sen liiketoimintaa varten. Muonion vesihuoltolaitos ei ole maksanut koko aikana jäännöspääomasta (1 337 046 euroa) korkoa. Vuoden 2024 tilinpäätöksessä aikaisemmilta vuosilta kertynyt alijäämä oli -647 270 euroa (v. 2024 tilinpäätöksen alijäämä oli -96 027,78 euroa). Vierasta pääomaa oli tilinpäätöksessä 2024 yhteensä 1 563 590 euroa. Kirjanpidollisen taseyksikön taseeseen on merkitty liiketoimintaan kohdistuva aikaisemmilta tilikausilta kertynyt yli- ja alijäämä.

Vesihuoltolaitoksen tulosbudjetin sitova erä valtuustoon nähden on tilikauden tulos. Investointibudjetin osalta sitova taso on tulojen ja menojen erotus eli netto. Rahoitusbudjetissa sitovia eriä ovat rahoituksen rahavirtaan sisältyvät antolainauksen, ottolainauksen ja oman pääoman muutosten erät nettomääräisenä.

Vesihuoltolaitoksen tavoitteena on pitää putkistot ja käsittelylaitoksen toiminta kunnossa ja toimittaa kuluttajille puhdasta vettä sekä puhdistaa käyttäjiltä tulevat jätevedet.

Tulosbudjetti vuodelle 2026

	TA2025	TA2026	SU2027	SU2028
Toimintatuotot	660 113	716 342	733 000	709 073
Toimintakulut	-554 719	-615 825	-629 004	-616 783
Materiaalit ja palvelut	-357 270	-362 550	-369 570	-361 920
Henkilöstökulut	-195 559	-248 511	-257 544	-252 973
Muut kulut	-1 890	-4 764	-1 890	-1 890
Toimintakate	105 394	100 517	103 996	92 290
Rahoitustulot ja -menot				
Vuosikate	105 394	100 517	103 996	92 290
Poistot	-190 000	-190 000	-180 877	-180 877
Vyörytyserät				
Tilikauden yli-/alijäämä	-84 606	-89 483	-76 882	-88 588

Rahoituslaskelma vuodelle 2026

Rahoitusosa	TA2025	TA2026	SU2027	SU2028
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	105 394	100 517	103 996	92 290
Investointimenot	-265 000	-300 000	-300 000	-300 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-159 606	-199 483	-196 004	-207 710
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Lainakannan muutokset		-7 500		
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Rahavarojen muutos	-159 606	-206 983	-196 004	-207 710

Investoinnit vuodelle 2026

VESI- JA VIEMÄRILAITOS		2026	2027	2028
Muonion ja Oloksen vesihuoltolaitosten perusparannus				
Vesihuoltolaitosten kehittämisen investoinnit. Pääpaino kirkonkylän tarkastuskaivojen sekä vesi- ja viemärlinjojen saneerauksen suunnittelu ja korjaus.	Menot	300 000	300 000	300 000
VESI- JA VIEMÄRILAITOS YHTEENSÄ	Netto	300 000	300 000	300 000